

KOUVOLA

Talousarvio 2025 & taloussuunnitelma 2025-2028

Kouvolan kaupunki

Kaupunginjohtajan talousarvioehdotus 21.11.2024

Sisällysluettelo

1	Kaupunginjohtajan katsaus	1
2	Yleiset lähtökohdat.....	1
2.1	Kouvolan kaupungin toimintaympäristö	3
2.1.1	Kouvolan kaupungin organisaatio	3
2.1.2	Väestö	4
2.1.3	Työ	7
2.1.4	Asuminen	8
2.2	Taloudelliset lähtökohdat	8
2.2.1	Yleinen taloudellinen tilanne	8
2.2.2	Kuntatalous.....	9
2.2.3	Kouvolan kaupungin taloudellinen tilanne	10
2.2.4	Vuoden 2025 talousarvion ja vuosien 2025-2028 taloussuunnitelman laadinta	12
2.3	Talousarvion rakenne ja sitovuus	15
2.3.1	Talousarvion osat	15
2.3.2	Talousarvion sitovuus	15
2.3.3	Tilivelvollisuus.....	16
2.4	Henkilöstö.....	17
2.5	Kouvolan kaupunkistrategia.....	21
2.5.1	Edunvalvontasuunnitelma.....	24
2.5.2	Kärki- ja edunvalvontahankkeet.....	25
2.6	Kuntakonsernin riskianalyysi	27
2.7	Kouvolan kaupungin konserni.....	29
3	Käyttötalousosa	39
3.1	Elinvoimapaalvelut.....	39
3.1.1	Tarkastuslautakunta	39
3.1.2	Kaupunginhallitus	40
3.2	Sivistys	47
3.2.1	Kasvatus- ja opetuslautakunta	47
3.2.2	Liikunta- ja kulttuurilautakunta	52
3.3	Tekniikka ja ympäristö	56
3.3.1	Tekninen lautakunta	57
3.3.2	Kymen jätelautakunta	64
3.4	Käyttötalous toimialoittain ja toimielimittäin	67
4	Tuloslaskelmaosa	68
5	Investointiosa.....	72
6	Rahoitusosa.....	77
7	Liitteet	80

7.1	Investointien 10 vuoden suunnitelma.....	80
7.2	Merkittävimpien investointien erittelyt	81

1 Kaupunginjohtajan katsaus

Maailmantalouden näkymät kohenevat pikkuhiljaa. Ennusteiden mukaan yksityinen kulutus kasvaa ensi vuonna, kun korot laskevat, työllisyystilanne paranee ja kuluttajien luottamus talouteen kohenee. Julkinen talous pysyy kuitenkin alijäämäisenä ja velka kasvaa edelleen. Kuntasektorilla on erittäin tärkeää, että paikallishallinnon omat suunnitelmat menojen kasvun hillitsemiseksi toteutetaan.

Kouvolan kaupunki haluaa olla strategiansa mukaisesti kestävä kasvun alusta. Kaupungilla on yhteinen tavoite hallitusta, vakaasta taloudesta. Tämä tarkoittaa, että palvelujen hintataso ja asumisen kustannukset pidetään kohtuullisena. Päätöksenteko on avointa ja päätösten vaikuttavuutta arvioidaan ennakolta. Investoinnit mitoitetaan kestävästi ja ne tähtäävät alueen hyvinvoinnin ja elinvoiman kasvuun, mutta tuovat myös käyttötaloussäästöjä. Hankinnoilla edistetään paikallista yrittäjyyttä, lähituotantoa, työllisyyttä ja alueen kestävä kehitystä. Kasvumme kärjet ovat lapset ja nuoret sekä yritykset.

Kaupunki on sopeuttanut määrätietoisesti talouttaan. Tämä on tarkoittanut palveluverkkojen päivittämistä ja palvelujen tuottamistapojen kehittämistä. Tästä huolimatta lainsäädännöllisten ja muiden, etenkin ulkoa annettujen muutosten, kuten julkisen sektorin palkkaratkaisujen vuoksi tavoitteet ovat osoittautuneet riittämättömiksi ja vuosittain on jouduttu laatimaan uusia tavoitteita. Talouden sopeuttaminen on ulottunut laajasti kaupungin palveluihin, henkilöstöön, avustuksiin, palveluverkkoihin ja tuottotavoitteisiin.

Kouvolan palveluverkkoa on analysoitu ja tehty vertailua saman kokoluokan kuntiin. Sen perusteella on tehty tavoitteita vuoden 2025 talousarvioon. Vuosien 2025–2028 talousarviokehitys sisältää yhteensä uudet 10 milj. euron säästötavoitteet vuoteen 2028 mennessä. Talousarvioon sisältyy myös aiempien vuosien toimenpiteiden lisävaikutukset. Vuodelle 2024 asetettujen toimenpiteiden lisävaikutukset ensivuoteen ovat 5,0 milj. euroa. Näiden kumulatiivinen vaikutus ensivuodelle on 19,3 milj. euroa.

Yhteensä vuosi 2025 sisältää säästötoimenpiteitä kumulatiivisesti noin 24 milj. euroa ja vuonna 2028 summa on yhteensä 35 milj. euroa, kun huomioidaan vuoden 2024 talousarviossa asetetut tavoitteet. Laskelmien mukaan vuosi 2025 tulee olemaan tulokseltaan negatiivinen, mutta vuonna 2026 päästäisiin lievästi positiiviseen tulokseen.

Kouvolan väestömäärä on vähentynyt viidessätoista vuodessa noin kymmenen tuhatta ja suunta näyttää jatkuvan. Tämä johtuu luonnollisesta väestönkehityksestä sekä maan sisäisestä muuttoliikkeestä. Maahanmuuton kasvu on kuitenkin tuonut tilanteeseen positiivista kehitystä. Väestön väheneminen pienentää kaupungin vero- sekä valtionosuustuottoja, mutta kaupungin tuottamien palveluiden kustannukset eivät vähene samassa tahdissa. Palvelujen uudelleen mitoittamista tehdään väestökehitys huomioiden. Lähtökohtana on, että kaupunki järjestää jatkossakin lähipalveluita kahdeksassa taajamassa. Palveluverkkojen uudistaminen vaatii myös investointeja. Tällä pyritään hallittuun henkilöstörakenteen muuttamiseen. Henkilöstömenot ovat noin 56,5 % kaupungin ulkoisista toimintamenoista.

Ensi vuodelle merkittävä muutos on TE-palvelujen järjestämisvastuun siirtyminen kaupungille. Jatkossa Kouvola on oma työllisyysalueensa. Paikallisen palvelun etuna on asiakkaiden työllistymisen nopeuttaminen ja työmarkkinoiden tarpeisiin vastaaminen räätälöidysti.

Yritystontteja lisää, Käyrälammen kehittäminen jatkuu

Käyrälammen aluetta on rakennettu määrätietoisesti matkailukohteena ja tapahtuma-alustana. Käyrälammesta on muodostunut kaupunkilaisten monipuolinen virkistysalue.

Yritystonttit-hanke toteutetaan viiden vuoden aikajaksolla yritystonttituotannon kasvattamiseksi valituille alueille. Kehittämisyhtiö Kinnon tehtävänä on markkinoida alueita ja hakea niille uusia toimijoita sitä mukaa, kuin alueita on asemakaavoitettu.

Urheilupuiston alueella on käynnissä useita kaupungin merkittävimpiä tulevaisuuden investointeja; uusi uimahalli, teatteri ja monitoimiareena. Kärkihankkeeseen kuuluu alueen kokonaisvaltainen kehittäminen, jolla tavoitellaan laadukkaiden liikunta- ja vapaa-ajanviettomahdollisuuksien parantamista ja monipuolistamista.

Yhteisellä edunvalvonnalla onnistumisiin

Kouvolalle tärkeät tiehankkeet etenevät, kun Vt15 ja Vt12 rahoitus varmistuivat budjettiriihessä. Rahoituksen myötä tievälit saadaan vastaamaan teollisuuden ja työmatkaliikenteen tarpeita ja laatutaso liikennemäärien edellyttämälle tasolle. Kouvolan saavutettavuus paranee merkittävästi ja vahvistaa kaupungin asemaa logistiikkakaupunkina. Molemmat hankkeet tukevat E16-tien jatkamista Suomeen. Kouvola-Kotka välin kunnostus tulee saattaa loppuun suunnitelmien mukaisesti koko laajuudessaan.

Ratamokeskuksen yöpäivystyksen säilyminen on kaupungin elinvoiman ja asukkaiden palvelujen ja potilasturvallisuuden kannalta ensiarvoisen tärkeää. Erittäin merkittävää on järjestämisluvan kirjaaminen lakiin. Palvelusta tulee osa normaalia toimintaa ja poikkeuslupakäytännöstä luovutaan.

Kaupunki on osakkaana Itärata oy:ssä ja hankeyhtiö jatkaa raiteen suunnittelua. Itäradan lisäksi tehdään edunvalvontaa Savon ja Karjalan ratojen parantamiseksi. Kaupungin tavoitteena on myös, että lähijunaliikenteen järjestämiselle on edellytykset ja riittävä valtion rahoitus myös tulevaisuudessa.

Kouvola on Suomen suurin varuskuntakaupunki ja puolustusvoimat on ollut Kouvolalle merkittävä yhteistyökumppani jo vuosien ajan. Yhteistyön merkitys on kasvanut Nato-jäsenyyden myötä ja se syvenee edelleen. Kouvolan sijainti ja ominaisuudet tarjoavat ainutlaatuiset mahdollisuudet kehittää Nato-yhteistyötä ja turvallisuutta laajemmin myös muiden kaupunkien ja toimijoiden kanssa. Turvallisuus sisältäen huoltovarmuuden on nostettu myös yhdeksi kaupungin hallitusohjelmataavoitteista.

Kouvola kiinnostaa tällä hetkellä suuria datakeskus- ja aurinkoenergiainvestoreja. Hyvä sähköinfra tukee sijoittumista tänne. Tärkeiden elinvoimainvestointien toteuttaminen edellyttää Fingridiltä investointivalmiutta, jotta riittävä sähkökapasiteetti saadaan turvattu.

Kaupungin tavoitteena on lisätä yliopistotasoista koulutustarjontaa Kouvolan alueella, ja pitemmällä tähtäimellä sopimuksellisen koulutusyhteistyön käynnistämistä valtion, kaupungin ja yliopistojen kesken. Korkeakoulu-yhteistyötä vahvistetaan entisestään Kouvolan elinkeinoelämää palvelevien koulutusohjelmien käynnistämiseksi ja TKI-toiminnan kehittämiseksi sekä opiskelijoiden veto- ja pitovoiman vahvistamiseksi.

Vuonna 2027 voimaan tulevan valtiosuus uudistuksen vaikutukset kaupungin talouteen eivät ole vielä tiedossa. Kouvolan kaupunki pyrkii edunvalvonnassaan vaikuttamaan uudistuksen valmisteluun niin, että kaupungille tärkeät näkökulmat otettaisiin tulevassa lainsäädännössä huomioon. Uudistuksessa on linjattu, että tuleva rahoitusmalli ei saa muodostua yksittäisen kunnan tai alueen kannalta kohtuuttomaksi.

Marita Toikka
Kaupunginjohtaja

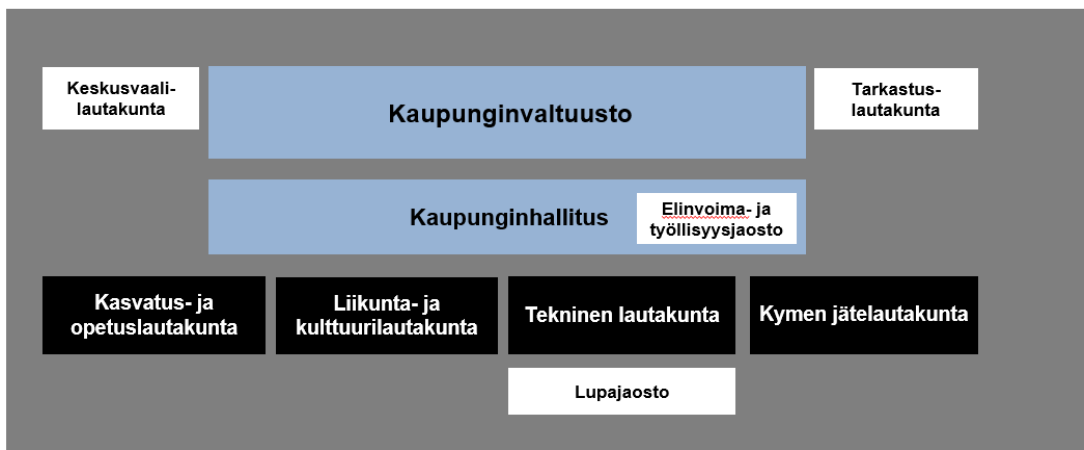
2 Yleiset lähtökohdat

2.1 Kouvolan kaupungin toimintaympäristö

2.1.1 Kouvolan kaupungin organisaatio

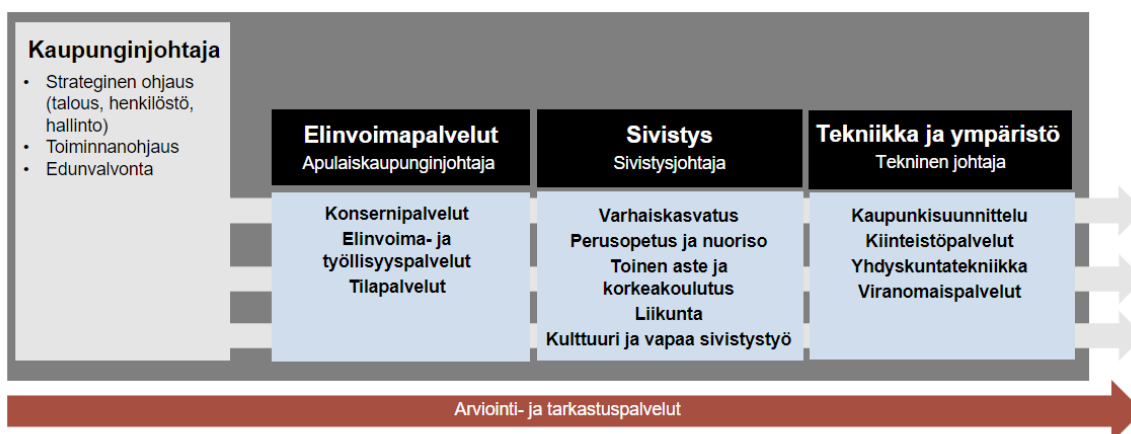
Kouvolan kaupungin toimielin- ja palveluorganisaation muodostavat kolme toimialaa sekä niihin liittyvä luottamushenkilörakenne ja kaupungin johto. Organisaation ohjausmekanismi perustuu kaupunkistrategiaan.

Luottamushenkilöorganisaatio koostuu kaupunginvaltuustosta, kaupunginhallituksesta ja sen alaisesta elinvoima- ja työllisyysjaostosta, keskusvaalilautakunnasta, tarkastuslautakunnasta, kasvatus- ja opetuslautakunnasta, liikunta- ja kulttuurilautakunnasta, teknisestä lautakunnasta ja sen alaisesta lupajaostosta sekä Kymen jätelautakunnasta.

Kuva 1: Kouvolan kaupungin luottamushenkilöorganisaatio

Kaupungin palveluorganisaation toimialat ovat Elinvoimapalvelut, Sivistys sekä Tekniikka ja ympäristö. Kaupungin strategisesta ohjauksesta (talous, henkilöstö ja hallinto), toiminnanohjauksesta sekä edunvalvonnasta vastaa kaupunginjohtaja. Toimialajohtajat vastaavat kaupunginjohtajan alaisuudessa kaupungin kolmen substanssitoimialan johtamisesta.

Kuva 2: Kouvolan kaupungin palveluorganisaatio

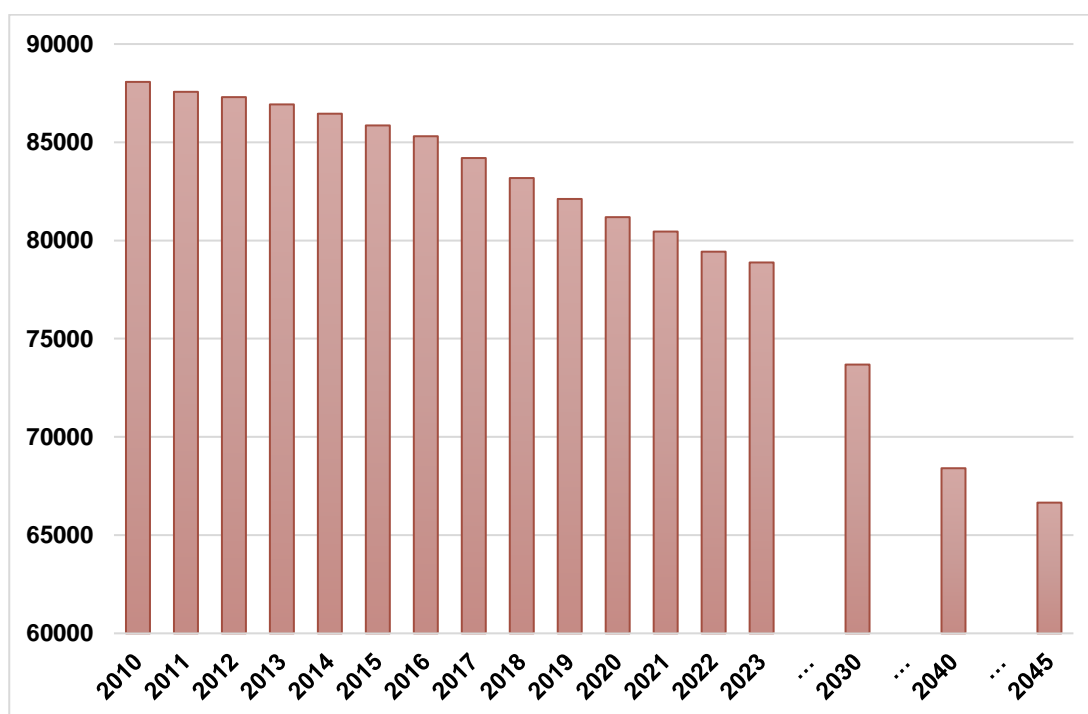
Elinvoimapalvelut -toimialan palveluina ovat Konsernipalvelut, Elinvoima- ja työllisyyspalvelut, Tilapalvelut. Sivistyskeskuksen toimialan palveluina ovat varhaiskasvatus, perusopetus ja nuorisotoiminta, toinen aste ja korkeakoulutus, Liikunta ja Kulttuuri ja vapaa sivistystyö.

aste ja korkeakoulutus, liikunta sekä kulttuuri ja vapaa sivistystyö. Tekniikka ja ympäristö –toimialan palveluina ovat viranomaispalvelut, kaupunkisuunnittelu, yhdyskuntatekniikka ja kiinteistöpalvelut.

2.1.2 Väestö

Tulevaisuuden palvelutarpeita arvioidaan pääasiassa väestömäärän kehityksen ja väestörakenteen muutosten perusteella. Kouvolan väestömäärä on laskeva ja ennusteiden perusteella laskeva suunta jatkuu edelleen. Ennusteet perustuvat toteutuneeseen kehitykseen ja siitä johdettuun todennäköiseen tulevaan kehitykseen.

Kouvolassa asui vuoden 2023 lopussa 78 880 henkilöä. Viimeisen kymmenen vuoden aikana Kouvolan väestö on vähentynyt 7 573 hengellä eli 8,8 %, mikä on suurimmista kaupungeista (C21 kaupungit) eniten. Kouvolan väestörakenne on epäedullinen, lasten ja nuorten sekä työikäisten määrä on vähentynyt runsaasti ja ikääntyneiden määrä kasvaa. Alle 15-vuotiaiden osuus väestöstä on 12,3 %, 15-64 -vuotiaiden 57,5 % ja 65 vuotta täyttäneiden 30,1 %. Vastaavat osuudet koko maassa ovat 14,9 %, 61,8 % ja 23,4 %.

Kuva 3: Kouvolan kaupungin väestökehitys vuosina 2010-2023 sekä arviot vuosista 2030,2040 ja 2045

Väestömäärä laskee luonnollisen väestökehityksen ja kuntien välisen muuttotappion vuoksi. Väestön väheneminen on kuitenkin hidastunut kasvaneen maahanmuuton ansiosta.

Vuonna 2023 Kouvolassa syntyi 425 lasta ja kuoli 1183 henkilöä. Kouvolaan muutti muualta Suomesta 2 158 henkilöä ja Kouvolaan muutti ulkomailta 625 henkilöä ja Kouvolaan muutti ulkomailta 2 493. Ulkomailta Kouvolaan muutti 625 henkilöä ja Kouvolaan muutti ulkomaille 93 eli nettomaahanmuutto oli 532, mikä on korkein koskaan.

Tilastokeskuksen ennusteen mukaan vuonna 2030 Kouvolassa on 73 682 asukasta, 68 405 vuonna 2040 ja 66 654 vuonna 2045. Syntyvyyden vähenemisen myötä erityisesti lasten ja nuorten määrä vähenee. Lasten ja nuorten määrä on Kouvolassa vähentynyt runsaasti. 0-17 -vuotiaiden osalta vähennys on 4 056 lasta eli 25 % vuodesta 2010 vuoteen 2023. Ennusteen mukaan 0-17 -vuotiaita on Kouvolassa 9 901 vuonna 2030, 8 184 vuonna 2040 ja 8 011 vuonna 2045. (Lähde: Tilastokeskus.)

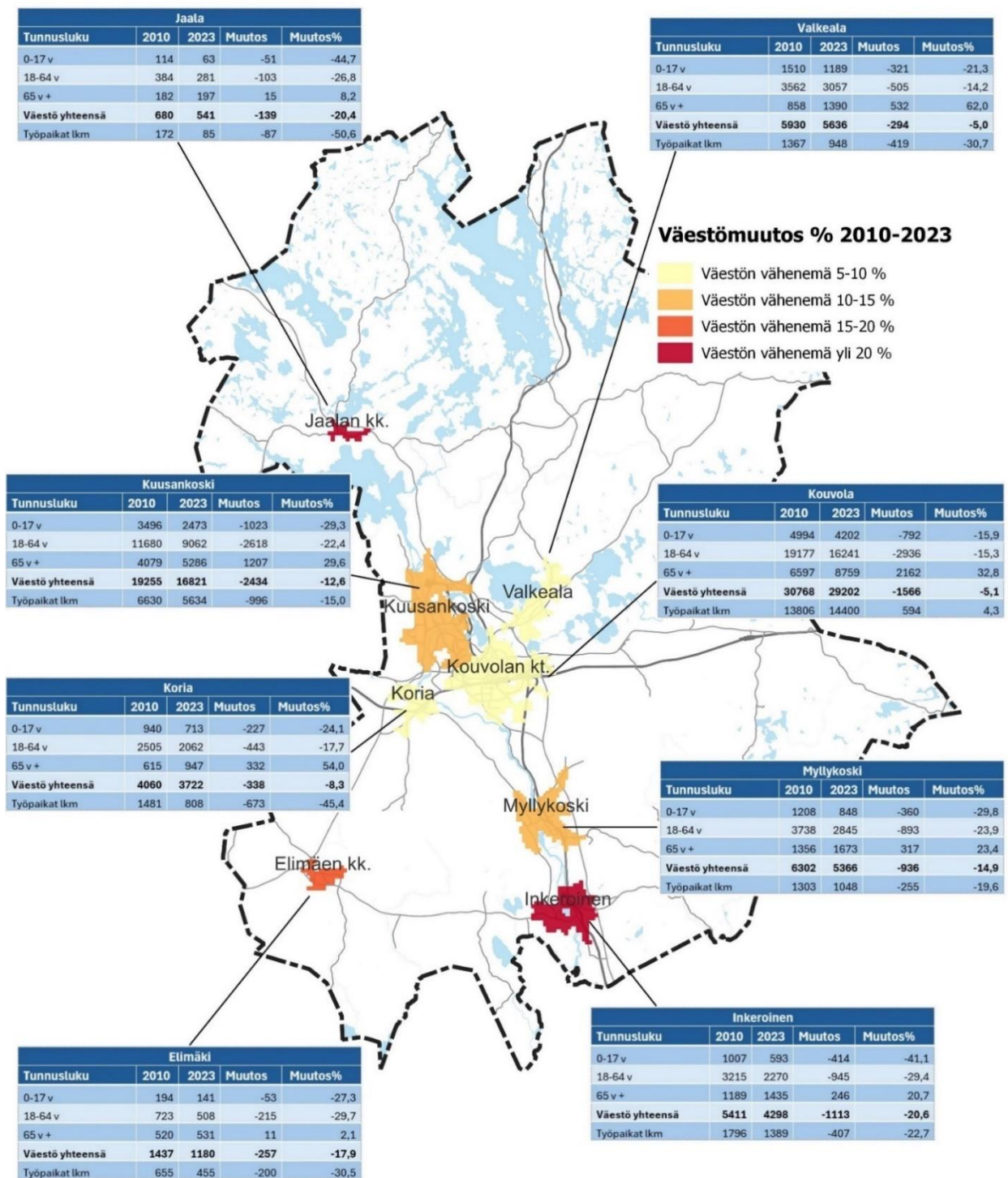

Kuva 4: 0-17 -vuotiaiden määrän väestökehitys vuosina 2010-2023 sekä arviot vuosista 2030,2040 ja 2045

Väestön- ja työpaikkojen muutosta taajamittain on tarkasteltu Kouvolan seitsemässä suurimmassa taajamassa. Kouvolan keskustaajama muodostuu Kuusankosken keskustasta ja Kouvolan keskustasta ja niitä on tässä tarkasteltu erikseen. Koko Kouvolan taajama-aste on 86,1 %, mikä tarkoittaa taajamissa asuvien ihmisten osuutta koko kaupungin väestöstä. Vuoden 2023 tilaston mukaan Kouvolaassa asui taajamissa 67 351 asukasta, haja-asutusalueella 10 883 ja muilla alueilla 646, mikä tarkoittaa henkilöitä, joiden asuinpaikan koordinaatteja ei ole tiedossa. Taajama-aste on kasvanut tarkasteluajanjaksolla 0,6 %-yksikköä. (Lähde: Tilastokeskus.)

Kouvolaassa on työpaikkoja 30 171 kpl, näistä taajama-alueella sijaitsee 25 513 työpaikkaa eli 85 % ja haja-asutusalueella 4 658 eli 15 %. Myös työpaikat ovat vähentyneet kaikissa taajamissa lukuun ottamatta Kouvolan keskustaa, jossa on pientä kasvua. (Lähde: Elinympäristön tietopalvelu Liiteri.)

Kuva 5: Väestö- ja työpaikkamuutos taajamittain 2010-2023

2.1.3 Työ

Kouvolassa oli syyskuun lopussa työttömänä 4 085 henkilöä. Edellisen vuoden syyskuuhun verrattuna työttömien määrä kasvoi Kouvolassa 14,0 % (+ 497 henkilöä), kun koko maassa työttömyys kasvoi 12 %:n verran. Syyskuun lopussa työttömien osuus työvoimasta eli työttömyysaste oli Kouvolassa 11,6 %, kun se edellisen vuoden syyskuussa oli 10,1 %. Koko maassa työttömyysaste oli syyskuussa 10,4 %, Kaakkois-Suomessa 12,1 % ja Kymenlaaksossa 12,0 %. Työttömistä työnhakijoista lomautettuja oli Kouvolassa elokuussa 447, määrä kasvoi edellisen vuoden syyskuusta 47,0 % (+ 143 hlöä).

Alle 25-vuotiaita nuoria oli syyskuun lopussa työttömänä 423. Nuorten osuus kaikista työttömistä oli noin 10,4 %. Edellisen vuoden syyskuuhun verrattuna alle 25-vuotiaiden työttömien määrä kasvoi 9,3 % (+ 36 hlöä). Tuolloin nuorten osuus kaikista työttömistä oli kuitenkin saman verran kuin tänä vuonna eli noin 10 %.

Yli 50-vuotiaita työttömiä oli syyskuun lopussa 1 730, heidän osuutensa kaikista työttömistä oli 42,4 %. Edellisen vuoden syyskuuhun verrattuna yli 50-vuotiaita työttömiä oli 234 henkilöä (+16,3 %) enemmän. Tuolloin yli 50-vuotiaiden osuus kaikista työttömistä oli saman verran kuin tänä vuonna eli noin 43 %.

Pitkäaikaistyöttömiä eli yli 12 kk työttömänä olleita oli Kouvolassa syyskuun lopussa 1 203 eli 29,4 % kaikista alueen työttömistä. Edellisen vuoden syyskuuhun verrattuna pitkäaikaistyöttömiä oli 119 (+10,9 %) enemmän.

Syyskuun aikana Kouvolan TE-palveluissa oli avoinna 246 uutta työpaikkaa. Määrä on -39 % (- 158 työpaikkaa) pienempi kuin syyskuun aikana vuotta aiemmin. Eniten uusia työpaikkoja Kaakkois-Suomessa ilmoitettiin seuraaviin ammattiryhmiin: palvelu- ja myyntityöntekijät, rakennus-, korjaus- ja valmistustyöntekijät ja asiantuntijat sekä erityisasiantuntijat. (Lähde: Kaakkois-Suomen työllisyyskatsaus, Kaakkois-Suomen ELY-keskus, Työvoimatilasto, syyskuu 2024.)

Toukokuussa Stora Enso sai päätökseen Anjalankosken tehtaita koskeneet muutosneuvottelut. Neuvottelujen tuloksena 22 työtehtävää lakkautetaan. Osalle työntekijöistä yhtiö pystyy tarjoamaan muita tehtäviä Anjalankosken tehtailta ja enimmillään 15 työsuhdetta päättyy.

Touko-elokuussa konkurssiin on Kouvolassa hakeutunut 11 yritystä, mikä on 37,5 % (+3 kpl) enemmän kuin vastaavaan aikaan edellisenä vuonna. Konkurssit osuvat monille toimialoille, rakentamisen lisäksi myös kaupan ja palvelualan yrityksiin (www.konkurssit.com).

Tulevan vuoden suurin rakennemuutos kaupungille on TE24-uudistus. Se tuo valtion työllisyys- ja yrityspalvelut kaupungille. Tämän kokonaisuuden valmistelu on edennyt aika lailla aikataulussa ja valmistelut ovat tällä hetkellä kiivaimmillaan. Käytännössä valmistelun isot linjat budjetin, organisaatiomallin ja palvelurakenteen osalta alkavat olla valmiina. Työllisyyspalveluiden strateginen suunta on suunniteltu seuraavan kaltaiseksi:

- Tulevaisuuden kestävä kasvu: Panostamme osana elinvoimaekosysteemiä kestäviin ratkaisuihin, jotka varmistavat Kouvolan taloudellisen ja ympäristöllisen elinvoimaisuuden pitkälle tulevaisuuteen uudistaen käsityksen kestävästä kehityksestä työpajoista – vihreät ideat eivät vain kukoista vaan ne muuttavat paikallisen toimialarakenteen.
- Yrittäjyyden tukeminen: Luomme vahvat kumppanuudet paikallisiin yrityksiin antaen yrittäjille vahvan tuen liiketoimintansa kehittämiseen. Kehitämme palveluita ja neuvontaa strategisten kumppaneidemme kanssa, jotka helpottavat uusien yritysten perustamista ja kasvua, edistäen innovaatiota ja kilpailukykyä.
- Työllisyys ja osallisuus: Työnantajakumppanuuksien kautta kehitämme ratkaisuita ja palveluita, jotka tavoittavat kaikki työnhakijat ja erityisesti ne, joilla on vahvaa potentiaalia mutta vähiten mahdollisuuksia kuten nuoret, pitkäaikaistyöttömät ja maahanmuuttajat.

- Osaaminen ilman rajoja: Rikomme koulutuksen ja osaamisen perinteisiä muotteja, tarjoamalla verkostomme kanssa tulevaisuuden taitoja, joita yhteiskuntamme tulee tarvitsemaan. Panostamme kaupungin yritysten tarvitsemien osaajien houkutteluun ja osaamisen kehittämiseen.
- Digitaalinen vallankumous: Emme vain seuraa digitalisaation aaltoa, me olemme se aalto – tarjoamme palveluja ja työkaluja, jotka vievät sekä yritykset että työntekijät suoraan tulevaisuuteen

Näillä strategisilla tavoitteilla Kouvolan työllisyyspalvelut tavoittelevat yhdessä kumppaniverkostonsa kanssa työhön pääsemisen, osaamisen kehittämisen, oikeammille etuuksille siirtymisten, uusien yritysten ja kestäväen kasvun lisäämistä.

2.1.4 Asuminen

Kouvola on aktiivisten kaupunki ja yksi kaupunkistrategian tavoitteista on Asuminen – Kouvola on turvallinen kotipesä. Tämä tarkoittaa sitä, että kaupunki tarjoaa monipuolisia asumisen mahdollisuuksia. Asumispoliittisen linjausten mukaisesti Kouvolan kaupunki kehittää asumisalueita: 1. Keskustamaisen asumisen alueet, joissa kehitetään keskustamaista asumista; 2. Luonnonläheisen asumisen alueet, joissa korostetaan asumisen väljyyttä ja luonnon rauhaa; 3. Maaseutu ja sen kylät, joissa asumista ja toimimista halutaan edistää suunnitelmallisesti. Kouvolan väestöstä kaupunkialueella asuu 72,5 % ja maaseutualueella 27,0 %.

Kouvolassa on 48 505 asuntoa, joista omakoti- ja paritaloissa 22 687, rivitaloissa 6 602, kerrostaloissa 18 224 ja muissa rakennuksissa 1 001. Väestömäärän voimakkaasta vähenemisestä huolimatta asuntojen kysyntä ei ole laskenut samassa suhteessa, koska asuntokunnan koko on pienentynyt. Asuntokuntia on 42 714, joista yhden hengen asuntokuntia 21 148 eli 49,5 %. Kouvolassa omistusasunnossa asuvien asuntokuntien osuus kaikista asuntokunnista on selvästi koko maata korkeampi. Kouvolassa omistusasunnossa asuvia asuntokuntia on 69,4 % ja vuokra-asunnoissa 29,1 %. Koko maassa vastaavat luvut ovat 61,4 % ja 35,4 %. Kouvolan asuntorakentaminen keskittyy voimakkaasti keskustaajamiin palveluiden läheisyyteen.

Maankäytön toteuttamissuunnitelma on laadittu myös asumista varten. Suunnitelma ohjaa pientalotonttituotantoa. Siinä määritellään tulevaisuuden tarpeita ja sisältö päivitetään vuosittain. Viimeisimmän tilaston mukaan Kouvolassa valmistui vuonna 2022 yhteensä 46 asuntoa ja ei yhtään kerrostaloasuntoa. (Lähde: Tilastokeskus.)

2.2 Taloudelliset lähtökohdat

2.2.1 Yleinen taloudellinen tilanne

Yleiset kansantalouden ennusteet eri ennustelaitoksilta ovat bruttokansantuotteen muutoksen osalta pääosin hieman negatiivisia vuonna 2024. Työttömyysasteen ennustevaihtelut puolestaan ovat hieman alle tai yli 8 prosenttia. Inflaation arvioidaan olevan 1,5–2,4 prosentin välillä. Ennusteet vuodelle 2025 ovat bkt:n muutoksen osalta positiivisia, pääosin noin 2 prosentin luokkaa kuten myös inflaation. Työttömyysasteen ennusteet näyttävät vuodelle 2025 hieman paremmilta eli 7,5–8,0 prosentin luokkaa. Korkotason (3 kk euribor) arvioidaan alentuvan vuoden 2024 3,7 prosentista 3 prosenttiin vuonna 2025 ja sen jälkeen 2,5–2,0 prosenttiin. Kuntien ansiotasoindeksin arvioidaan olevan tulevina vuosina yleistä kehitystä nopeampaa, eli keskimäärin 3,5 prosenttia vuosina 2025–2028 ja peruspalvelujen hintaindeksin 3,2 prosenttia samana ajankohtana. (Lähde: Suomen Kuntaliitto, Ajankohtaisia ennusteita kuntien taloussuunnittelun tueksi, [Julkisen talouden tilannekuva \(kuntaliitto.fi\)](#).)

Hallitusohjelman mukaisesti julkista taloutta vahvistetaan 6 miljardilla eurolla. Vuoden 2024 budjettiriihessä toimeenpannaan kevään kehysriihessä päätetyt 3 miljardin euron sopeutustoimet, mutta ei päätetty uusista. Kokonaisuudessaan on kyse yhteensä 9 miljardin sopeutustoimista. Julkista taloutta vahvistetaan mm. hyvinvointialueiden tehtävien ja velvoitteiden vähentämällä, hyvinvointialueiden asiakasmaksujen korottamisella, eläkkeensaajien asumistuen vähentämällä,

opintotuen asumislisän palauttamisella, ulkomaille maksettavien kansaneläkelain mukaisten etuuksien lopettamisella, sairauspäiväraahajärjestelmään, työttömyysturvaan, elatustukijärjestelmään sekä lääkekorvauksiin liittyvillä muutoksilla. Lisäksi määrärahoja vähennetään kehitysyhteistyöstä, tehostetaan turvapaikanhakujärjestelmä sekä alennetaan vastaanottorahaa. Ammatillisen koulutuksen rahoitusta vähennetään ja koulumatkatukea rajoitetaan. Julkisen talouden kasvua pyritään nopeuttamaan edesauttamalla talous- ja työllisyyskasvua (Lähde: Valtioneuvosto, Vuoden 2025 talousarvioesitys, 3.9.2024.)

Talous niin Suomessa kuin globaalisti on ollut viime aikoina kahtiajakautunutta. Palvelualoilla menee hyvin ja ne kannattelevat taloutta. Teollisuuden luottamusluvut ovat olleet alamaissa, ja kehitys sillä sektorilla on ollut selvästi palvelualaa heikompaa. Hieman valoa alkaa kuitenkin näkyä tunnelin päässä. Inflaatio on hidastunut ja se mahdollistaa keskuspankeille koronlaskut. EKP ehti tällä kertaa aloittaa koronlaskut ennen Yhdysvaltain keskuspankkia jo kesäkuussa ja FED seurannee pian perässä. Suomi hyötty rahapolitiikan kevennyksistä useimpia muita maita enemmän ja ensi vuonna voidaan ehkä nähdä BKT:n kasvun osalta positiivinen yllätys. Ennusteet Suomen vuoden 2025 BKT:n kasvulle liikkuvat tällä hetkellä 1,5–2,0 %:n välillä. Laskeva korkotaso, alhaisempi inflaatio ja taloussuhdanteen yleinen paraneminen tukevat myös alamaissa olevan rakennus- ja kiinteistömarkkinan elpymistä. Euroalueella seuratuin korkoindikaattori EKP:n talletuskorko on syyskuussa 2024 EKP:n toisen korkojenlaskun jälkeen 3,50 % ja loppuvuodelle markkinat odottavat vielä yhtä 25 korkopisteen laskua. Maltillisen koronlaskutahdin myötä korkosyklin pohjan ennustetaan tulevan vastaan reilun kahden prosentin tasolla vuoden 2026 alkuun mennessä, jolloin lyhyet euriborit olisivat lähellä kahta prosenttia.

Reaalitaloudella on olennainen merkitys sijoitusmarkkinoiden kehitykselle. Vuosi 2024 on ollut sijoittajien kannalta jokseenkin suotuisa, joskin markkina- ja omaisuuslajikohtaisia eroja on ollut havaittavissa. Selvästi parhaiten tuottanut omaisuuslaji on ollut osakkeet ja maantieteellisesti paras tuotto on saatu USA:n ja muitten kehittyneiden maiden arvopapereista. Perusskenaariossa vuodelle 2025 globaaliin talouteen povataan pehmeää laskua. Inflaation heikkeneminen ja keskuspankkien koronlaskut tukevat varsinkin osakemarkkinoita. Myös korkosijoituksista voidaan odottaa saatavan kohtuullisia tuottoja. Epävarmuustekijöitäkin on toki olemassa. Yhdysvalloista levinneet taantumapelot ovat viime aikoina lisänneet kurssiheiluntaa. Heikommat makrotalousluvut sekä liian korkeat tuloskasvuodotukset voivat niin ikään aiheuttaa myllerrystä sijoitusmarkkinoilla. Geopoliittiset riskit vaanivat myös aina taustalla. Lähi-Idässä jännitteet ovat kasvaneet ja täytyy toivoa, ettei tilanne eskaloituisi yhtään pahemmaksi. Kaiken kaikkiaan mielenkiintoinen tuleva vuosi siintää taas sijoittajan horisontissa.

2.2.2 Kuntatalous

Historiallisen vuoden 2023 jälkeen kuntien taloustilanteet ja -ennusteet ovat heikentyneet. Suomen Kuntaliiton toteuttaman kuntabarometrikyselyn mukaan kuntatalouteen kohdistuu merkittäviä sopeutuspaineita. Sivistystoimen kustannuksien voimakas kasvu aiheuttaa taloudellisia haasteita erityisesti suurissa kaupungeissa. Veronkorotuspaineet kuluvana syksynä ovat merkittäviä. Veronkorotuspaineita sekä sopeutustarpeita on kaiken kokoisissa kunnissa. Maakunnista Kymenlaakson talousnäköymät ovat kyselyn mukaan tällä hetkellä heikoimmat. (Lähde: Suomen Kuntaliitto, Minna Punakallion blogi 16.9.2024.)

Valtionosuudet ja verotulot

Vuonna 2025 valtionosuuksia ja verotuloja muuttaa ansiotulovähennyksen poistuminen kunnallisverosta. Tämä lisää kuntien tuloverotuottoja, mutta vastaava summa vähennetään valtionosuuksista eli muutos toteutetaan kustannusneutraalisti koko maan tasolla. Lisäksi kuntien vastuulle siirtyvät työllisyyspalvelut kasvattavat vuoden 2025 valtionosuuksia, tuoden kunnille myös näiden toimintojen järjestämisestä aiheutuvat kustannukset. Verotulot ja valtionosuudet eivät ole vertailukelpoisia vuoden 2024 ja vuoden 2025 osalta edellä mainituista muutoksista johtuen. Valtionosuusuudistuksen takia vuoden 2027 ja sen jälkeiset valtionosuudet eivät ole vielä arvioitavissa, laskelmissa on käytetty nykyjärjestelmän mukaisia ennusteita.

Verotulot ja valtionosuudet ovat muuttuneet merkittävästi hyvinvointialueuudistuksen ja vuoden 2023 poikkeusvuoden jälkeen. Verotuloista on poistunut aiempien, korkeimpien, tuloveroprosenttien vaikutukset. Valtionosuuksia on muuttanut merkittävästi ns. sote-erien huomioiminen valtionosuuksia vähentävinä tai lisäävinä tekijöinä.

Valtionosuuksuuudistuksen voimaan tulo on siirtynyt vuodelta 2026 ja vuodelle 2027 valtiovarainministeriön tiedotteen mukaan. Hallitusohjelman mukaan kuntien rahoituksen ja valtionosuusjärjestelmän kokonaisuus uudistetaan vastaamaan kuntien uutta roolia ja sote-uudistuksen voimaantulon sekä TE-uudistuksen jälkeistä tilannetta. Uudistuksen lähtökohdaksi otetaan tavoite varmistaa eri kokoisten kuntien edellytykset järjestää lakisääteiset peruspalvelut kaikkialla Suomessa, ottaa huomioon muuttotappiokuntien tarpeet ja eri alueiden demografisen kehityksen sekä vahvistaa kasvavien kuntien ja kaupunkien edellytykset investoida kasvuun ja hoitaa sosiaalisia ongelmia. Kuntien saamien valtionosuuksien yleiskatteellisuus säilytetään ja kuntien tehtävien rahoitusta vahvistettaessa painotetaan yleiskatteellisia valtionosuuksia valtionavustusten sijaan. Uudistus toteutetaan kustannusneutraalisti siten, että se ei lisää julkisia menoja, vaan vahvistaa kasvua ja julkista taloutta pitkällä aikavälillä. Osana uudistusta arvioidaan verotulojen tasauksen piirissä olevien verojen tarkoituksenmukaisuutta ja tasauksen tasoa. Peruseriaatteena on, että kuntien alueella syntyvästä verotulosta mahdollisimman suuren osan tulee jäädä kuntien omaan käyttöön, kuitenkin kaikkien kuntien elinvoima ja kuntien välinen rahoituksen tasapainoisuus huomioiden. Uuden rahoitusjärjestelmän on määrä olla voimassa 1.1.2027 alkaen. (Lähde: Valtiovarainministeriö, tiedote 22.10.2024.)

2.2.3 Kouvolan kaupungin taloudellinen tilanne

Kouvolan kaupunki on määrätietoisesti sopeuttanut talouttaan vastaamaan muuttuvaa väestömäärää ja -rakennetta. Tämä on tarkoittanut palveluverkkojen kokonaisvaltaista päivittämistä ja palvelujen tuottamistapojen kehittämistä ja uudelleen arvioimista. Kaupungista riippumattomat tekijät, kuten valtionosuuksissa, verotuloissa ja valtakunnallisissa palkkaratkaisuissa tapahtuneet muutokset ovat lisänneet tasapainottamistarvetta. Vaikka kaupungin menokehitystä on saatu hillittyä, niin riittävien talouden tasapainottamistoimenpiteiden toteutumiseen menee useampi vuosi. Kaupungin tulee pystyä luomaan taloudellisesti tasapainoinen tilanne, joka kestää tilapäiset talouden vaihtelut. Samanaikaisesti tulee valmistautua väestömääräennusteiden mukaiseen palvelutarpeen muutokseen. Talouden sopeuttaminen on ulottunut laajasti kaupungin palveluihin, henkilöstöön, avustuksiin, palveluverkkoihin ja tuottotavoitteisiin. Merkittävimpiä toimia ovat palvelujen mitoittaminen väestön vähenemisen ja ikääntymisen myötä muuttuneisiin tarpeisiin.

Kouvolan väestömäärä on vähentynyt viidessätoista vuodessa noin 10 tuhatta. Väestökehitys näyttää jatkuvan edelleen negatiivisena, erityisesti lasten ja nuorten osalta. Tämä osaltaan vähentää kaupungin vero- sekä valtionosuustuottoja, mutta kaupungin tuottamien palveluiden kustannukset eivät vähene samassa tahdissa. Vähenevän väestömäärän huomioiminen tulevissa palveluverkkoratkaisuissa on haastavaa, mutta ainoa ratkaisu talouden tasapainottamisessa. Palvelujen uudelleen mitoittamista tehdään väestökehitys huomioiden, mutta väestö ei vähene tasaisesti joka alueelta. Kaupunki toteuttaakin palveluverkkoselvitysten pohjalta tehtyjen suunnitelmien mukaisesti palveluverkkojen uudistamista. Uudistaminen vaatii myös investointeja, joko uudis- tai perusparannusrakentamista, jotta pystytään hyödyntämään resurssit mahdollisimman optimaalisesti. Tällä pyritään hallittuun henkilöstörakenteen muuttamiseen. Henkilöstömenot ovat noin 56,5 % kaupungin ulkoisista toimintamenoista. Investointien toteuttamisesta syntyy kustannuksia, mutta niiden avulla pyritään saavuttamaan paras mahdollinen kustannushyötysuhde palvelujen tuottamisessa.

Kaupungin haasteena on myös vuoden 2009 kuntaliitoksen jäljiltä erittäin suuri määrä kiinteistöjä, joissa on merkittävä korjausvelka. Vaikka kaupunki on pystynyt vähentämään merkittävästi rakennusomaisuuttaan, oli sitä vuoden 2024 alussa noin 480 000 neliötä. Kiinteistöistä pyritään aktiivisesti luopumaan, mutta markkinatilanne on Kouvolaassa haasteellinen. Sote-rakennuksien osalta osa rakennuksista tulee jäämään tyhjiksi, kun hyvinvointialue tiivistää omaa palveluverkkoaan ja

luopuu rakennuksien vuokraamisesta. Tämä johtaa vuokratulojen vähenemiseen ja tyhjen kiinteistöjen määrän kasvamiseen, joiden suuret ylläpitokustannukset jäävät kaupungin kontolle. Rakennuksia myös puretaan, mutta siitä aiheutuvien kustannuksien vuoksi toteutusta ei pystytä tekemään riittävän nopeasti, vaan jaksottaen pitemmälle aikavälille.

Vuosi 2023 oli positiivinen ainoastaan poikkeuksellisten hyvinvointialueuudistuksesta johtuvien verotulojen ja valtionosuuksien ansiosta. Vuoden 2024 talousarvion sekä tämän hetken tilinpäätösennusteen mukaan tämä vuosi toteutuu tulokseltaan noin 8 milj. euroa negatiiviseksi. Myös vuoden 2025 alustava talousarvio näyttää negatiivista tulosta ja kertyneet alijäämät tulevat lähes käytettyä. Vaikka kaupungin menokehitystä on saatu hillittyä, niin tarvittavien talouden tasapainottamistoimenpiteiden toteutumiseen menee useampi vuosi.

Kaupunkiin suunnitellut ja toteutumassa olevat investoinnit, erityisesti uusiutuvaan energiaan, datakeskuksiin ja muuhun energiaintensiiviseen teollisuuteen, ovat kokonaismittakaavaltaan poikkeuksellisen merkittäviä, eikä seudulle ole ollut sijoittumassa metsäteollisuuden edellisten investointien jälkeen vastaavaa teollisten investointien määrää. Kaupunkiin on sijoittumassa useita uusia teollisen mittakaavan investointeja, kuten Ummeljoelle sijoittuva datakeskus, joka tulee todennäköisesti laajenemaan moninkertaiseksi hankkeen ensimmäisen vaiheen jälkeen. Myös aurinkoenergiaan satsaaminen tuo uusia investointeja kaupunkiin. Nämä hankkeet luovat alueelle uutta elinvoimaa työpaikkojen sekä verotulojen muodossa. Jo rakentamisvaiheessa hankkeet työllistävät satoja ja suuri datakeskus työllistää toiminta-aikanaankin satoja työntekijöitä. Hankkeet tulevat lisäämään myös kaupungin verotuloja etenkin kiinteistöverotulojen muodossa. On arvioitu, että aurinkoenergiahanke tuo valmistuttuaan puhtaina kiinteistöverotuloina noin 1000-3000 euroa/ha uutta kiinteistöverotuloa. Tämän mittaluokan hankkeiden heijaste tai ulkoisia vaikutuksia on vaikea arvioida mutta karkeasti arvioiden vaikutusten oletetaan olevan merkittäviä.

Talouden tasapainottaminen

Kouvolan kaupungin taloutta on sopeutettu jo vuosia. Kaupungin tulee pystyä luomaan taloudellisesti tasapainoinen tilanne, joka kestää tilapäiset talouden vaihtelut. Samanaikaisesti tulee valmistautua väestömääräennusteiden mukaiseen palvelutarpeen muutokseen. Erityisesti lasten ja nuorten määrä tulee vähenemään merkittävästi. Kaikessa palvelutuotannossa tulee pystyä sopeutua tulevaan väestöpohjaan, -rakenteeseen ja siitä johtuvaan palvelutarpeeseen. Aiempien säästötoimien lisäksi vuodelle 2025 ja vuosille 2025–2028 asetettiin tavoite 10 milj. euron lisäsopeuttamiselle.

Kouvolan palveluverkkoa on analysoitu ja tehty kustannus- sekä toimintavertailua saman kokoluokan kuntiin jo useita vuosia. Vuoden 2023 alusta lähtien vertailua on syvennetty ja haettu julkisten tilastojen ulkopuolille jäävistä tekijöistä tietoja suoraan vertailukunnista. Tietoa on haettu esimerkiksi tukipalveluista, volyymeista sekä henkilöresursseista. Lisäksi kaupunki on arvioinut palvelujen lakisääteisyyttä. Selvitysten perusteella on tehty mittavia toimenpidetavoitteita vuoden 2025 talousarvioon. Vuosien 2025–2028 talousarviokehitys sisältää yhteensä 10,5 milj. euroa uusia säästötavoitteita vuoteen 2028 mennessä. Toimialat tekevät tarkemmat esitykset toimenpiteiden kohdistumisesta ja lopullisen päätöksen tekee kaupunginvaltuusto 2.12.2024 hyväksyessään vuoden 2025 talousarvion ja vuosien 2025–2028 taloussuunnitelman. Talousarvion laskelmat, jotka sisältävät em. toimenpiteiden vaikutukset, osoittavat, että vuosi 2025 tulee olemaan tulokseltaan negatiivinen, mutta vuonna 2026 päästäisiin lievästi positiiviseen tulokseen. Säästöjen vaikutukset vuosittain ovat:

- 2025 5,2 milj. euroa
- 2026 2,1 milj. euroa
- 2027 2,7 milj. euroa
- 2028 0,5 milj. euroa
- kumulatiivinen kustannuksia vähentävä vaikutus on yhteensä noin 10,5 milj. euroa.

Talousarvioon sisältyy myös aiempina vuosina tehtyjen toimenpiteiden lisävaikutukset suunnitelmakaudelle. Vuodelle 2024 asetettujen toimenpiteiden lisävaikutukset vuodelle 2025 ovat 5,0 milj. euroa. Näiden kumulatiivinen vaikutus ensi vuodelle on 19,3 milj. euroa. Yhteensä vuosi 2025 sisältää säästötoimenpiteitä kumulatiivisesti noin 24,5 milj. euroa ja vuonna 2028 summa on yhteensä 35,4 milj. euroa, kun huomioidaan vuoden 2024 talousarviossa asetetut tavoitteet.

2.2.4 Vuoden 2025 talousarvion ja vuosien 2025-2028 taloussuunnitelman laadinta

Vuoden 2025 talousarvioon sisältyvät merkittävimmät kustannuksien lisäykset ovat työllisyyspalvelujen siirto 11,6 milj. euroa, valtakunnallisten arvioiden mukaiset palkkojen korotukset 3 prosentin kasvulla (3,9 milj. euroa), ja muut välttämättömät kustannustason muutokset yhteensä 1,6 milj. euroa. Palveluverkkomuutoksista ja investoinneista johtuvat kustannuksien muutokset on otettu huomioon taloussuunnitelmavuosina, mutta luvut täsmentyvät vuosittain. Korkotasona korkokulujen osalta on käytetty yleisiin ennusteisiin perustuen vuonna 2025 3 %, vuonna 2026 2,5 %, 2027 lähtien 2,2 % ja sen jälkeen 2 %. Vaikka lainamäärä kasvaa, pysyvät korkokulut suunnilleen samalla tasolla korkotason alentuessa suunnitelmakaudella

Kehyksen laatimisen ja lautakuntien käsittelyjen jälkeen on tehty muutoksia toimialojen välillä. Ohjaamon sekä työpajatoiminnan resurssit kustannuksineen on siirretty kasvatuksen ja opetuksen palveluista elinvoiman työllisyyspalveluihin. Ohjaamon siirrosta kaupunginhallitus on tehnyt päätöksen § 149 17.6.2024 ja työpajatoiminnan siirrosta 14.10.2024 § 206.

Tekninen lautakunta hyväksyi talousarvioehdotuksensa kehityksen mukaisena ensimmäisessä käsittelyssä. Kasvatus- ja opetuslautakunta hyväksyi talousarvioehdotuksensa 16.10.2024 toisessa käsittelyssä ja ehdotus on talousarviokehityksen mukainen.

Liikunta- ja kulttuurilautakunnan toisessa talousarviokäsittelyssä 15.10.2024 hyväksymä talous- ja henkilöstösuunnitelma vuosille 2025 – 2028 ei ole talousarviokehityksen mukainen seuraavin poikkeuksin: Inkeröisten ja Valkealan uimahallien käyttöä jatketaan kaupunginvaltuuston päätöksen mukaisesti niiden teknisen käyttöiän loppuun asti. Päätös lisää vuosittaisia kustannuksia 1 milj. euroa vuodesta 2027 lähtien talousarviokehitykseen nähden. Yhteensä yhden uimahallin mallista syntyvä vuositaso säästö on 1,4 milj. euroa. Kuusankosken uimahallin lakkauttamisesta syntyvä säästö sisältyy jo taloussuunnitelmiin aiempien päätösten perusteella, joten kehyslitys on 1 milj. euroa. Talouden tasapainon saavuttamiseksi talousarvion tullaan sisällyttämään 1 milj. euron laskennallinen säästötavoite liikunta- ja kulttuurilautakunnalle vuodesta 2027 lähtien. Asiasta tulee tehdä riittävät päätökset vuoden 2026 loppuun mennessä. Uimahallien lakkauttamisen sijaan voidaan vaihtoehtoisesti kohdistaa summa johonkin muuhun tai kohdentaa säästötavoite jollekin muulle toimielimelle tai lisätä tuottopohjaa korottamalla veroja.

Tulopohjaan vaikuttavia yleisiä muutoksia ovat verotulojen kasvu 16 milj. euroa. Kasvu johtuu kunnallisverotuksen ansiotulovähennyksen poistosta, joka kasvattaa verotettavaa tuloa noin 80 milj. euroa sekä palkkatulojen kasvusta. Vaikka Kouvolan väestömäärä laskee, niin suurin alenema tapahtuu 0–18-vuotiaissa, jolloin vaikutus verotettaviin ansiotuloihin ei ole suhteessa yhtä suuri kuin väestömäärään. Valtionosuusmuutos, kasvua noin 3,7 milj. euroa, johtuu TE-palveluiden rahoituksen uusista valtionosuuskriteereistä sekä ansiotulovähennyksen poistoa kompensoivasta verotulomenetyksen kompensoinnista. Verotulo- ja valtionosuusarviot perustuvat valtiovarainministeriön sekä Suomen Kuntaliiton arvioihin. Summat täsmentyvät vuoden loppuun mennessä.

Ulkoinen tuloslaskelma, milj. e	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028
Toimintatulot	47,5	42,7	41,8	40,8	41,3	40,7
Valmistus omaan käyttöön	1,8	1,9	2,3	2,3	2,3	2,3
Toimintamenot	-236,1	-231,4	-239,9	-236,7	-234,9	-237,9
Toimintakate	-186,8	-186,8	-195,8	-193,6	-191,3	-195,0
Verotulot	212,6	201,8	211,4	217,6	222,7	227,0
Valtionosuudet	18,1	-4,1	0,0	4,0	5,3	11,2
Rahoitustulot ja -menot	3,7	6,3	6,4	6,7	5,9	6,0
Vuosikate	47,6	17,2	22,0	34,8	42,6	49,3
Poistot ja arvonalentumiset	-27,9	-27,6	-27,8	-27,7	-30,9	-33,5
Tilikauden tulos	19,7	-10,4	-5,8	7,0	11,7	15,8
Tilinpäätöserät	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Tilikauden yli/alijäämä	19,8	-10,3	-5,7	7,1	11,8	15,9
Kertynyt yli-/alijäämä	19,3	9,0	3,3	10,4	22,2	38,1
Kunnallisveroprosentti	8,61	8,90	8,90	8,90	8,90	8,90
Toimintakatteen muutos %	-66,9	-66,9	4,8	-1,1	-1,2	1,9
Vuosikate, % poistoista	170,7	62,3	79,2	125,4	137,9	147,3
Vuosikate, euroa/asukas	603	219	285	454	563	657
Asukasmäärä vuoden lopussa	78 876	78 462	77 296	76 502	75 742	75 033

Lainakanta

Kaupungin lainakanta tulee kasvamaan tulevien vuosien aikana, koska kaupunki investoi merkittävästi palveluverkkoon perusopetuksen, varhaiskasvatuksen, sekä liikunnan ja kulttuurin osalta. Kaupunki panostaa myös kärkihankkeisiin sekä yhdyskuntatekniikkaan. Kaupungilla on merkittävä korjausvelka sekä rakennuksissa että yhdyskuntatekniikan infrassa. Myös korjausvelkaa pyritään pienentämään. Investointien avulla pystytään saavuttamaan pysyviä käyttötalouden säästöjä, jotka eivät nykyisellä palveluverkolla ole mahdollisia. Investointien mahdollistaminen vaatii lainanoton lisäämistä. Osa investoinneista rahoitetaan investointisuunnitelman mukaan leasing- tai muulla vaihtoehtoisella rahoitusmuodolla. Niiden vaikutus tulee näkymään tunnusluvussa lainat ja vuokravastuut.

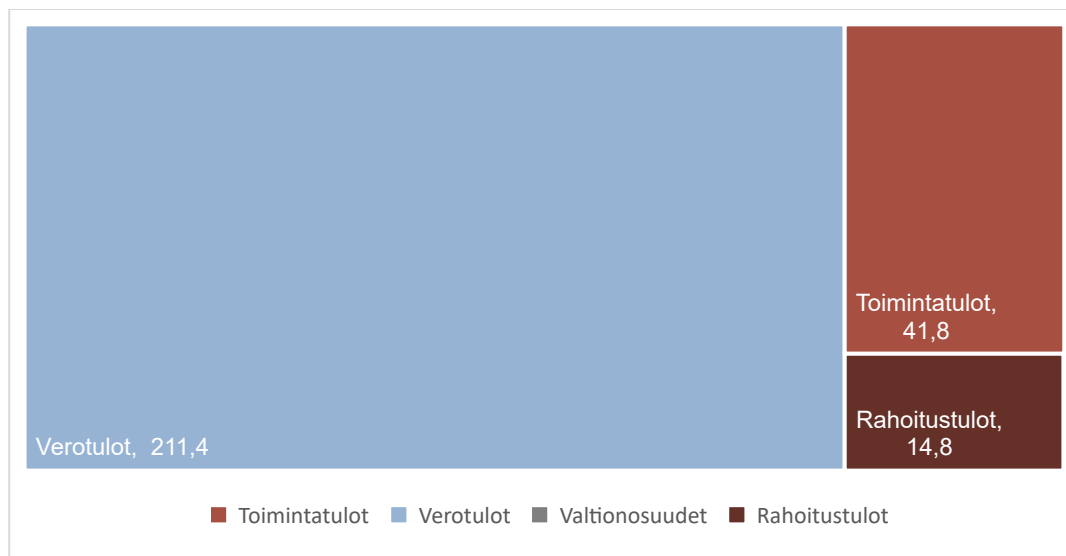
Lainamäärä, euroa/asukas	TP 2021	TP 2022	TP 2023	MTA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028
Kouvolan kaupunki	3 194	4 400	3 792	4 231	4 800	5 333	5 558	5 424
Kuntien keskimääräinen lainakanta	3 444	3 323	3 368	3 724				

Lainakannan suojaustaso vaihtelee markkinatilanteen mukaan. Kaupunginhallituksen päätöksen mukaisesti lainasalkun suojausasteen yläraja-arvo on tällä hetkellä 80 % ja alaraja-arvo 25 %. Kaupungin pitkäaikaisen lainasalkun suojausaste on 31.8.2024 nykyisistä suoja- ja lainapääomista laskettuna noin 34 %. Lainasalkun keskimääräinen korkosidonnaisuusaika on elokuun lopussa 1,1 vuotta ja pääomasitoumus on keskimäärin 4,1 vuotta. Keskiporko (viimeiset 12 kuukautta) on ollut 2,77 % (sis. marginaalin). Markkinaodotusten perusteella lainasalkun keskiporko vuodelle 2025 saattaa laskea hieman alle 2,40 prosentin, mikä pienentäisi jonkin verran lainanhoitokuluja. Suojausasteen kehitys on varsin riippuvainen lainakannan kasvutahdista ja uusien lainojen nostojankohdista sekä korkosidonnaisuudesta. Odotettavissa oleva lainakannan kasvu tulee ilman suojaustoimenpiteitä pudottamaan lähivuosina sekä suojausastetta että korkosidonnaisuusaikaa. Tämä lisää lainasalkun korkoriskiä. Tulevien suojausten ajoittamisen osalta markkinatilanteella on merkitystä ja nyt alkaa jo näyttää siltä, että korkosuojaustasoa voidaan alkaa vähitellen nostamaan. Huomioitavaa on, että maaliskuun 2025 lopulla kaupungilla eräänntyy kerralla takaisinmaksettavaksi 30 milj. euron bulletlaina, joka tullaan jälleenrahoittamaan.

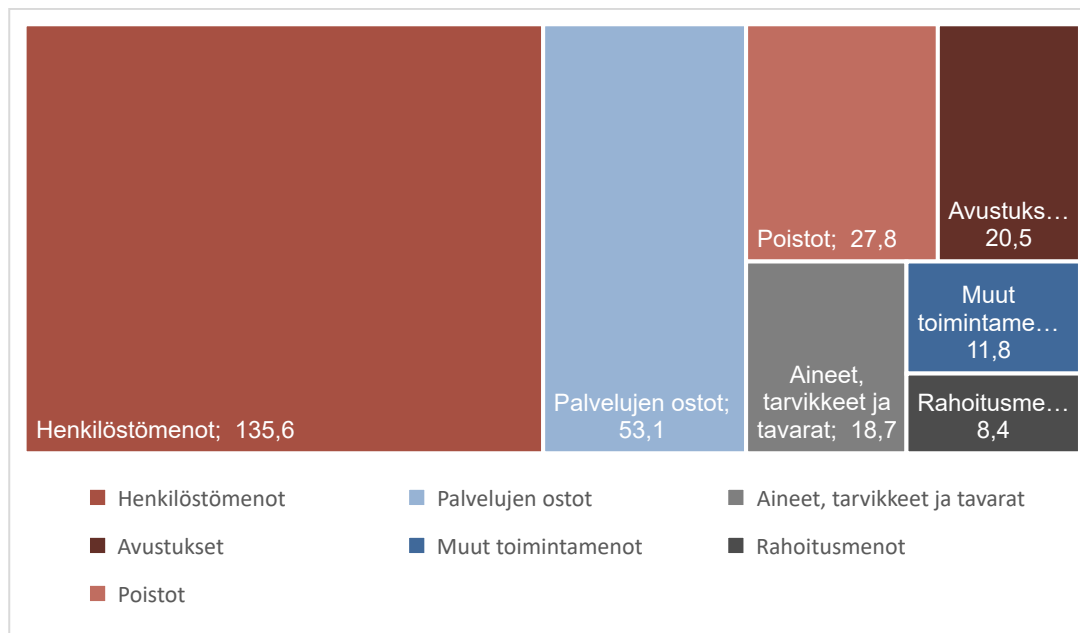
Tuloslaskelman ulkoisten tuloarvioiden ja menoarvioiden jakautuminen vuonna 2025

Verotulojen arvioitu kertymä on 211,4 milj. euroa ja valtionosuuksien kertymä on noin 41 000 euroa. Julkisen rahoituksen, verotulojen ja valtionosuuksien osuus on yhteensä noin 79 prosenttia tuloslaskelman tuloista. Toimintatulojen osuus on 41,8 milj. euroa eli 16 prosenttia tuloslaskelman tuloista. Rahoitustuloja arvioidaan kertyvän 14,8 milj. euroa, osuus 6 % tuloslaskelman tuloista.

Kuva 6: Tuloslaskelman tuloarviot, TA 2025 (milj. euroa)

Henkilöstömenot ovat 135,6 milj. euroa. Niiden osuus tuloslaskelman määrärahoista on 49 prosenttia. Palvelujen ostot ovat 53,1 milj. euroa, osuus 19 % tuloslaskelman määrärahoista. Aineet, tarvikkeet ja tavarat ovat 18,7 milj. euroa, avustusmenot 20,5 milj. euroa, muut toimintamenot 11,8 milj. euroa ja rahoitusmenot 8,4 milj. euroa, yhteensä noin 22 % tuloslaskelman määrärahoista. Poistot ovat 27,8 milj. euroa, osuus tuloslaskelman määrärahojen ja poistojen yhteissummasta on 10 %.

Kuva 7: Tuloslaskelman määrärahat ja poistot, TA 2025 (milj. euroa)

2.3 Talousarvion rakenne ja sitovuus

2.3.1 Talousarvion osat

Kunnan talousarvion ja -suunnitelman laadinnasta on säännökset kuntalaissa. Tämän lisäksi talousarviosta ja -suunnitelmasta antaa ohjeita ja suosituksia Suomen Kuntaliitto. Lisäksi kunnan kirjanpidossa ja tilinpäätöksessä on soveltuvin osin voimassa mitä kirjanpitolaissa on säädetty. Tältä osin sitovia ohjeita ja lausuntoja kunnille antaa työ- ja elinkeinoministeriön alainen kirjanpitolautakunnan kuntajaosto. Talousarviossa on seuraavat osat: yleiset lähtökohdat, käyttötalous-, tuloslaskelma-, investointi-, rahoitusosa ja liitteet. Organisaatioon ei sisälly liikelaitoksia eikä taseyksiköitä.

2.3.2 Talousarvion sitovuus

Käyttötalousosassa määrärahojen ja tuloarvioiden sitovuustaso kaupunginvaltuustoon nähden on lautakunnan/kaupunginhallituksen toimintakate (ilman osakkeiden, rakennusten ja maa-alueiden myyntiä) ja toiminnalliset tavoitteet. Osakkeiden, rakennusten ja maa-alueiden myynnit ovat omina sitovina erinä kaupunginhallituksen ja teknisen lautakunnan alaisessa toiminnassa. Lautakunnan tavoitteiden sekä määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta vastaa toimialajohtaja. Lautakunnan talousarvio- ja määrärahamuutoksista päättää kaupunginvaltuusto.

Kaupungin oman tukityöllistämisen määrärahat yhteensä 700 000 euroa on varattu elinvoimapaalveluihin konsernipalvelujen henkilöstöpalvelujen talousarvioon. Puolet määräaikaiseen työsuhteeseen työllistettävän pitkäaikaistyöttömän palkkakustannuksista kirjataan työllistävän yksikön kustannuspaikalle ja puolet henkilöstöpalvelujen kustannuspaikalle. Pitkäaikaistyöttömien palkkaamiseen liittyvä hallinnointi hoidetaan työllisyyspalveluissa.

Tuloslaskelmaosassa verotulojen ja valtionosuuksien tuloarviot ovat sitovia eriä. Rahoitustuottojen ja -kulujen sitovuus on tuloarvioiden ja määrärahojen erotus.

Investointiosan sitovuustaso kaupunginvaltuustoon nähden on määritelty seuraavassa taulukossa. Tilapalveluiden investointien osalta kaupunginhallitus päättää rakennusten ja rakennelmien perusparannusinvestointien kohdistumisesta käyttösunnitelman hyväksymisen yhteydessä sekä tämän tason talousarviomuutoksista. Tekninen lautakunta päättää osaltaan käyttösunnitelmassa investointien tarkemmasta kohdistumisesta sekä tämän tason talousarviomuutoksista. Investoinniksi katsotaan yli 30 000 euron hankinnat, joita käytetään palvelutuotannossa useana tilikautena ja jotka kirjataan vaikutusaikanaan suunnitelman mukaan poistoina kuluksi, poikkeuksena pysyvien vastaavien sijoitukset sekä maa- ja vesialueet, joista ei kirjata poistoja.

Rahoitusosassa sitovina erinä ovat antolainasaamisten lisäykset ja pitkäaikaisten lainojen lisäykset.

Kuntalain mukaan kaupunginvaltuusto päättää palveluista ja muista suoritteista perittävien maksujen yleisistä perusteista. Hallintosäännön mukaan toimielimet päättävät toimialallaan palveluista ja tuotteista perittävistä maksuista sekä hinnoista, vuokrista ja korvauksista ja niiden määräytymisperusteista sekä yksittäistapauksessa alennuksen tai vapautuksen myöntämisestä kaupungille tulevaan maksuun. Toimielimien on huolehdittava, että kaupungin päätettävissä olevat maksut tarkistetaan kustannusten nousua vastaavasti ja kaupungille kuuluvat tulot peritään tehtyjen sopimusten ja annettujen ohjeiden mukaisesti.

Kaupunginhallitus antaa talousarviosta erillisen täytäntöönpano-ohjeen valtuuston hyväksyttyä talousarvion.

Sitovuus kaupunginvaltuustoon nähden, 1 000 euroa	Sitovuus	Määrärahat	Tuloarviot	Netto
KÄYTTÖTALOUSOSA				
Tarkastuslautakunta	N	196		-196
Kaupunginhallitus	N	75 921	67 625	-8 297
Kaupunginhallitus/Osakkeiden myynti	N		40	40
Kaupunginhallitus/Rakennusten myynti	N		500	500
Kasvatus- ja opetuslautakunta	N	154 684	8 764	-145 920
Liikunta- ja kulttuurilautakunta	N	29 747	3 378	-26 369
Tekninen lautakunta	N	56 475	39 785	-16 690
Tekninen lautakunta/Maaomaisuuden myynti	N		1 100	1 100
Kymen jätelautakunta	N	357	371	14
KÄYTTÖTALOUS YHTEENSÄ		317 380	121 562	-195 818
TULOSLASKELMAOSA				
Verotulot	B		211 400	211 400
Valtionosuudet	B		41	41
Rahoitustuotot ja -kulut	N	8 408	14 780	6 372
TULOSLASKELMA YHTEENSÄ		8 408	226 221	21 995
INVESTOINTIOSA				
Kärkihankkeet				
Yritysalueet	B	675		-675
Käyrälammen kehittäminen	B	600		-600
Urheilupuiston kehittäminen	B	1 000		-1 000
Kaupunginhallitus				
Konsernipalvelut/Aineettomat hyödykkeet	B	835		-835
Konsernipalvelut/Sijoitukset	B	3 290		-3 290
Konsernipalvelut, Tilapalvelut	B	44 740	500	-44 240
Tekninen lautakunta				
Maa- ja vesialueet	B	2 500	1 000	-1 500
Muut pitkävaikutteiset menot	B	670		-670
Kiinteät rakenteet ja laitteet	B	8 095		-8 095
INVESTOINNIT YHTEENSÄ		62 405	1 500	-60 905
RAHOITUSOSA				
Antolainauksen muutokset				
Antolainasaamisten lisäykset	B	200		-200
Antolainasaamisten vähennykset			518	518
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	B		106 000	106 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys		67 000		-67 000
Lyhytaikaisten lainojen muutos				0
Oman pääomanmuutokset				
Vaikutus maksuvalmiuteen		408		-408
YHTEENSÄ		455 801	455 801	0

B = sitovuus määrärahat ja tuloarviot

N = sitovuus tuloarvioiden ja määrärahojen erotus

2.3.3 Tilivelvollisuus

Kuntalain 125 §:n mukaan tilivelvollisia ovat toimielinten jäsenet ja asianomaisen toimielimen tehtäväalueen johtavat viranhaltijat. Tilivelvollisuus merkitsee sitä, että toiminta tulee valtuuston arvioitavaksi, viranhaltijaan voidaan kohdistaa muistutus tilintarkastajan antamassa tilintarkastuskertomuksessa ja viranhaltijalle voidaan myöntää tai olla myöntämättä vastuuvapaus. Tilivelvollinen vastaa toiminnan ja talouden osalta sekä omasta että alaistensa tekemisestä ja siitä mitä jää hoitamatta.

Tilivelvollisella on henkilökohtainen vastuu sisäisen valvonnan asianmukaisesta järjestämisestä ja jatkuvasta ylläpidosta johtamansa toiminnan osalta. Kuntalain 125 §:n mukaan tilintarkastajan on tilintarkastuskertomuksessaan sisällytettävä lausunto mm. sisäisen valvonnan ja konsernivalvonnan asianmukaisesta järjestämisestä sekä esitys vastuuvapauden myöntämisestä ja mahdollisesta muistutuksesta, joka voidaan kohdistaa tilivelvolliseen. Muistutuksen edellytyksenä on, että tilivelvollinen on toiminut vastoin lakia tai valtuuston päätöksiä eikä virhe tai aiheutunut vahinko ole vähäinen. Tilivelvollisuuden puuttuminen ei vapauta esimiestä valvontavastuusta. Tilivelvolliset ovat:

Luottamushenkilötoimielimet

Kaupunginhallitus ja sen jaostot

Lautakunnat ja niiden jaostot

Viranhaltijat

Elinvoimapaalvelut:

Kaupunginjohtaja
 Apulaiskaupunginjohtaja
 Kehitysjohtaja (täyttämättä)
 Arviointipäällikkö
 Hallintojohtaja
 Henkilöstöjohtaja
 Viestintä- ja markkinointipäällikkö
 Talousjohtaja
 Tietohallintojohtaja
 Työllisyysjohtaja
 Toimitilajohtaja

Sivistys:

Sivistysjohtaja
 Varhaiskasvatuspäällikkö
 Opetuspalvelupäällikkö

Koulutuspalvelupäällikkö
 (perustettava virka)
 Liikuntapäällikkö
 Kulttuuripäällikkö
 Kirjastopalvelujohtaja
 Museonjohtaja
 Kulttuuritalojen tuotantopäällikkö
 Kansalaisopiston rehtori

Tekniikka ja ympäristö:

Tekninen johtaja
 Rakennusvalvontapäällikkö
 Kaupungeingeodeetti
 Kaupungininsinööri
 Kiinteistöpalvelujohtaja
 Jätehuoltopäällikkö

2.4 Henkilöstö

Kaupunkistrategian sisäisen toiminnan linjauksia ovat hyvinvoiva henkilöstö ja osallistava johtaminen. Henkilöstöohjelmalla tuetaan kaupunkistrategian toteutumista. Kaupunginhallitus hyväksyi 17.5.2021 kaupungin henkilöstöohjelman vuosille 2021–2024. Ohjelmassa on määritelty henkilöstöjohtamisen visioksi ”Rakkaudesta lajiin – me teemme Kouvolaan”. Visiossa korostuu kuntatyön ihmisläheisyys ja työskentely yhteisen hyvän puolesta. Kaupungin henkilöstö on aktiivisesti tekemässä ja rakentamassa Kouvolaan yhdessä asukkaiden ja muiden sidosryhmien kanssa. Henkilöstöohjelmassa on asetettu kolme henkilöstöjohtamisen tavoitetta, jotka ovat osaava ja riittävä henkilöstö, hyvinvoiva henkilöstö ja turvallinen työyhteisö sekä hyvä johtaminen ja osallistuva työyhteisö. Ohjelmassa määritellään jokaista tavoitetta koskevat linjaukset ja mittarit sekä niiden saavuttamiseksi tarvittavat kehittämistoimenpiteet. Henkilöstöohjelmaa päivitetään alkuvuodesta, mutta varsinainen uudistaminen tehdään vasta sen jälkeen, kun kaupunkistrategian päivitys on tehty.

Henkilöstöohjelmassa on määritelty hyvän johtamisen periaatteet Kouvolan kaupungilla, ja mitä ne tarkoittavat toimintatapoina ja johtamisen tekoina. Hyvän johtamisen periaatteet ovat: luomme selkeän suunnan yhdessä, toimimme arvostavasti, innostamme vaikuttamaan ja uudistamme asiakaslähtöisesti.

Kuva 8: Kouvolan kaupungin henkilöstöohjelman tavoitteet ja painopisteet vuosille 2021–2024

Henkilöstömäärä

Kaupungin palveluksessa oli elokuun 2024 lopussa henkilöstöä yhteensä 2631, joista vakinaisia oli 2116, määräaikaisia 440 ja tukitoimenpitein työllistettyjä 75. Henkilöstö on vähentynyt edellisvuodesta 186:lla. Liikuntapaikkapalvelut (yhteensä 72 viranhaltijaa/työntekijää) siirtyi vuoden 2024 alussa sivistyksestä tekniikka ja ympäristö -toimialalle. Määräaikaisen henkilöstön määrä vaihtelee toiminnallisista syistä eri aikoina. Henkilöstö jakautuu toimialoittain seuraavasti:

Toimiala	Vakinaiset	Määräaikaiset	Työllistetyt	Henkilöstö 31.8.2024 hlö	Henkilöstö 31.8.2023 hlö	Muutos, lkm	Muutos- %
Konsernipalvelut	110	24	7	141	161	-20	-12,4
Sivistys	1 509	335	25	1 869	2 054	-185	-9,0
Tekniikka ja ympäristö	497	81	43	621	602	20	3,2
Yhteensä	2 116	440	75	2 631	2 817	-186	-6,6
Henkilöstö 31.8.2023	2 204	461	152	2 817			
Henkilöstö 31.8.2022	2 306	506	188	3 000			

Vakinainen henkilöstö on tilastoitu sille toimialalle, jolla hän työskentelee tilastointipäivänä riippumatta sen hetkisen palvelussuhteen luonteesta. Tilasto sisältää myös virka-/työvapaalla olevat henkilöt. Sivutoimiset eivät sisälly lukuihin.

Vakinaisen henkilöstön määrä on vähentynyt merkittävästi vuodesta 2019 alkaen, jolloin sote-palvelut hallintoineen siirtyivät kuntayhtymälle. Vakinaisen henkilöstö on vähentynyt (pl. liikkeenluovutukset) yhteensä 287:llä.

Tarkemmin henkilöstömäärää kuvaa henkilötyövuosi (htv), jolla tarkoitetaan tässä koko tarkasteluajanjakson kokoaikatyössä ollutta henkilöä. Tunnusluvusta ei vähennetä vuosilomia tai palkallisia poissaoloja. Henkilötyövuodet ovat vähentyneet edellisestä vuodesta yhteensä 111,45:llä. Liikuntapaikkapalvelujen toimialamuutos on lisännyt tekniikan ja ympäristön henkilötyövuosia 70,92:lla ja vähentänyt vastaavasti sivistyksen henkilötyövuosia.

Toimiala	Vakinaiset	Määräaikaiset	Työllistetyt	Tot. 1-8/24	Tot. 1-8/23	Muutos, htv	Muutos- %
Konsernipalvelut	103,01	29,47	8,48	140,96	167,79	-26,83	-16,0
Sivistys	1 330,86	421,97	55,92	1 808,74	1 925,48	-116,74	-6,1
Tekniikka ja ympäristö	451,80	89,93	52,99	594,72	562,59	32,12	5,7
Yhteensä	1 885,67	541,36	117,38	2 544,42	2 655,87	-111,45	-4,20
Tot. 1-8/2023	1 937,95	550,82	167,10	2 655,87			
Tot. 1-8/2022	2 005,01	570,66	173,50	2 749,16			

Henkilöstösuunnitelma

Henkilöstösuunnittelun tavoitteena on varmistaa, että kaupungin palveluja tuottaa riittävä määrä osaavaa henkilöstöä. Henkilöstösuunnitelmassa määritellään strategian ja toiminnan vaatima määrällinen ja laadullinen henkilöstötarve. Henkilöstösuunnitelman lähtökohtana tulee olla kaupungin strategia ja palvelustrategiset linjaukset, joissa otetaan kantaa siihen, mitä palveluita tuotetaan ja miten niitä tuotetaan. Henkilöstösuunnittelun avulla huolehditaan palvelutuotannon edellyttämän henkilöstön määrästä ja rakenteesta, turvataan riittävä osaaminen kaupungin tavoitteiden saavuttamiseksi, ennakoidaan henkilöstökustannuksia sekä määritellään keinoja, joilla henkilöstövoimavaroja kehitetään ja johdetaan.

Ennusteiden mukaan kaupungin vakinaista henkilöstöä siirtyy vanhuuseläkkeelle toimialoittain seuraavasti:

Toimiala	-2025	2026	2027	2028	Yhteensä	% vakinaisesta henkilöstöstä
Konsernipalvelut	7	3	7	4	21	19
Sivistys	62	27	44	69	202	13
Tekniikka ja ympäristö	40	26	40	37	143	29
Yhteensä	109	56	91	110	366	17

Vuoden 2025 sarake sisältää myös ne henkilöt, joiden henkilökohtainen eläkeikä on täyttynyt jo aiemmin. Henkilö voi jäädä vanhuuseläkkeelle saavutettuaan alimman vanhuuseläkeikänsä. Jokaisella ikäluokalla on oma alin vanhuuseläkeikänsä. Työssä voi jatkaa edelleen tämän jälkeenkin. Alin vanhuuseläkeikä on vuonna 1960 syntyneillä 64 vuotta 6 kuukautta, jonka jälkeen eläkeikä nousee portaittain. Vuonna 1957 tai sitä ennen syntyneet jäävät eläkkeelle viimeistään 68-vuotiaana ja vuosina 1958–1961 syntyneet viimeistään 69-vuotiaana. Henkilökohtainen eläkeikä voi olla korkeampi kuin alin vanhuuseläkeikä. Eläkeiän täyttymispäivä ei tarkoita samaa kuin eläkkeelle siirtymispäivä. Eläkeiän täyttää vuoden 2028 loppuun mennessä yhteensä 366 henkilöä. Vanhuuseläkkeiden lisäksi työkyvyttömyyseläkkeelle arvioidaan siirtyvän vuosittain noin 10 viranhaltijaa/työntekijää.

Vakinaista henkilöstöä siirtyy eläkkeelle henkilöryhmittäin vuosina 2025–2028 seuraavasti:

Ammattiryhmä	Vakinaiset 31.8.2023	Eläkkeelle (hlö)	% vakinaisesta henkilöstöstä
Varhaiskasvatus (ml. koulunk.ohj.)	725	105	14
Opetushenkilöstö (OVTES)	604	63	10
Tekninen henkilöstö	252	59	23
Hallinto- ja toimistohenkilöstö	195	48	25
Puhtauspalveluhenkilöstö	109	43	39
Ruokapalveluhenkilöstö	86	27	31
Muu sivistystoimen henkilöstö	128	21	16
Muu henkilöstö	9	0	0
Eläinlääkärit	8	0	0
Yhteensä	2116	366	17

Vuosille 2025–2028 on laadittu erillinen henkilöstösuunnitelma, jota tarkistetaan vuosittain talousarviokäsittelyn yhteydessä. Alla olevassa taulukossa esitetään kooste toimialojen esityksistä määrälliseksi henkilöstösuunnitelmaksi vuosille 2025–2028. Konsernipalvelujen vakinaisen henkilöstön huomattava kasvu vuodesta 2025 alkaen johtuu TE-palvelujen siirrosta kaupungille. Kaupungille on siirtymässä vuoden 2025 alussa liikkeenluovutuksella valtiolta yhteensä 76 viranhaltijaa. Lisäksi nuorten työpajatoiminnan (pl. motipaja) ja ohjaamotoiminnan henkilöstö siirtyy sivistyksen toimialalta elinvoimapaalveluihin.

Toimiala		2025 htv (brutto)	2026 htv (brutto)	2027 htv (brutto)	2028 htv (brutto)	Muutos-% 2025-2028
Elinvoimapaalvelut	Vakinaiset	200,80	198,80	192,80	192,80	-4,0 %
	Määräaikaiset	18,80	13,00	12,00	11,00	-41,5 %
	Yhteensä	219,60	211,80	204,80	203,80	-7,2 %
Sivistys	Vakinaiset	1 390,20	1 382,10	1 372,40	1 358,40	-2,3 %
	Määräaikaiset	383,10	366,30	353,60	350,60	-8,5 %
	Yhteensä	1 773,30	1 748,40	1 726,00	1 709,00	-3,6 %
Tekniikka ja ympäristö	Vakinaiset	455,80	444,20	429,80	423,50	-7,1 %
	Määräaikaiset	16,30	16,40	16,40	16,40	0,6 %
	Yhteensä	472,10	460,60	446,20	439,90	-6,8 %
Kouvolan kaupunki	Vakinaiset	2 046,80	2 025,10	1 995,00	1 974,70	-3,5 %
	Määräaikaiset	418,20	395,70	382,00	378,00	-9,6 %
	Yhteensä	2 465,00	2 420,80	2 377,00	2 352,70	-4,6 %

Henkilötyövuosilaskennassa koko vuoden kokoaikatyössä oleva henkilö on yksi henkilötyövuosi (1 htv). Osa-aikaisesti työskentelevän työpanos lasketaan tehdyn työajan suhteessa.

Kaupungin henkilöstömenojen on oltava suunnittelukaudella kestäväällä perustalla.

Henkilöstösuunnittelun tulee olla strategiasidonnaista siten, että kaupungilla on optimaaliset henkilöstörakenteet ja -mitoitukset sekä toiminnan mukaiset työntekijät. Kaupungin palveluverkkoa uudistetaan sekä palveluprosesseja kehitetään jatkuvasti edistämällä digitalisaatiota. Työtehtävien, työaikajärjestelmien ja työaikojen hyvällä suunnittelulla pyritään palvelujen tehokkaaseen ja tarkoituksenmukaiseen järjestämiseen. Tavoitteena on strateginen osaamisen ennakointi ja osaamisen täysimääräinen hyödyntäminen. Työkykyjohtamista kehitetään proaktiiviseksi sairauspoissaolojen ja ennen aikaisen eläköitymisen vähentämiseksi, jolloin myös työkyvyttömyyden kustannukset vähenevät.

Henkilöstökulut

Talousarvion palkkausmäärärahoja korotettiin talousarvion laadintavaiheessa 4,0 prosentilla kesäkuun 2024 palkkatasosta. Korotusprosentti sisältää varautumisen vuoden 2025 yleiskorotuksiin ja palkkaohjelmiin sekä vuoden 2024 järjestelyeräkorotukset, jotka vietiin palkanlaskentajärjestelmiin vasta kesäkuun palkkatietojen toimittamisen jälkeen. Palkkojen sivukulut on varattu talousarvioon alustavien ennusteiden mukaisesti.

Nykyiset kunta-alan sopimukset ovat voimassa 30.4.2025 saakka. Palkkarakenteita ja palkkausjärjestelmiä uudistetaan erillisellä kehittämisohjelmalla vuosina 2023–2027 keskimäärin yhden prosentin sopimuskorotuksella vuosittain. Kehittämisohjelma toteutetaan pääosin paikallisten järjestelyerien kautta.

Sopimuskauden päättymisen vuoksi vuoden 2025 osalta on tiedossa ainoastaan kehittämisohjelman mukaiset palkankorotukset. Kehittämisohjelmaerää käytetään eri sopimusaloilla keskitettynä eränä 1.2.2025 alkaen 0,30–0,40 prosenttia ja paikallisena eränä 1.6.2025 alkaen 0,40–0,50 prosenttia. LS:n piiriin kuuluvien eläinlääkäreiden osalta kehittämisohjelmaerä 0,80 prosenttia käytetään kokonaisuudessaan paikallisena eränä 1.6.2025 alkaen.

2.5 Kouvolan kaupunkistrategia

Kaupunkistrategia 2023-2032 hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa syksyllä 2022. Tulevaisuuden Kouvola visioidaan seuraavasti: *'Kouvola – Kaakkois-Suomen keskus; Aktiivisten kaupunki keskel kaikkee'*. Tulevaisuuskuva asemoi Kouvolan Kaakkois-Suomen suurimpana kaupunkina perustuen sen logistiseen saavutettavuuteen ja erinomaisiin yhteyksiin: täältä on hyvät yhteydet ihmisiin, luontoon, maailmalle sekä mahdollisuuksiin.

Kasvukärkinä lapset, nuoret ja yritykset

Kaupunkimme vahvuuksien pohjalta kasvukärjiksi on valittu lapset, nuoret sekä yritykset. Näiden kautta hyvinvointi leviää kaikille koko kaupunkiin aikaa kestäen. Kaikista pidetään huolta, mikä on mahdollista, kun kasvulle on määritelty selkeät kärjet.

Kaupunkistrategian yhteiset tavoitteet

Kasvukärkien pohjalta on luotu myös yhteiset tavoitteet. Strategiaan on määritelty kuusi tavoitetta, joita toteuttavat konkreettiset toiminnalliset tavoitteet ja toimenpiteet päätetään toimielinkohtaisesti talousarviossa ja käyttösuunnitelmissa. Yhteiset tavoitteet ovat:

- 1) Asuminen: Turvallinen kotipesä,
- 2) Liikunta ja kulttuuri: Värikäs pelikenttä,
- 3) Kestävä elämäntapa: Luonnollinen perusta,
- 4) Kasvatus ja opetus: Kaikkien kampus,
- 5) Työelämä: Moderni työmahdollisuuksien keskus sekä
- 6) Yrittäminen: Logistisesti keskellä kaikkea.

Arvot

Arvot ovat kaupungin toimintaa ohjaavia periaatteita. Kouvolan kaupungin arvot ovat:

Yhdessä: Meillä on vahva tahto yhteistyöhön kaikessa tekemisessä. Kaikkien mielipiteitä kuunnellaan ja arvostetaan. Osallistaminen on toimintatapamme. Erilaisuutta kunnioitetaan, ja se nähdään vahvuutena.

Kestävästi: Toimimme luotettavasti, turvallisesti ja luontoa kunnioittaen. Reagoimme vastuullisesti ja ketterästi niin oman toimintaympäristömme kuin maailman muutoksiin. Katsomme pidemmälle – rakennamme vakaata ja kestävästä taloutta, yhteisöä ja ympäristöä.

Kehittäen: Tekemisessämme on eteenpäin menevä ote. Parannamme toimintaamme yhä sujuvammaksi palautteen perusteella. Meillä on yhteinen suunta ja seisomme päätöstemme takana. Kokeilemme rohkeasti uutta.

Kuva 9: Kouvolan kaupungin strategia

Kaupunkistrategia on yhteisöstrategia. Se vaikuttaa kaikkiin toimijoihin sekä ohjaa ja sitoo kaupunkikonsernia. Valtuusto päättää kaupunkistrategiasta, sen toteuttamisesta sekä ohjaa toteuttamista. Kaupunkistrategian toteutusta tukevat erilaiset ohjelmat, suunnitelmat ja linjaukset. Yhä useammin erilaiset ohjelmat ja suunnitelmat laaditaan jo alueellisesti koskemaan koko hyvinvointialuetta.

Painopistealueet taloussuunnittelukaudelle 2025-2028 ovat samat kuin edellisellä suunnittelukaudella. Painopistealueita on kahdeksan; Kaupunkikeskustan kehittäminen, Matkailutoimialan ja tapahtumallisuuden kehittäminen, Digitalisaation edistäminen, Yritystonttien tarjonnan lisääminen ja sijoittumismarkkinointi, Lukiokoulutuksen kilpailukyvyyn kehittäminen, Korkeakoulutuksen kehittäminen Kouvolassa, Liikkuva Kouvola – kehityskokonaisuus ja Kulttuurikortteli. Monet näistä etenevät osana kaupungin investointiohjelmaa.

Vuodelle 2025 on määritelty koko kaupunkia koskevat yhteiset vuositavoitteet, jotka osin kattaa edellä mainittuja painopistealueita. Vuoden 2025 yhteiset vuositavoitteet koskevat palvelutuotannon ja resurssien optimointia asiakastarvetta vastaavaksi, toimintaprosessien digitalisointia ja työkykyjohtamisen kehittämistä proaktiiviseksi sekä sairauspoissaolojen vähentämistä.

Yhteinen tavoite 2025; Optimaalinen palveluverkko

Toimiala	Toimenpide	Mittari	Lähtöarvo	Tavoitearvo 12/2025
Sivi	Palveluiden kustannukset vertailukaupunkien keskiarvon tasolle optimoimalla palveluverkko ja henkilöstömitoitus	Varhaiskasvatus; €/varhaiskasvatukseen osallistunut lapsi	16 701	16 701
		Perusopetus; €/perusopetuksen oppilas	12 516	12 516
		Nuorisopalvelut; €/12-28 vuotias	244	-2 %
		Liikunta- ja ulkoilupalvelut; €/asukas	167	-5 %

Toimiala	Toimenpide	Mittari	Lähtöarvo	Tavoitearvo 12/2025
		Kansalaisopistokoulutus; €/asukas	31	-5 %
Teky	Palveluiden kustannusten alentaminen optimoimalla palveluverkko ja henkilöstömitoitus	Nettokäyttökustannukset €/km, kadut ja yleiset alueet	22 637	-1 %
		Nettokäyttökustannukset €/ha, puistot ja viheralueet	12 744	-5 %
Elpa	Kiinteistöomaisuuden supistaminen myymällä tai purkamalla rakennuksia	Myytyjen kiinteistöjen bruttoneliöt brm2		25 000
	Toimivan palveluekosysteemin rakentaminen työllisyyspalveluihin	Työttömyysturvan kuntaosuus M€	10,1	9,6 (-5 % VM ennustamasta kustannustasosta 2025)
		Yrityskäyntien lukumäärä kpl		600
		Ratkaistujen rekrytointitoimeksiantojen määrä kpl		150
Koko kaupunki	Tasapainottamistoimenpiteiden toteuttaminen	Toimintakatteen muutos-%		4,8

Yhteinen tavoite 2025; Proaktiivinen työkykyjohtaminen ja sairauspoissaolojen väheneminen 15 prosentilla

Toimiala	Toimenpide	Mittari	Lähtöarvo	Tavoitearvo 12/2025
Koko kaupunki	Kevennetyn ja korvaavan työn käyttöönotto, osatyökykyisyyden hyödyntäminen, työhyvinvointikeskustelut, esihenkilökoulutus ja muutosjohtamisen vahvistaminen	Sairauspoissaolot (kpv/htv)	20	17
		Kevennetyn ja korvaavan työn päivät /sairauspoissaolopäivät (%- osuus)	1,7	5,0

Yhteinen tavoite 2025; Asiakaslähtöiset ja kustannustehokkaat toimintaprosessit

Toimiala	Toimenpide	Mittari	Lähtöarvo	Tavoitearvo 12/2025
Sivi	Museokokoelmien saavutettavuuden parantaminen	Kokoelmista julkaistu Finnassa, kpl	7 300	12 800
	Sähköinen arkistointi ja allekirjoitus (Primus/Wilma)	Toteutunut, kyllä/ei	E	Kyllä
	Liikunta-, kulttuuri- ja nuorisoavustusprosessien digitalisointi	Toteutunut, kyllä/ei	Ei	Kyllä
Teky	Yksityistieavustusprosessin digitalisointi	Toteutunut, kyllä/ei	Ei	Kyllä
Elpa	Digikehittämisen toimintamallin käyttöönotto	Läpikäytyt ja digitalisoidut prosessit, kpl		3
	HR- ja palkanlaskentajärjestelmän yhdistäminen	Toteutunut, kyllä/ei	Ei	Kyllä

Suunnitelmakauden indikaattorit

Suunnitelmakauden indikaattoreilla mitataan kaupunkistrategian yhteisten tavoitteiden toteutumista. Lähtöarvo on uusin saatavilla oleva vuositaso ja tavoitearvo suunnitelmakauden lopun eli vuoden 2028 tavoite. Mittarien tietolähde on Tilastokeskus.

Mittari	Lähtöarvon ajankohta	Lähtöarvo	Tavoitearvo 12/2028
Opiskelijat kpl	12/2023	8 309	10 000
Yritykset kpl	12/2023	4 967	5 250
Työpaikat kpl	12/2022	30 171	31 100
Työllisyysaste %	12/2022	71,1	73,0
Kuntien välinen nettomuutto kpl	12/2023	-335	0

2.5.1 Edunvalvontasuunnitelma

Kouvolan kaupungilla on käytössä edunvalvontasuunnitelma. Edunvalvonnalla tarkoitetaan vaikuttamista päätöksentekoon kohteissa, jotka eivät ole suoraan kaupungin päätäntävallassa. Suunnitelmassa on kuvattu keskeisimmät edunvalvontakohteet lyhyellä aikavälillä eli taloussuunnittelukaudella (1–4 v.). Pitkän aikavälin (4–10 v.) edunvalvontakohteet on määritelty syksyllä 2022 kaupunkistrategian yhteydessä.

Kouvolan kaupungin edunvalvonnan tavoitteena on varmistaa Kouvolan kaupungin etu, alueen elinvoima ja kuntalaisten hyvinvointi. Keskeiset edunvalvontakohteet sisältyvät seuraaviin teemoihin; **Yritykset, työpaikat ja koulutus** sekä **Liikenneväylät ja saavutettavuus** ja näissä läpikäytävänä teemana vihreä siirtymä eli vaikuttaminen keinoihin kohti hiilineutraalia Kouvola 2030. Teemojen alla on yksilöityjä edunvalvontakohteita, jotka sisältävät tavoitteiden lisäksi konkreettiset toimenpiteet, aikataulun ja valmisteluvastuun. Ne esitetään edunvalvontakortteina. Lisäksi valtionhallinnon toimielimiin ja tehtäviin vaikuttamisesta on laadittu oma edunvalvontakortti. Toimintaympäristön muutokset vaikuttavat vahvasti edunvalvontaan.

Koonti edunvalvontakorteista:

Yritykset, työpaikat ja koulutus

- Elintarvikeala ja maatalous
- Koulutustarjonta ja koulutusperäinen maahanmuutto
- Puhtaat energialähteet
- Turvallisuus

Liikenneväylät ja saavutettavuus

- Itärata
- Nykyisen raideverkon kehittäminen
- Lähijunaliikenne
- Vt 15 Kotka-Kouvola
- Vt 12 Lahti-Kouvola
- Vt 6 Kouvolan kohta

Edunvalvontasuunnitelma hyväksytään kaupunginhallituksessa vuosittain talousarviovalmistelun kanssa samassa aikataulussa ja sen toteutumista seurataan säännöllisesti kaupunginhallituksessa ja tuodaan valtuustolle tiedoksi vuosittain. Edunvalvontakorttien päivitys on jatkuvaa. Edunvalvonnan

vaikuttavuuden näkökulmasta on tärkeää pystyä tekemään myös laajasti ja verkostomaisesti yhteistyötä sekä priorisoimaan tarvittaessa kaupungin edunvalvontakohteita. siihen liittyvien edunvalvontakorttien päivitys on jatkuvaa. Edunvalvontasuunnitelman toteutumista tuetaan aktiivisella viestinnällä.

2.5.2 Kärki- ja edunvalvontahankkeet

Kärkihankkeet

Käyrälammen aluetta on rakennettu määrätietoisesti matkailun näkökulmasta. Tavoitteena on, että alue kehittyi matkailukohteena ja tapahtuma-alustana. Käyrälammesta on muodostunut kaupunkilaisten monipuolinen virkistysalue harrastusmahdollisuuksiin ja ulkoilureitteineen. Suunnittelukaudelle varataan määrärahoja alueen infran viimeistelyyn, joilla edistetään yksityisten investointien toteuttamista alueelle. Voimassa oleva asemakaava mahdollistaa nykyistä enemmän matkailupalveluiden sijoittumista Käyrälammelle ja alueelle tehdään suunnittelukauden aikana sijoittumismarkkinointiin liittyviä toimenpiteitä.

Käyrälammen alueen investointeja toteutetaan hankkeen ohjausryhmän linjauksien mukaisesti. Vuonna 2025 toteutetaan mm. Käyrälammen alueen melunsuojaus sekä ydinkeskustan ja Tykkimäen suunnista tulevien kevyen liikenteen väylien parantaminen.

Urheilupuiston kehittäminen on kaupungin uusi kärkihanke vuonna 2025. Kärkihanke pitää sisällään Urheilupuiston alueen kokonaisvaltaisen kehittämisen, jolla tavoitellaan alueen vahvuuksien, eli laadukkaiden liikunta- ja vapaa-ajanviettomahdollisuuksien parantamista ja monipuolistamista. Urheilupuiston alueella on käynnissä useita merkittäviä kaupungin investointeja, kuten uuden uimahallin, teatterin ja monitoimiareenan rakentaminen sekä tulevaisuudessa myös kirjaston saneeraaminen. Urheilupuiston kärkihanke toimii näitä osahankkeita yhdistävänä ns. "sateenvarjona", jolla varmistetaan Urheilupuiston alueen hallittu kehittäminen kokonaisuutena. Kärkihankkeelle perustettu ohjausryhmä ohjaa etenkin Urheilupuiston yleissuunnitelman toteuttamista, sekä tarvittavia osahankkeisiin ja kokonaisuuteen liittyviä infrainvestointeja.

Yritystonttituotannon kasvattaminen jatkuu yhdessä Kinnon kanssa vuoden 2027 loppuun saakka ohjausryhmän hyväksymän projektisuunnitelman mukaisesti. Hankkeelle on määritelty erillismäärärahat maanhankinnan sekä yhdyskuntatekniikan investointeihin. Yritystonttitarjontaa kasvatetaan Teholan, Jokelan, ydinkeskustan, Korjalan, Tervaskankaan, Korian sekä Hyötyvirran ja Myllykoski-Ummeljoki alueilla. Projektisuunnitelmassa on määritelty uusien yritysalueiden maanhankinnan, asemakaavoituksen, infran rakentamisen, tonttien esirakentamisen sekä tonttien luovutuksen aikataulut. Vuonna 2025 rakennetaan Tervaskankaan alueen kadut.

Sijoittumispalvelun tavoitteena on houkutella Kouvolaan uusia yrityksiä kehittämällä Kouvolan tunnettuutta, tekemällä aktiivista myyntityötä ja markkinointia uusien investointien ja toimijoiden houkuttelemiseksi alueelle, tuottamalla yritysten tarpeista lähtevää laadukasta sijoittumispalvelua ja takaamalla menestyksekkään sijoittumisen Kouvolaan.

Kehittämisyhtiö Kinnon sijoittumismarkkinointi vastaa kaikkien Kouvolan kaupungin yritystonttien markkinoinnista ja pyrkii realisoimaan rakennettavissa oleviin yritystontteihin sisältyvän, merkittävän työllistämispotentiaalin. Kinnon tehtävänä on markkinoida myös yritystonttituotannon kasvattamiseen tähtäävän kärkihankkeen yritysalueita ja hakea niille uusia toimijoita sen mukaan, kuin alueita on asemakaavoitettu sekä välittää kaupungille toimijoilta tulleita toiveita yritystonttien suhteen.

Sijoittumispalvelu toimii yhden luukun periaatteella, jonka kautta yritykset löytävät mm. sopivat toimitilat, kumppaniverkoston, rahoitusta sekä apua viranomais- ja lupa-asioissa. Kinnon sijoittumispalvelu yhdistää eri sidosryhmät, hakee ratkaisuja ja tukee Kouvolaan sijoittuvia yrityksiä myös viestinnässä.

Sijoittumismarkkinoinnilla tuetaan kaupunkistrategian yrittämisen tavoitteita sekä elinkeinoyhtiö Kouvola Innovationin painopisteiden mukaisia tavoitteita: logistiikka, bio- ja kiertotalous, elintarvikesektori ja energia.

Edunvalvontahankkeet

Itärata-hankeyhtiö on perustettu keväällä 2022, ja sen toiminta on käynnissä suunnitelman mukaisesti. Yhtiön toimialana on Lentorata-Porvoo-Kouvola nopeaan junayhteyteen liittyvän raideliikenneinfrastruktuurin suunnittelu rakentamisvalmiuteen asti. Arvioidut suunnittelukustannukset ovat Porvoo-Kouvola linjaukselle noin 79 milj. euroa, joista kuntien osuus on noin puolet. Kouvolan kaupunginvaltuuston tekemän päätöksen mukaisesti kaupungin maksuosuus on enintään 4,8 milj. euroa.

Suunnittelutyön on arvioitu kestävän noin yhdeksän vuotta merkittävimmän rahoitustarpeen kohdentuessa hankkeen loppuvaiheeseen. Hanke on todella keskeinen itäisen Suomen aluekehitykselle lähivuosikymmeninä. Parempi saavutettavuus ja lyhyemmät matka-ajat antavat uutta nostetta elinkeinoelämälle, mahdollistavat paikasta riippumattoman työn ja hillitsevät liikenteen päästöjä.

Valtatie 15 on Kymenlaakson tärkein etelä-pohjoissuuntainen Kotkan ja Kouvolan välinen päätieyhteys, joka on elintärkeä Kymenlaakson suurteollisuudelle, elinkeinoelämälle ja yhdyskuntien kehittämiselle, sekä nykyisin myös terveydenhuollon hälytysajoneuvoliikenteelle. Se on lisäksi Kymenlaakson kaupunkiseutujen työmatkaliikenteen pääväylä. Yhteysvälin ongelmina ovat heikko liikenneturvallisuus sekä kapean kaksikaistaisen tien riittämättömyys palvella suurta ja kasvavaa eri tavoitenopeuden omaavaa liikennettä.

Tavoitteena on, että valtatie 15 korjaamiseen välille Kotka–Kouvola osoitettaisiin investointimääräraha tienrakennustöiden pikaiseksi aloittamiseksi. Investoinnilla turvattaisiin asukkaiden, Suomen vientikaupan, teollisuuden ja kaupan tavaravirtojen sekä sosiaali- ja terveyspalvelujen turvaamisen edellyttämät vaatimukset turvallisesta ja toimivasta pääväylästä. Valtatie 15 Kotka-Kouvola on Kaakkois-Suomen liikennestrategian mukaan tärkein ja nopeimmin käynnistettävissä oleva pääväylähanke. Investointihanke on kirjattuna Valtion väyläverkon investointiohjelmaan vuosille 2023-2030.

Muiden tiehankkeiden osalta Kouvolan kaupunki odottaa valtiolta valtatie 6 Kouvolan kohdan aktiivista kehittämistä. Erityisen tärkeää on Kouvola RRT -alueen toimintaedellytyksien tukeminen toteuttamalla uusi eritasoliittymä intermodaaliterminaalin pohjoispuolelle, mikä helpottaa raskaan liikenteen turvallista liittymistä päätieverkolle. Valtatie 6 parantaminen Korialla Hevossuo - Nappa välillä on myös kirjattu Väyläviraston 8-vuotiseen investointiohjelmaan pääväyliä liikenneturvallisuuden ja palvelutason parantamiseen liittyvänä hankkeena. Lisäksi elinkeinoelämän kuljetuksille ja työmatkaliikenteelle tärkeän valtatie 12 Lahti - Kouvola yhteysvälin parantaminen laatutasoltaan yhtenäiseksi ja turvalliseksi on tarpeen. Valtatie 6 Kouvolan kohdan tiesuunnitelman laatiminen tukee Kaakkois-Suomen liikennestrategian mukaisen kiireellisyydeltään yhden merkittävimmän väylähankkeen etenemistä.

Lappeenrannan-Lahden teknillinen yliopisto on käynnistänyt kansainvälisen tuotantotalouden diplomi-insinööritutkintoon johtavan maisteriohjelman Kouvolaissa syksyllä 2022. Syksyllä 2024 kaupungissa käynnistyy elintarviketekniikan alan maisterikoulutus. Yliopistoyhteistyötä vahvistetaan entisestään Kouvolan elinkeinoelämää palvelevien koulutusohjelmien käynnistämiseksi ja TKI-toiminnan kehittämiseksi, sillä Kouvolan kaupungin tavoite on lisätä kaupungin elinvoimaa ja saada uusia tiedeyliopistokoulutuksia paikkakunnalle.

Euroopan turvallisuustilanne on muuttunut, ja Naton myötä Suomen **kansainvälisen sotilas-yhteistyön** voidaan arvioida lisääntyvän jatkossa merkittävästi. Kouvola on Suomen suurin varuskuntakaupunki, ja kaupungissa sijaitsee Suomen erikoisjoukkoja tuottava joukko-osasto, Utin jääkäriyrykmentti. Kouvola soveltuu sijainniltaan, varuskunniltaan ja logistisilta yhteyksiltään (tie- ja

rautatieverkko, Kotkan syväsatama, Utin lentokenttä) erinomaisesti suurtenkin kansainvälisten sotilasjoukkojen harjoitus- ja tukeutumisalueeksi. Kaupunki on myös houkutteleva pysyvä työ- ja asuinpaikka puolustusvoimien henkilöstölle.

Turvallisuuteen liittyy myös vahvasti **huoltovarmuus**. Kouvola on eniten maataloja Suomen kunnista, ja mahdollisuus olla edelläkävijä omavaraisuuden nostamisessa.

Kasvukaupunkien keskinäinen sopimus kehittämissyhteistyöstä ja sopimus valtion kanssa vahvistaa kaupungin edunvalvontaa yhteistyössä 15 muun kasvukaupungin kanssa. Sovitut yhteiset teemat tukevat monin tavoin kaupungin edunvalvonnan teemoja ja strategisia painopisteitä;

- Teollisuuden paluu ja siihen liittyvien pullonkaulojen purkaminen, kuten osaavan työvoiman saatavuus vihreän siirtymän aloilla
- Yhdyskuntarakenteen rakentaminen, jolla hillitään ilmastonmuutosta ja luontokatoa, sekä toteutetaan kestävää liikkumis- ja asuntopolitiikkaa
- Kasvukaupunkien veto- ja pitovoiman vahvistaminen avoimuudella, kulttuuri- ja palveluntarjonnalla sekä kansainvälisyydellä

2.6 Kuntakonsernin riskianalyysi

Riskienhallinta on osa kaupunkikonsernin aktiivista tilanteen seuranta, johtamista ja toiminnan ohjaamista. Tavoitteena on strategisten tavoitteiden toteutumisen varmistaminen ja toiminnan jatkuvuus kaikissa olosuhteissa. Kuntalain 39 §:n mukaan kaupunginhallituksen on huolehdittava kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeistamisesta ja järjestämisestä. Hallintosäännön 10 luvussa on määritelty kaupunginhallituksen, lautakuntien ja viranhaltijoiden tehtävät riskienhallinnassa. Konsernijohto vastaa konserniyhtiöiden riskienhallinnan järjestämisen valvonnasta.

Kouvolan kaupunkistrategia ei sisällä erillistä riskikartoitusta tai -analyysiä. Talousarvio ja -suunnitelma on hallintosäännön ohella keskeisin asiakirja, jolla valtuusto ohjaa riskienhallinnassa kunnallisia toimielimiä ja viranhaltijoita. Tarkasteltaessa vuotta 2025 ja tulevia vuosia kaupunkikonsernin talouteen ja toimintaan vaikuttavat keskeisimmät riskit liittyvät Venäjän hyökkäyssodan vaikutuksiin ja mahdollisiin negatiivisiin muutoksiin kansainvälisessä tilanteessa ml Lähi-Itä, joihin varautuminen ja riskienhallinta on osa kansallista kokonaisturvallisuutta ja alueellista yhteistyötä. Kansantalous on heikentynyt pitkään, eikä nähtävissä ole sellaista positiivista kehitystä, joka mahdollistaisi palvelujen laajentamisen ja etuuksien lisäämisen. Päinvastoin julkishallintoa jouduttaneen seuraavan kymmenen vuoden aikana supistamaan, mikä näkynee myös kuntatalousohjelmassa ja kuntien mahdollisuuksissa selviytyä tehtävistään. Epävarmassa tilanteessa riskienhallinnan merkitys korostuu.

Kouvolan kaupunkikonsernin kannalta strategisia, vaikutuksiltaan vaikeasti ennakoitavia ja toimintaan merkittävästi vaikuttavia ulkoisia riskejä ovat

1. Euroopan turvallisuustilanteen yleinen heikentyminen, Ukrainassa sodan jatkuminen ja laajeneminen, edelliseen liittyvä lisääntyvä laiton maahantulo ja vieraan valtion suunnitelmallinen hybridi-vaikuttaminen alueen energia- ja vesihuoltoon ja tietojärjestelmiin.
2. Euroopan unionin ja erityisesti Suomen kansainvälisen kilpailukykyyn taantuminen, julkishallinnon velkaantumisen jatkuminen ja EU:n taloussääntöjen tiukentuminen.
3. Ilmastomuutoksen eteneminen, luonnonilmiöistä (kuten myrskyt ja rajuilmat, kuivuuden aiheuttama laaja metsäpalo) aiheutuvat laajat vahingot.

Kaupunkikonsernin kannalta strategisia ja vaikuttavuudeltaan pitkäaikaisia kaupungin päätöksillä ja ohjauksella hallittavia sisäisiä riskejä ovat

4. Konserniyhtiöiden kilpailukyky ja talous heikkenee.

5. Kaupungin omistamien kiinteistöjen käyttöaste ja arvo laskevat voimakkaasti.
6. Avainosaamisen ja osaavan työvoiman saatavuus vaikeutuu, henkilöstön sitoutuminen ja työhyvinvointiin heikkenee, työn tuottavuus laskee.
7. Digitaalinen turvallisuus heikkenee, automaation käyttöönotto ei etene suunnitellusti.

Toimenpiteitä riskeihin varautumiseksi

Turvallisuustilanteeseen liittyy monimuotoisia ja osin vaikeasti ennakoitavia heijastusvaikutuksia, jotka vähentävät elinvoimaa ja väestön hyvinvointia ja edellyttävät tarvittaessa valtion keskitettyä ohjausta tilanteen vakauttamiseksi. On mahdollista, että tilanteen muuttuessa on nykyistä kuntapalvelujen tuottamista arvioitava kriittisesti, mikä edellyttää strategian ja talousarvion ja -suunnitelman tarkentamista.

Euroopan unionin ja Suomen taloudellisen kilpailukyvyyn taantuminen voi johtaa tilanteeseen, jossa työttömyys kasvaa ja väestön sosiaalinen eriarvoistuminen syvenee. Tällöin kaupungin verotulot laskevat, investoinnit alueelle supistuvat, yritysten konkurssit lisääntyvät ja työpaikat vähenevät. On mahdollista, että lasten ja nuorten pahoinvointi jatkuu ja syvenee, sosiaalinen kestävyys vaarantuu, rikollisuus kasvaa ja sisäinen turvallisuus heikkenee. Supistuvan talouden vuoksi kaupungin palvelutuotantoa joudutaan supistamaan ja henkilöstöä vähentämään. Korkotason noustessa lainanhoitokyky heikkenee ja investointeja on arvioitava kriittisesti.

Ilmastomuutokseen varautuminen on osa strategista suunnittelua, joka edellyttää myös sään ääri-ilmiöiden huomioon ottamista alueiden hallinnassa ja kaavoituksessa. Rankkasade, myrsky, laaja tulipalo ja muu luontoa vahingoittava katastrofi voivat johtaa tilanteeseen, jossa tilapäiset ja alueellisesti rajatut väestön siirrot ovat mahdollisia, vahinkojen korjaaminen vie aikaa ja kuluttaa taloudellisia resursseja. Sään ääri-ilmiöt on otettava huomioon toimialueiden suunnittelussa ja kaupungin varautumisessa ml. konserniyhtiöt.

Omistajaohjauksella on aktiivisesti seurattava konserniyhtiöiden taloudellista tilaa ja asettava tavoitteet siten, että tuotanto pystytään ylläpitämään taloudellisen tilanteen ja kysynnän heiketessä sekä poikkeustilanteessa. Tytäryhtiöiden omat riskianalyysit riskien ennalta ehkäisemiseksi ja hallitsemiseksi on pidettävä ajan tasalla ja yhtiöiden on raportoitava konsernijohdolle muuttuneesta tilanteesta matalalla kynnyksellä.

Kaupungilla on kiinteistöjä huomattavasti yli oman tarpeen, kiinteistöjen käyttöaste on alhainen, korjausvelka ja tekniseen kuntoon liittyvät riskit ovat merkittävä, eikä markkinatilanne ei ole myynnin kannalta suotuisa. Myös yhdyskuntarakenteiden kunto on huolestuttava. Omaisuuden tase- ja myyntiarvo laskevat kunnossapitovelan kasvaessa. Taloudellisten, strategista luokkaa olevan riskien vähentämiseksi on suunnitelmallinen kiinteistömäärän vähentäminen kaupungin tulevaisuuden kannalta välttämätöntä.

Alhainen syntyvyys ja Kouvolan väestökehitys ovat johtamassa kilpailuun osaavasta työvoimasta. Talouden sopeuttamistarpeet ja henkilöstön väheneminen ovat lisänneet huomattavasti avainhenkilöriskiä. Henkilöstön eläkkeelle siirtyminen on lähivuosina runsasta ja työvoiman saatavuuteen liittyvät haasteet ovat selvästi kasvaneet. Henkilöstöohjelmassa määritellään toimenpiteet, joilla turvataan osaava ja riittävä henkilöstö kaupungin palveluissa. Työterveyshuoltoyhteistyötä tehostetaan ja työkyvyn toimintamallia kehitetään.

Digitaalisen turvallisuuden ylläpitäminen ja kehittäminen on jatkuvaa ja korostuu tilanteessa, jossa sitä saatetaan ulkopuolisen toimesta häiritä. Henkilöstön tietoturvallisten toimintatapojen ylläpitäminen ja vahvistaminen on keskeinen osa organisaation tietoturvan toteuttamista. Työskentelyn siirtyessä enenevässä määrin pilviympäristöihin ja työskentelyvälineiden monipuolisempi hyödyntäminen vaatii jatkossa huomioimaan myös työskentelyvälineiden tehokkaamman suojaamisen. Toimintaprosessien digitalisoinnin myötä tietojärjestelmäriskit voivat kasvaa mm. integraatioiden lisääntyä eri järjestelmien välillä, jolloin tiedon eheyden ja laadun poikkeamat vaikuttavat useampiin järjestelmiin.

Edellä kuvatuista strategisista riskeistä ensimmäiset eivät välttämättä ole todennäköisiä, mutta niiden mahdollisuus on tiedostettava ja negatiiviseen tilannekehitykseen on varauduttava. Edelleen ei voi poissulkea maailmanlaajuista, koronan kaltaisen terveysuhan leviämistä. Edellisten riskien ohella on riskienhallinnassa jatkuvasti otettava huomioon vakuutuksiin, sopimuksiin, työturvallisuuteen ja oikeudellisiin kysymyksiin liittyvät riskit, jotka kuitenkin eivät vaikutukseltaan ole laajoja ja pitkäkestoisia, mutta saattavat aiheuttaa tarpeita muuttaa voimassa olevaa talousarviota. Realiteetti on, että kunnossa oleva talous ja taseessa oleva ylijäämä helpottavat poikkeuksellisten ja yllättävien tilanteiden hallintaa.

2.7 Kouvolan kaupungin konserni

Valtuuston tulee päättää kunnan omistajaohjauksen periaatteista sekä konserniohjeesta (KuntaL 14 §) sekä hyväksyä talousarvio ja taloussuunnitelma ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet (KuntaL 110 §). Valtuusto asettaa strategiset tavoitteet samaan tapaan kuin se määrittelee ne kunnassa. Tavoitteilla ohjataan konsernijohtoa, kuntaa eri yhteisöissä edustavia henkilöitä sekä tytäryhteisöjä. Valtuuston tulee ohjata asettamallaan tavoitteilla myös tytäryhteisöjä niiden omassa tavoitteenasettelussa.

Konsernijohto seuraa tavoitteiden toteutumista mm. elinvoimajaoston kokouksessa 3 kertaa vuodessa sekä valvoo, että yhtiöiden sisäiset riskienhallintaohjeistukset ovat kunnossa ja sisäinen valvonta toimii. Konsernin taloudellisia tavoitteita seurataan kriisikuntakriteereiden avulla, eivätkä ne saa ylittyä.

Konsernitilinpäätöksen alijäämä asukasta kohden 1. vuonna > 500 euroa ja 2. vuonna > 1 000 euroa tai jos seuraavien neljän kriteerin raja-arvot täyttyvät kahtena vuonna peräkkäin:

- 1) Konsernin vuosikate poistoista < 80 %
- 2) Tuloveroprosentti kuntien keskiarvo +2,0
- 3) Konsernin lainat ja vuokravastuut kuntien keskiarvo +50 %
- 4) Konsernin laskennallinen lainanhoitokate < 0,8

Konsernirakenne

Kunta tytäryhteisöineen muodostaa **kuntakonsernin**, jolla tarkoitetaan kunnan sekä juridisesti itsenäisten yhteisöjen muodostamaa taloudellista kokonaisuutta, jossa kunnalla yksin tai yhdessä muiden kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen kanssa on määräysvalta yhdessä tai useammassa tytäryhteisössä. Konsernitilinpäätöksen laativa kunta on konsernin **emoyhteisö**.

Tytäryhteisöllä tarkoitetaan niitä yhteisöjä (mm. osakeyhtiö), joissa kunnalla tai kuntayhtymällä yksin tai yhdessä muiden kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen kanssa on määräysvalta.

Konsernitilinpäätös laaditaan emoyrityksen ja tytäryritysten tilinpäätösten yhdistelmänä hyvää kirjanpitoa noudattaen (eliminoidaan sisäiset liiketapahtumat ja keskinäinen osakkeenomistus sekä erotetaan vähemmistölle kuuluva osuus tytäryhteisöstä).

Osakkuusyhteisössä kuntakonsernilla on vähintään viidesosa ja enintään puolet osakkeiden tai osuuksien tuottamasta äänimäärästä. Osakkuusyhteisö yhdistellään kunnan konsernitilinpäätökseen sovelletun pääomaosuusmenetelmän mukaisesti. Osakkuusyhteisön tilinpäätöstiedot yhdistellään niin, että konserniyhteisöjen omistusosuuden mukainen määrä osakkuusyhteisön tilikauden voitosta merkitään konsernituloslaskelmaan tuotoksi ja vastaava määrä tappiosta kuluksi.

Kuntayhtymä on yhteenliittymä, jonka kunnat voivat perustaa yhteisiä toimiaan koskevia tehtäviä varten. Kuntayhtymät yhdistellään konsernitilinpäätökseen omistusosuuden mukaisesti.

TYTÄRYHTEISÖT

Energia- ja vesiyhtiöt	
KSS Energia Oy	100,0 %
KSS Lämpö Oy	100,0 %
KSS Rakennus Oy	100,0 %
Voimakymi Oy	100,0 %
Suomen Energia-Urakointi Oy	100,0 %
KSS Verko Oy	97,7 %
Kouvolan Vesi Oy	100,0 %

Kiinteistö- ja asuntoyhtiöt	
Kouvolan Asunnot Oy	100,0 %
Asunto Oy Elopuisto	84,1 %
Kiinteistö Oy Päätie 19	100,0 %
Kiinteistö Oy Madekuja 1	68,1 %
Kiinteistö Oy Korian Liikekeskus	58,9 %
Kiinteistö Oy Korianjousi	58,3 %

Elinkeino- ja kehitysyritykset	
Kouvola Innovation Oy	100,0 %
Kouvolan Yritystilat Oy	100,0 %
RRT Kouvola Oy	100,0 %

Muut tytäryhtiöt	
Kouvolan Teatteri Oy	100,0 %
Kouvolan Rautatie- ja Aikuiskoulutus Oy	100,0 %
Anjalankosken Jäähalli Oy	96,1 %
Kuusankosken Tennishalli Oy	87,0 %
Kaakkois-Suomen Tieto Oy	61,0 %
Kouvolan Ammattiopisto Oy	60,0 %
Eduko koulutus- ja yrityspalvelut Oy ***	60,0 %
Kouvolan Hansapysäköinti Oy	32,2 %
(äänivalta 62,5%)	

OSAKKUUSYHTEISÖT

Muut osakkuusyhtiöt	
Kymenlaakson Jäte Oy	47,0 %
Kymenlaakson Orkesteri Oy	33,5 %
Kaakkois-Suomen Ammattikorkeakoulu Oy	24,5 %
Disec Oy	24,5 %
Saimaa Stadiumi Oy	24,5 %
Kymin Voima Oy (KSS Energian kautta)	24,0 %
Kymenlaakson Sähkö Oy	20,7 %

Kiinteistö- ja asuntoyhtiöt	
Kohoa Synergiakeskus Oy **	50,0 %
Kymenlaakson Kampuskiinteistöt Oy	49,0 %
Asunto Oy Aron-Kara 1 *	48,5 %
Asunto Oy Kirkkovoorentie 2 *	48,5 %
Asunto Oy Kimmelmanni *	45,4 %
Asunto Oy Enärivi *	40,8 %
Asunto Oy Kaipiaistensato *	40,7 %
Asunto Oy Elimäen Napansäde	40,6 %
Kiinteistö Oy Korian Portti ****	39,9 %
Kiinteistö Oy Kuusankosken Kiltakuja 1**	39,1 %
Asunto Oy Kouvolan Jaalanharju *	39,0 %

Kiinteistö- ja asuntoyhtiöt	
Asunto Oy Kouvolan Eväkujankaari	34,7 %
Asunto Oy Kataja-Haikula *	34,1 %
Asunto Oy Lohitie 5	33,3 %
Kiinteistö Oy Myllykosken Liikekeskus	32,8 %
Asunto Oy Anjalantie 2	31,3 %
Kiinteistö Oy Elimäen Kasarmiaukio *	31,0 %
Asunto Oy Elimäen Eläkepuustelli	30,6 %
Asunto Oy Huusarinmäki *	30,4 %
Asunto Oy Puutarhurinjousi *	29,3 %
Asunto Oy Silmuntie *	27,9 %
Asunto Oy Ummeljoen Rivitalo *	27,9 %
Asunto Oy Kuusankosken Hiidentie 8-10*	27,1 %
Asunto Oy Siltapuisto 1	26,0 %
Asunto Oy Kuusankosken Rantapuisto *	25,0 %
Asunto Oy Suolasenkoski *	23,7 %
Asunto Oy Kasakkakara *	23,1 %
Anjalankosken Painotalo Oy****	22,6 %
Asunto Oy Rivikolkka 2 *	22,0 %
Asunto Oy Anjalankosken Niittypuisto *	21,7 %
Kuusankosken Pienteollisuustalo Oy	21,6 %
Asunto Oy Naakanhovi *	21,4 %

*) Kouvolan Asunnot Oy:n osakkuusyhteisö

**) Kouvola Innovation Oy:n osakkuusyhteisö

***) Kouvolan Ammattiopisto Oy:n tytäryhtiö

****) Kouvolan Yritystilat Oy:n osakkuusyhteisö

KUNTAYHTYMÄT

Kuntayhtymät	
Kymenlaakson liitto	49,8 %
Uudenmaan päihdehuollon kuntayhtymä	5,8 %

SÄÄTIÖT

Säätiö	
Myllykosken vanhustensäätiö sr	

24 tytäryhteisöä
39 osakkuusyhteisöä
2 kuntayhtymää
1 säätiö

Päivitetty 30.9.2024

Kuva 10: Kouvolan kaupungin konsernirakenne

Kouvolan kaupungin konserniin 30.9.2024 kuului 24 tytäryhteisöä ja 2 kuntayhtymää, joissa kaupunki on jäsenenä. Kouvola-konserniin kuului myös 37 osakkuusyhteisöä ja säätiö. Konsernikaavioon on täydennetty alakonsernien osakkuusyhteisöt.

Tytäryhteisöt

Kouvolan kaupungin tytäryhteisöistä energia – ja vesiyhtiöitä ovat 100 prosenttisesti omistetut KSS Energia Oy ja Kouvolan Vesi Oy. KSS Energia Oy:n tytäryhtiöitä ovat 100 prosenttisesti omistetut KSS

Lämpö Oy, KSS Rakennus Oy, Voimakymi Oy, Suomen Energia-Urakointi Oy ja 97,7 prosenttisesti omistettu KSS Verkko Oy.

Kouvolan kaupungin 100 prosenttisesti omistama Kouvola Innovation Oy on elinkeino- ja kehitysyritys. Kouvola Innovation Oy omistaa 100 prosenttisesti Kouvola Yritystilat Oy:n ja RRT Kouvola Oy:n.

Kiinteistö- ja asuntoyhtiöitä ovat Kouvola kaupungin 100 prosenttisesti omistamat Kouvola Asunnot Oy ja Kiinteistö Oy Päätie 19 sekä 68,1 prosenttisesti omistettu Kiinteistö Oy Madekuja 1, 58,9 prosenttisesti omistettu Kiinteistö Oy Korian Liikekeskus ja 58,3 prosenttisesti omistettu Kiinteistö Oy Korianjousi. Kouvola Asunnot Oy:n tytäryhtiö on 84,1 %:n omistusosuudella Asunto Oy Elopuisto.

Muut Kouvola kaupungin tytäryhtiöt ovat 100 prosenttisesti omistetut Kouvola Teatteri Oy ja Kouvola Rautatie- ja Aikuiskoulutus Oy sekä 96,1 %:n omistusosuudella Anjalankosken Jäähalli Oy, 87,0 %:n omistusosuudella Kuusankosken Tennishalli Oy, 61,0 prosenttisesti omistettu Kaakkois-Suomen Tieto Oy, 60,0 %:n prosenttisesti omistettu Kouvola Ammattiopisto Oy ja 32,2 prosenttisesti omistettu Kouvola Hansapysäköinti Oy (äänivalta 62,5 %). Kouvola Ammattiopisto Oy omistaa 100 prosenttisesti Eduko koulutus- ja yrityspalvelut Oy:n.

Osakkuusyhteisöt

Osakkuusyhteisöjä ovat Kymenlaakson Jäte Oy (47,0 %), Kymenlaakson Orkesteri Oy (33,5 %), Kaakkois-Suomen Ammattikorkeakoulu Oy (24,5 %) ja Kymenlaakson Sähkö Oy (20,7 %). Kaakkois-Suomen Ammattikorkeakoulu Oy kautta osakkuusyhtiöitä ovat Disec Oy (24,5 %) ja Saimaa Stadiumi Oy (24,5 %). KSS Energia Oy:n kautta osakkuusyhtiö on Kymin Voima Oy (24,0 %).

Kiinteistö- ja asuntoyhtiöihin kuuluvia osakkuusyhtiöitä ovat Kymenlaakson Kampuskiinteistöt Oy (49,0 %), Asunto Oy Elimäen Napansäde (40,6 %), Asunto Oy Kouvola Eväkujankaari (34,7 %), Asunto Oy Lohitie 5 (33,3 %), Kiinteistö Oy Myllykosken Liikekeskus (32,8 %), Asunto Oy Anjalantie 2 (31,3 %), Asunto Oy Elimäen Eläkepuustelli (30,6 %), Asunto Oy Siltapuisto 1 (26,0 %) ja Kuusankosken Pienteollisuustalo Oy (21,6 %).

Kouvola Innovation Oy:n kautta osakkuusyhtiö on Kiinteistö Oy Kuusankosken Kiltakuja 1 (39,1 %). Kouvola Yritystilat Oy:n kautta osakkuusyhtiöitä ovat Kiinteistö Oy Korian Portti (39,9 %) ja Anjalankosken Painotalo Oy (22,6 %). Kouvola Asunnot Oy:n kautta osakkuusyhtiöitä ovat Asunto Oy Aron-Kara 1 (48,5 %), Asunto Oy Kirkkovuorentie 2 (48,5 %), Asunto Oy Kimmelmanni (45,4 %), Asunto Oy Enärivi (40,8 %), Asunto Oy Kaipiaistensato (40,7 %), Asunto Oy Kouvola Jaalanharju (39,0 %), Asunto Oy Kataja-Haikula (34,1 %), Kiinteistö Oy Elimäen Kasarminaukio (31,0 %), Asunto Oy Huusarinmäki (30,4 %), Asunto Oy Puutarhurinjousi (29,3 %), Asunto Oy Silmuntie (27,9 %), Asunto Oy Ummeljoen Rivitalo (27,9 %), Asunto Oy Kuusankosken Hiidentie 8-10 (27,1 %), Asunto Oy Kuusankosken Rantapuisto (25,0 %), Asunto Oy Suolasenkoski (23,7 %), Asunto Oy Kasakkakara (23,1 %), Asunto Oy Rivikolkka 2 (22,0 %), Asunto Oy Anjalan Niittypuisto (21,7 %) ja Asunto Oy Naakanhovi (21,4 %).

Kuntayhtymät ja säätiöt

Kuntayhtymiä ovat Kymenlaakson liitto (49,8 %) ja Uudenmaan päihdehuollon kuntayhtymä (5,8 %). Säätiöitä on Myllykosken vanhustensäätiö sr.

Raportointi

Keskeisten konserniyhteisöjen toiminnasta ja taloudesta raportoidaan kaupungin osavuositarkastusten yhteydessä. Kaupungin edustajien tulee toimia tytäryhteisöjen päätöksentekokelemissä kaupunginvaltuuston asettamien tavoitteiden mukaisesti sekä noudattaa konserniohjeita. Konserniohjeen mukaisesti jokaisella konserniin kuuluvalla yhtiöllä tai yhteisöllä tulee olla vuosittain päivitetty strategia sekä toimiva johtamisjärjestelmä ja asianmukaisesti järjestetty sisäinen valvonta ja riskienhallinta.

Tavoitteiden asettaminen

Valtuusto asettaa talousarviossa tytäryhteisöille toiminnan ja talouden tavoitteita, jotka on johdettu kaupunkistrategiasta ja siihen liittyvästä omistajapolitiikasta sekä yhteisön liiketoiminnasta. Kaupungin omistajaohjaus neuvottelee vuosittain keskeisten tytäryhteisöjen kanssa asetettavista tavoitteista. Yhteistyön tuloksena asetetuilla tavoitteilla pyritään varmistamaan, että tytäryhteisöjen toiminta on kaupunkikonsernin kokonaisedun mukaista. Tytäryhteisöjen taloussuunnitelmien tulee perustua valtuuston niille asettamiin tavoitteisiin. Tytäryhteisön toimitusjohtaja ja hallitus vastaavat asianmukaisen taloudenhoidon järjestämisestä noudattaen osakeyhtiölaissa kirjattua. Konsernijohto pyrkii tukemaan asetettujen tavoitteiden saavuttamista.

Keskeisille tytäryhteisöille asetetut yhteisökohtaiset valtuustoon nähden sitovat tavoitteet on jäljempänä yhteisön tietojen kohdalla. Muut yhteisöä koskevat tiedot ovat informatiivisia.

Osingot

Osinkoja yhtiöiden vuoden 2024 tuloksen ja asetettujen tavoitteiden perusteella vuoden 2025 talousarvioon arvioidaan kertyvän 11,3 milj. euroa, josta merkittävimmät ovat KSS Energia Oy 8,5 milj. euroa ja Kymenlaakson Sähkö Oy 2,0 milj. euroa. Vuoden 2024 talousarviossa osinkoja arvioitiin kertyvän 10,7 milj. euroa, toteumaksi ennakoitaan noin 10,9 milj. euroa.

Kouvola Innovation Oy (konserni)

Omistusosuus 100 %. Perustettu 2008. Toimitusjohtaja on Miettinen Pasi. Yhtiön toimialana on Kouvolan kehittämis- ja elinkeinopalvelujen tuottaminen.

Hallitus: Silén Jukka (pj.), Laakso Sheikki (vpj.), Koskela Birgit, Nyberg Antti, Sierman-Henttonen Raija, Villikka Anni, Wall Janne ja Manskinen Kati.

Toiminnan tavoitteet 2025

Tavoite	Mittari
Asiakaskontaktien määrä 1200	Palveluita käyttäneiden tai henkilökohtaisesti kontaktoitujen määrä (kpl). Lähde: Kinnon asiakastietojärjestelmä
Seudulle perustettujen tai sijoittuneiden yritysten lukumäärän lisääminen (300), joista Kinnon palveluja käyttänyt (150)	Perustettujen tai sijoittuneiden yritysten määrä/ Kinnon palveluja käyttänyt (kpl) (300/150). Lähde: Patentti- ja rekisterihallitus ja Kinnon asiakastietojärjestelmä
Toiminnan kehittämisen mahdollistava taloudellinen tulos -250 000 euroa	Emoyhtiö Kouvola Innovation Oy:n tilikauden tulos
Asiakastytyväisyysmittaus on tehty ja sen tulos on vähintään 4,0	Toiminnan kehittämistä ohjaava asiakastytyväisyysmittaus asteikolla 1-5
Yhteistyön luominen ja käynnistäminen kaupungin työllisyyspalveluiden ja Kinnon välille säännöllisten vakiintuneiden yhteistyöpalaverien muodossa	Säännölliset vakiintuneet yhteistyöpalaverit toteutuneet / ei toteutuneet

Investoinnit 2025-2027

Investoinnit, 1000 euroa	TPE 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Korjausinvestoinnit	200	7 000	200	200
Yhteensä	200	7 000	200	200

Perustelut merkittävimmistä investoinneista:

Kohteiden muutos- ja korjausinvestoinnit, uudisrakennukset.

Kouvolan Asunnot Oy

Omistusosuus 100 %. Perustettu 1982. Toimitusjohtaja on Niemi Jari. Kouvolan Asunnot Oy tarjoaa asuntoja erilaisiin elämäntilanteisiin. Noin 4 125 asunnon tarjonta ulottuu Utista Elimäelle ja Vuohijärveltä Anjalaan.

Hallitus: Palmros Juhani (pj.), Nyberg Timo (vpj.), Hyytiäinen Sari, Lampiranta Toni, Mäkynen Jaro, Peltola Pulla, Pyötsiä Johanna, Rouvari Sinikka, Seppälä Kirsi ja Tylli Hannu sekä asukasjäsenet Hasu Eero ja Hyvönen Tuovi.

Toiminnan tavoitteet 2025

Tavoite	Mittari
Käyttöasteen säilyttäminen yli 90 %	Käyttöaste % vuokratuotoista laskettuna
Luottotappiot liikevaihdosta enintään 1 %	Luottotappioiden osuus liikevaihdosta %
Yhden uuden kohteen suunnittelun käynnistys	Suunnittelu on käynnistynyt/ei ole käynnistynyt
Uuteen suunniteltavaan kohteeseen varataan ensisijaisesti 30 asuntoa opiskelijoille, joista osa soluasuntoja	Opiskelijoille suunniteltavien uusien asuntojen lkm
Vuokria korotetaan vuosittain omakustannusperusteisesti	Korotusprosentti
Asiakastyytyväisyysmittaustulos vähintään 25	NPS mittausasteikko asteikko 0-10 0-6 = arvostelijat 7-8 = passiiviset 9-10 = suosittelijat Suosittelijoiden prosenttiosuudesta vähennetään arvostelijoiden prosenttiosuus = NPS

Investoinnit 2025-2027

Investoinnit, 1000 euroa	TPE 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Peruskorjaus/Viialankatu 3	1 531	0	0	0
Uudisrakennus/Halkotori	3 196	0	0	0
Peruskorjaus	0	3 500	0	0
Uudisrakennus	0	4 500	4 500	0
Uudisrakennus	0	0	2 500	2 000
Peruskorjaus	0	0	3 500	0
Peruskorjaus	0	0	0	3 500
Uudisrakennus	0	0	0	4 500
Yhteensä	4 727	8 000	10 500	10 000

Perustelut merkittävimmistä investoinneista:

Kiinteistökannan suunnitelmallinen uudistaminen on menossa. Allianssina toteutettavan järjestykseltään kolmannen kohteen (Ahventie 8, 38 asuntoa) peruskorjaus käynnistyy syksyllä 2024 ja valmistuu keväällä 2025. Opiskelijoille suunnattu uudiskohde keskustaan on suunnitteilla. Muista investoinneista ei ole päätöksiä.

Kouvolan Teatteri Oy

Omistusosuus 100 %. Perustettu 1960. Toimitusjohtaja on Luhtaniemi Tiina. Yhtiön toimialana on teatterin ylläpitäminen ja teatteritoiminnan harjoittaminen Kouvolaissa.

Hallitus: Raunio Milla (pj.), Paloranta Pertti (vpj.), Lonka Mirja, Pesu Eetu, Rubinstein Annina, Sierman-Henttonen Raija, Lavonen Esko ja Ranta Tuija.

Toiminnan tavoitteet 2025

Tavoite	Mittari
Ohjelmistossa vähintään 5 oman tuotannon ensi-iltaa sekä 2 yhteistuotantoa kouvolaisten paikallisten toimijoiden kanssa mm. yhteislyseo, musiikkiopisto ja Xamk (lisäksi vierailuesityksiä)	Ensi-iltojen lkm
Nykyisen valtionosuustason säilyttäminen, 50 henkilötyövuotta (opetus- ja kulttuuriministeriön rahoitussuunnitelmakausi 2022-2027)	Henkilötyövuodet
Oman pääoman säilyttäminen vähintään +300.000 euron tasolla	Oma pääoma
Katsojatavoite 37 000	Katsojamäärä lkm
Yleisötyötavoite 3 000	Osallistujamäärä lkm

Investoinnit 2025-2027

Investoinnit, 1000 euroa	TPE 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Tekniikka	25	25	25	25
Yhteensä	25	25	25	25

Perustelut merkittävimmistä investoinneista: Vanhentuneen teknisen kaluston uusimista.

Kouvolan Vesi Oy

Omistusosuus 100 %. Perustettu 2007. Kouvolan Vesi Oy:nä aloittanut 1.9.2014. Toimitusjohtaja on Mikkela Ari. Kouvolan Vesi Oy on vesihuoltolaitos, jonka tehtävänä on huolehtia alueensa vesihuollosta. Asiakkaina on noin 15 200 kotitaloutta, taloyhtiötä ja yritystä.

Hallitus: Kasurinen Outi (pj.), Jokiranta Kimmo (vpj.), Horppu Jari, Korpivaara Pekka, Lammi Maria, Lindström Leo, Sipari Jari ja Sundström Garita.

Toiminnan tavoitteet 2025

Tavoite	Mittari
Liikevoittoprosentti > 11 %	% liikevaihdosta
Omavaraisuusaste $\geq$ 49 %	Omavaraisuusaste %

Tavoite	Mittari
Talousveden laatu, viranomaisnäytteiden ylitykset 0 kpl/ vuosi	Ylitykset kpl/ vuosi
Vedenjakelu poikki > 12 h, 0 kpl/ vuosi	Yli 12 h kestäneet vedenjakeluhäiriöt kpl / vuosi
Vuosittain saneeratun (ei sis. uudisrakentamista) vesi- ja jätevesiverkoston määrä prosentteina verkoston kokonaismäärästä mukaan lukien keskeneräiset pitkissä hankkeissa	> 0,6 % verkoston kokonaismäärästä, kestävä taso on 1 % pitkällä aikavälillä
Hulevesiliittyjien (uudet + saneerausalueet) määrän lisääminen vähintään 250 liittymää vuodessa	Uusien hulevesiliittymien lukumäärä kpl/ vuosi

Investoinnit 2025-2027

Investoinnit, 1000 euroa	TPE 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Verkoston investoinnit (sis. suunnittelu)	4 248	3 928	3 744	5 670
Laitoksen investoinnit	1 441	1 610	2 075	1 100
Yhteensä investoinnit	5 689	5 538	5 819	6 770

Perustelut merkittävimmistä investoinneista:

Arvio laitospuolen suurimmat investoinnit 2025–2027 (kassavirta), 1 000 euroa	TA 2025	TS 2026	TS 2027	Investointi yhteensä
Ruokosuon ilmaistus – ja kalkkikivialkaloinnin muutos	400	0	0	400
Jätevesipumppaamoiden saneeraus	400	400	400	1 200
Tornionmäen vesitornin kunnostus	500	1 150	0	1 705
Pilkanmaan pintavesilaitoksen perusparannus	0	75	400	475

Arvio verkostopuolen suurimmat investoinnit 2025-2027 (kassavirta), 1 000 euroa	TA 2025	TS 2026	TS 2027	Investointi yhteensä
Palomäentie-Jokelantie jv-saneeraus	950	460	0	1 510
Mielakan saneeraus II	566	0	0	566
Tervaskangas II / Varkaanvieru	380	552	0	932
Kasarminkadun jatke / vj siirto	315	0	0	315
Harjunranta-Mattila	0	351	351	878
Ravikylä II	0	347	347	873
Pilkanmaantie JV	0	0	1 100	1 100
Kouvolan Rekola	0	0	919	919

Osa investoinnin kertymästä voi olla ennen vuotta 2025 tai jälkeen vuoden 2027 syntyvää.

KSS Energia Oy (konserni)

Omistusosuus 100 %. Perustettu 1992. Toimitusjohtaja on Riipinen Marko. KSS Energia myy sähköä, energiaosaamista, latausjärjestelyitä ja aurinkosähkön tuottamiseen liittyviä ratkaisuja koko Suomen alueella, vastaa sähkönjakelusta sekä kaukolämmityksestä ja maakaasun toimittamisesta Kouvolan seudun kodeille ja yrityksille.

Hallitus: Larikka Jari (pj.), Rautiainen Aimo (vpj.), Vesala Katriina, Laine Raimo, Tähtinen Sanna, Vainikka Tomi, Hänninen Marika ja Korjala Kalevi.

Toiminnan tavoitteet 2025

Tavoite	Mittari
Sijoitetun pääoman tuotto ≥ 10 %	Sijoitetun pääoman tuotto %
Omavaraisuusaste ≥ 35 %	Omavaraisuusaste %
Nettovelkaantumisasaste ≤ 50	Nettovelkaantumisasaste %
Osinko tilikaudelta 2024, joka maksetaan 2025 on 8,5 M€ Osinko tilikaudelta 2025, joka maksetaan 2026 on 8,5 M€	Maksettavan osingon määrä (euroa)
Asiakastutkimusten tulosten keskiarvo, asiointimielikuva ≥ 40	Suositteluindeksi NPS mittausasteikko
Energian toimitusvarmuus sähkö keskeytysaika $\leq 0,45$ h/asiakas lämpö keskeytysaika $\leq 0,49$ h/asiakas	Keskeytysaika (h/asiakas)
Kasvihuonepäästöt vähenevät vuoden 2019 tasosta vuoteen 2030 mennessä 10 %/vuosi	Päästövähennä (%/vuosi)
Työhyvinvointi, sairauspoissaolot $\leq 10,0$ pv/hlö/vuosi	Sairauspoissaolot pv/hlö/vuosi

Investoinnit 2025-2026

Investoinnit, 1000 euroa	TPE 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Yhteensä	27 770	44 500	40 016	-

Perustelut merkittävimmistä investoinneista:

Säävarman sähköverkon rakentaminen Kuusankosken, Valkealan, Keltakankaan, Vuohijärven, Utin sekä Iitin alueilla. Uuden runkoyhteyden rakentaminen takaamaan Kouvolan keskusta-alueen sähköjakelun varmuutta. Nirvistentien sähköaseman saneeraus, Vahteronmäen sähköaseman toisen päämuuntajan uusinta ja Ruukinkujan sähköaseman liittäminen Fingridin uuteen sähköasemaan. Kaukolämmön tuotantoinvestoinnit kohdistuvat huippu- ja varalämpölaitosten muuttamiseen kaasusta sähköisiin tuotantoratkaisuihin. Kaukolämpöverkon osalta investoinnit kohdistuvat toimitusvarmuuden ylläpitämiseen ja verkon laajentamiseen uusille alueille. Hiilidioksidivapaan sähköntuotannon lisääminen; tuulivoima, vesivoima, aurinkoenergia.

Kouvolan Rautatie- ja Aikuiskoulutus Oy

Omistusosuus 100 %. Perustettu 2014. Toimitusjohtaja on Tähti Kari. Yhtiön toimialana on tarjota ja järjestää rautatiealan ammatillista koulutusta ja sitä tukevaa muuta koulutusta sekä aikuiskoulutusta. Lisäksi yhtiön toimialana on tarjota ja järjestää toisen asteen ammatillista koulutusta ja sitä tukevaa muuta koulutusta ja palveluja, työelämän kehittämis- ja innovaatiotoimintaa sekä valmennusta ja konsultointia.

Hallitus: Wall Janne (pj.), Palosara Mika (vpj.), Paavola Jenni, Koskinen-Järvisalo Heidi, Hellberg Jani, Saarinen Pia, Uuttala Jarmo ja Portaankorva Petteri.

Toiminnan tavoitteet 2025

Tavoite	Mittari
Asiakastyytyväisyyden ylläpitäminen hyvällä tasolla, tulos vähintään 3,5 (asteikolla 1-4)	Asiakastyytyväisyyskyselyn tulos
Henkilöstön osaamisen ylläpitäminen työelämäjaksojen avulla, 3 kpl/v	Toteutuneiden työelämäjakojen määrä kpl/v
Kannattava koulutustoiminta, vuosittaisen opiskelijamäärätavoitteen toteutuminen 100 %:sti	Toteuma %
Taloudellinen ja kannattava toiminta	Myyntiliiketoiminnan positiivinen tulos

Investoinnit 2025

Investoinnit, 1000 euroa	TPE 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Sähköauton latausasema	2			
More hanke	0	223		
More-hankkeen EU-avustus (70 %)	0	-156		
Yhteensä	2	67		

Perustelut merkittävimmistä investoinneista:

MORE - Modernit oppimisympäristöt rautatiealan edistäjänä -hanke on EU:n osarahoittama. Hankkeessa hankitaan simulaattoreihin autenttiset hallintalaitteet sekä kehitetään niille innovatiivinen kuljetusjärjestelmä. Lisäksi hankkeessa hankitaan AR-sovellus realistiseen rautatiekaluston ja -infran havainnollistamiseen. Investointihankkeen budjetti on 223 000 euroa, josta avustuksen osuus on 70 % 156 100 €. KRAO Oy:n omarahoitusosuus on 30 % 66 900 €.

Kaakkois-Suomen Tieto Oy

Omistusosuus 61 %. Perustettu 2010. Toimitusjohtaja on Lyytikäinen Mika. Yhtiö palvelee kuntia, kuntayhtymiä ja kuntaomisteisia osakeyhtiöitä ja muita julkishallinnon organisaatioita sekä niiden sidosryhmiä. Toiminnan tarkoitus on tuottaa ICT-palveluja omistajien tarpeisiin.

Hallitus: Kollanus Arttu (pj.), Savolainen Kai (vpj.), Kälviäinen Kati, Korhonen Juha ja Vilkki Annika.

Toiminnan tavoitteet 2025

Tavoite	Mittari
Liikevoittoprosentti vähintään 4,0	Liikevoittoprosentti (Liikevoitto / liikevaihto) * 100
Asiakastyytyväisyys yhtiön koko asiakaskannan osalta tasolla 3,3	Asiakastyytyväisyysmittaukset 2 kertaa vuodessa (asteikolla 1-4)
Palvelupyynnöiden (SLA) vasteaika toteutuu palvelukuvausten mukaisesti Kouvolan kaupungin osalta	Vähintään 80 % palvelupyynnöistä valmistuu määräajassa. Lisäksi Kouvolalle toimitetaan kuukausittain tarkempi erittely SLA lajeittain.
Service Deskin vastausaika koko asiakaskannan osalta keskimäärin 55 sekuntia	Keskimääräinen vastausaika sekuntia

Investoinnit 2025

Investoinnit, 1000 euroa	TPE 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Yhteensä	1 900	2 750		

Kouvolan Ammattiopisto Oy

Omistusosuus 60 %. Perustettu 2021. Toimitusjohtaja on Tani Petri. Kouvolan Ammattiopisto Oy järjestää II asteen ammatillista koulutusta sekä koulutusliiketoimintaa- ja vientiä kokonaan omistamansa tytäryhtiön kautta.

Yhtiön hallitus: Niemi Veikko (pj.), Kyöstilä Titta (vpj.), Ahola Lasse, Savolainen Anneli, Ikäläinen Krista, Mechelin Katja ja Rajaniemi Marko.

Toiminnan tavoitteet 2025

Tavoite	Mittari
Opiskelijavuosien tavoite rahoituspäätöksen mukaiset opiskelijavuodet = järjestämislupa+ mahdolliset lisävuodet. (järjestämisluvan mukainen vähimmäismäärä on 2 333 + lisävuodet)	Opiskelijavuosien määrä
Kouvolan Ammattiopisto Oy:n oman pääoman säilyttäminen vähintään +2.200.000 euroa tasolla	Oma pääoma
Eduko koulutus- ja yrityspalvelut Oy:n voitollinen tulos	Vahvistettu tulos voitollinen
Kaupungin työllisyyspalveluiden ja Edukon yhteisen pitkäaikais- ja nuorisotyöttömien koulutukseen ohjaamisen toimintamallin käyttöönotto. Tavoitteena yhteensä 50 pitkäaikais- ja nuorisotyöttömän ohjaus opiskelijaksi.	Opiskelijaksi ohjattujen pitkäaikais- ja nuorisotyöttömien määrä
Henkilöstökyselyn tulosten KA vähintään 3.65	Henkilöstökyselyn tulosten KA

Investoinnit 2025

Investoinnit, 1000 euroa	TPE 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Kalusto, irtain, ajoneuvot	170	100		
Oppimisympäristöt	25	100		
Keittiön muutos	50	0		
Yhteensä	245	200		

Perustelut merkittävimmistä investoinneista:

Investoinnit liittyvät oppilaitos infran ja opetuksen kehittämiseen. Investoinnit toteutetaan niiltä osin kuin se on mahdollista, ulkopuolisella rahoituksella (strategiarahoitus ja ministeriön / opetushallituksen erillisavustukset), investointikohteet tarkentuvat aina suhteessa myönnettyyn rahoitukseen. Investointeja varten ei oteta velkaa.

3 Käyttötalousosa

3.1 Elinvoimapalvelut

Elinvoimapalveluihin kuuluu tarkastuslautakunta sekä muu kaupunginhallituksen alainen elinvoimapalvelujen toiminta. Elinvoimapalvelujen tehtävä on valmistella kaupunkistrategian ja muiden konsernia ohjaavien linjausten laadintaa kuten omistajapolitiikkaa, hankintaohjeistusta, palvelustrategiaa, henkilöstöohjelmaa, maapoliittista ohjelmaa sekä tukea johtamista, kehittämistä ja päätöksentekoa tuottamalla ajantasaista tietoa konsernin toiminnasta ja toimintaympäristön muutoksista.

Elinvoimapalvelut, 1000 euroa	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028
Toimintatuotot						
Myyntituotot	349	111	297	297	297	297
Tuet ja avustukset	3 750	3 252	2 288	2 205	2 302	2 202
Muut toimintatuotot	64 565	64 746	65 580	65 322	65 130	65 008
Toimintatuotot	68 664	68 110	68 165	67 823	67 729	67 507
Valmistus omaan käyttöön	223	460	600	600	600	600
Toimintakulut						
Henkilöstökulut	-13 774	-13 420	-15 244	-14 834	-14 706	-14 738
Palkat ja palkkiot	-11 157	-10 973	-12 502	-12 149	-12 056	-12 071
Henkilösivukulut	-2 617	-2 446	-2 742	-2 685	-2 650	-2 667
Eläkekulut	-2 201	-2 127	-2 367	-2 318	-2 289	-2 303
Muut henkilösivukulut	-416	-319	-376	-367	-361	-364
Palvelujen ostot	-26 295	-27 720	-29 198	-28 647	-27 982	-27 756
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-11 004	-10 792	-8 794	-8 485	-8 279	-8 134
Avustukset	-8 800	-8 332	-14 424	-14 407	-13 997	-13 887
Muut toimintakulut	-5 854	-7 367	-9 056	-9 055	-9 055	-9 055
Toimintakulut	-65 727	-67 632	-76 717	-75 427	-74 019	-73 571
Toimintakate	3 160	939	-7 953	-7 004	-5 689	-5 464
Poistot ja arvonalentumiset	-13 652	-12 802	-13 084	-12 709	-15 410	-17 912

3.1.1 Tarkastuslautakunta

Sitovuustaso Kaupunginvaltuuston hyväksymät toimintakate

Toiminnan kuvaus

Tarkastuslautakunnan tehtävät jakautuvat kolmeen tehtäväkokonaisuuteen: arviointitiedon tuottaminen valtuustolle, kuntalaisille ja kaupunkikonsernille toiminnan kehittämiseksi ja päätöksenteon tueksi, hallinnon ja talouden tarkastuksen järjestäminen sekä sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamisen valvonta. Arviointikertomuksessa arvioidaan vuosittain, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kaupungissa ja kaupunkikonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla.

Toiminnan painopistealueet ja kehittämiskohteet suunnittelukaudelle 2024-2027

Oleellisia toiminnallisia muutoksia arviointityön organisoitumisessa ei suunnittelukaudella ole. Arviointia toteutetaan suunnittelukaudella arviointisuunnitelman mukaisesti ja työohjelmaa päivitetään tarpeen mukaan puolivuositain. Tilikausien 2024-2026 tilintarkastusyhteisönä ulkoisessa tarkastuksessa toimii BDO Oy. Uusi kilpailutus on ajankohtainen vuonna 2026.

Riskianalyysi

Henkilöressurssin niukkuus on toiminnallinen riski, suurin haaste ajoittuu arviointikertomuksen laadintaan ja aikataulujen pitävyyteen. Ennakolta arvaamattomien tilanteiden varalta jouduttaisiin todennäköisesti tukeutumaan ostopalveluihin.

Tarkastuslautakunta, 1000 euroa	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028
Toimintakulut						
Henkilöstökulut	-75	-116	-95	-97	-99	-101
Palkat ja palkkiot	-61	-96	-80	-81	-83	-84
Henkilösivukulut	-14	-20	-16	-16	-16	-17
Eläkekulut	-12	-17	-14	-14	-14	-15
Muut henkilösivukulut	-2	-2	-2	-2	-2	-2
Palvelujen ostot	-53	-69	-90	-92	-93	-94
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1	-1	-1	-1	-1	-1
Muut toimintakulut	-3	-4	-9	-9	-9	-9
Toimintakulut	-131	-189	-196	-199	-202	-205
Toimintakate	-131	-189	-196	-199	-202	-205

Henkilöressurssit

Henkilöstön määrä henkilötyövuosina	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Tarkastuslautakunta	1,0	1,0	0,8	0,8	0,8	0,8

3.1.2 Kaupunginhallitus

Toimiala Elinvoimapalvelut

Sitovuustaso Kaupunginvaltuuston hyväksymät toimintakate ja toiminnalliset tavoitteet

Toiminnan kuvaus

Elinvoimapalvelut muodostuvat seuraavista palveluista: konsernipalvelut, elinvoima ja työllisyyspalvelut sekä tilapalvelut. Konsernipalveluihin kuuluu hallintopalvelut, henkilöstöpalvelut ja talouspalvelut.

Hallintopalvelut palveluyksikkö tuottaa kaupungin hallinto-, arkisto- ja hankintapalvelut, juridiset palvelut, turvallisuushallinnon palvelut sekä pysäköinninvalvonnan.

Henkilöstöpalvelut ohjaa, kehittää, seuraa ja arvioi henkilöstövoimavaroja ja -johtamista (henkilöstösuunnittelu, rekrytointi, johtaminen ja esihenkilötyö, osaaminen, työhyvinvointi ja palkitseminen ja palkkausjärjestelmät) strategisten tavoitteiden mukaisesti yhteistyössä toimialojen kanssa. Se vastaa työnantajatoiminnasta, koordinoi työsuojelutoimintaa sekä tuottaa henkilöstöhallinnon tukipalveluja.

Talouspalvelut ohjaa kaupungin talousprosesseja, vastaa talouden suunnittelu- ja raportointiprosesseista, talousarviosta, tilinpäätöksestä, talouteen liittyvästä tilastoinnista, rahoituksesta, maksuvalmiuden suunnittelusta ja kassanhallinnasta, lainarahoituksesta sekä sijoitustoiminnasta.

Elinvoima- ja työllisyyspalvelut pitää sisällään seuraavat palveluyksiköt: kehittämispalvelut, Viestintä ja visitKouvola, tietohallinto sekä työllisyyspalvelut.

Kehittämispalveluihin sisältyy elinvoima ja strategia, hyvinvointi ja kansainvälinen työ sekä omistajaohjaus. Elinvoima ja strategiayksikkö koordinoi kaupunkistrategian ja sen

toteuttamisohjelmien valmistelua, seuranta ja raportointia. Lisäksi yksiköllä on useita tukitoimintoja kuten hanketoiminta, prosessien kuvaaminen, ennakkovaikutusten arviointi (evaus) ja tilastointi. Yksikköön sisältyy myös omistajaohjaus ja sisäinen tarkastus. Hyvinvointi vastaa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä, osallisuudesta ja järjestöjen kanssa tehtävästä yhteistyöstä, kotoutumisen tuesta ja kansainvälisestä työstä. Tämän lisäksi hyvinvointi tekee vahvaa yhteistyötä Kymenlaakson hyvinvointialueen kanssa edunvalvonnan ja eri yhdyspintojen näkökulmasta.

Viestintä ja VisitKouvola -palveluyksikkö vastaa Kouvolan kaupungin viestinnästä, markkinoinnista, matkailun alueorganisaatio VisitKouvolan toiminnasta sekä hoitaa tiettyjä yhteistyökumppanuuksiin ja tapahtumiin liittyviä tehtäviä.

Tietohallinto ohjaa kaupungin ICT-prosesseja ja digikehittämistä yhteistyössä kaupungin johdon kanssa. Tietohallinnon tehtävänä on luoda perusta teknologisille ratkaisuille toteuttamalla ja tukemalla toimialojen tietotekniikan ja lisenssien hankintaa sekä kehittämällä ICT-infrastruktuuria. Tietohallinto tukee ja ohjaa digitalisaation keinoin tapahtuvaa toimialojen toimintaprosessien kehittämistä. Tietoturvallisuuden ja tietosuojan osalta tietohallinto ohjaa ja seuraa niiden toteutumista, osallistuu riskienhallinnan kehittämiseen ja varmistaa teknisen ympäristön tietoturvallisuutta. Tiedonhallintalaki asettaa vaatimuksia myös tietohallinnon toimintaan mm. tietojärjestelmien ja tietovarantojen yhteen toimivuuden, lokien keräämisen, toiminnan kuvaamisen ja tietoturvallisuuden osalta.

Työllisyyspalveluun kuuluu valtiolta kunnille siirtyvät työvoimapalvelut. Julkisilla työvoimapalveluilla turvataan osaavan työvoiman saatavuutta ja työtä hakevien mahdollisuuksia saada työtä sekä edistetään uuden yritystoiminnan syntymistä, yritysten toimintaedellytyksiä ja työelämän laatua. (Laki työvoimapalveluiden järjestämisestä 380/2023.)

Tilapalvelut huolehtii toimitilavarallisuuden suunnitelmallisesta kehittämisestä ja hoidosta elinkaariajattelun pohjalta sekä vastaa omaisuusmassan arvon säilymisestä. Tilapalvelut vastaa kaupungin suoraan omistaman rakennusomaisuuden kehittämisestä, ylläpidosta sekä hyvästä vuokrausasteesta. Tilapalvelut hoitaa keskitetysti toimitilojen välivuokrauksen sekä toimii koko konsernin kiinteistöasioiden asiantuntijana. Tilapalvelut vastaa kaupungin investointi- ja perusparannusohjelmiin sisältyvien talonrakennuskohteiden rakennuttamisesta kaupunginvaltuuston hyväksymän strategian mukaisesti.

Toiminnan painopistealueet ja kehittämiskohteet suunnittelukaudelle 2025-2028

Hallintopalveluyksikössä toimintaprosessien tehostaminen ja digitalisaation hyödyntäminen ovat painopisteinä. Luottamushenkilöhallinnon prosessien, kuten ansiomenetykskorvaushakemusten käsittelyn, digitalisointi ja toteutustapa-arviot sekä rakennusvalvonnan arkiston digitointi ovat erityisinä painopisteinä, samoin sähköisen arkiston integraatioiden edistäminen. Päätösvalmistelun prosessien kehittäminen jatkuu edelleen. Kehittämiskohteina ovat sähköisen kokoushallinnan toimintojen käytön kehittäminen sekä TE-uudistuksen vaikutusten optimointi hallintopalveluiden sekä hankintapalveluiden prosesseissa ja tätä vastaava henkilöstön kouluttaminen sekä sopimushallinnan prosessien kehittäminen.

Henkilöstöpalvelujen toiminnan painopisteet kytkeytyvät kaupungin yhteisiin tavoitteisiin, joita ovat palvelutuotannon optimointi, toimintaprosessien digitalisoimisen lisääminen ja työkykyjohtamisen kehittäminen proaktiiviseksi. Henkilöstöhallinnon prosessien digitalisointi ja järjestelmien kehittäminen jatkuvat vuonna 2025. Uusi yhtenäinen HR- ja palkanlaskentajärjestelmä on tarkoitus ottaa käyttöön vuoden 2025 aikana. Prosessien sähköistämisen myötä henkilöstöpalvelujen toiminnan painopistettä voidaan siirtää hallinnollisista tukipalvelutehtävistä enemmän kehittämiseen.

Työhyvinvoinnin haasteet kasvavat, kun henkilöstöresurssia vähennetään talouden sopeuttamisen seurauksena. Työkykyjohtamisen kehittäminen on keskeisiä toiminnan painopisteitä. Sairauspoissaoloja ja työkyvyttömyyden kustannuksia pyritään vähentämään ”Ennakoinnin voimalla pidempään työuraan” -hankkeella, joka jatkuu vielä vuoden 2025 puolelle. Henkilöstön eläkkeelle siirtyminen on runsasta ja kilpailu osaavasta työvoimasta kiristyy. Johtamisen ja esihenkilötyön sekä

osaamisen kehittämiseen, työnantajamielikuvaan ja rekrytointiin sekä palkkausjärjestelmien kehittämiseen on panostettava. Palkkausjärjestelmiä kehitetään hyödyntämällä suunnittelukaudella käytössä olevia paikallisia järjestelyeriä.

Talouden kehittämisen kohteena on raportoinnin ja prosessien automatisointi sekä tekoälyn käytön lisääminen digitaalisuutta hyödyntäen. TE-palvelujen siirtyminen kaupungin toiminnaksi vaatii talouden näkökulmasta panostusta ohjelmistojen, laitteiden, integraatioiden sekä prosessien toimivuuden kannalta.

Kehittämispalveluiden painopistealueita ovat strategian valmistelu ja seuranta tulevalle valtuustokaudelle sekä strategiaohjelmien päivitys. Omistajaohjaus päivittää valtuustokaudella omistajapolitiittiset linjaukset sekä konserniohjeen. Yksikkö vastaa myös kaupungin palveluanalyysin sekä palveluverkon päivittämisestä.

Hyvinvoinnin painopisteinä vuodelle 2025 on hyvinvointikertomus ja suunnitelmatyön selkeyttäminen. Eri toimijoiden poikkihallinnollisen hyvinvointi- ja osallisuustyön roolien selkeyttäminen ja sitouttaminen sekä läpileikkaavien tavoitteiden poikkihallinnollisen yhteistyön koordinointi. Läpileikkaavina tavoitteina liikkumisen lisääminen, nuorten mielen hyvinvoinnin vahvistuminen ja lukutaidon/kulttuurisen hyvinvoinnin lisääminen sekä Hyte-kertoimen aktiivinen esiin nostaminen. Lisäksi painopisteinä ovat yhteisötilojen ja aluetoimikuntatyön toiminnan vahvistaminen ja näkyminen vahvemmin alueen elävöittämisessä, esteettömyyskartoituksen saattaminen loppuun ja tulosten hyödyntäminen palveluiden kehittämisessä, digituen jalkautuksen tehostaminen ja vastuuttaminen eri toimijoille sekä maahanmuuttajatoimijoiden verkoston toiminnan juurruttaminen ja yhteistyötä vahvistavien toimintakäytänteiden kehittäminen. Koto24 uudistuksen toimeenpanossa pyritään rakentamaan työllistymistä tehostavia toimintamalleja. Tarkoitus on myös International House Kouvola –mallin luominen ja vieminen kohti toteutusta.

Viestintää ja markkinointia nivotaan yhteen entistä tiiviimmin, jotta tavoitteiden saavuttamiseksi hyödynnetään kaikki käytössä olevat resurssit sekä osaaminen. Kaupunkiviestinnässä hoidetaan päivittäistä palvelu- ja päätöksentekoviestintää, mutta panostetaan työpanosta digitaalisuuteen, videosisältöihin, tapahtumaviestintään ja strategiaan hankkeisiin kuten TE24-uudistuksen ja investointihankkeiden viestintään. Sekä viestinnässä että markkinoinnissa pyritään suuntaamaan resursseja digitaalisiin kanaviin. Yksikön toimenpiteillä tavoitellaan aktiivisemmin valtakunnallista näkyvyyttä, jonka avulla lisätään Kouvolan tunnettuutta.

Viestinnän vaikuttavuutta ja kaupungin toiminnan näkyväksi sekä merkitykselliseksi tekemistä lisätään kehittämällä koko organisaation viestintäkyvykkyyttä, hyödyntämällä analytiikkaa ja tilastotietoa sekä tuottamalla monikielistä materiaalia. Aluksi kielenä on englanti.

Matkailussa tavoitteena on kasvattaa Kouvolan tunnettuutta matkailualueena. Tätä tavoitetta tukee matkailumarkkinoinnin suunnitelmallinen toteutus ja sen kehittäminen, Matkailukompassi hanke sekä Käyrälammen matkailutuotteen kehittäminen ja erityispainotus. Tapahtumien osalta tavoitteena on Kouvolan aktivointi tapahtumakaupunkina. Tähän sisältyy Tapahtumakipinä-hankkeen toimenpiteet, potentiaalisten tapahtumahakujen tunnistaminen sekä tapahtumajärjestäjien kanssa verkostoituminen. Kouvolan tapahtumatalojen myynti ja markkinointi siirtyy toiseen yksikköön, joten tämä toiminto jää yksiköstä pois. Vuonna 2025 palveluyksikön sisäinen toiminnallisuuden kehittäminen liittyy esimerkiksi analytiikan systemaattiseen hyödyntämiseen ja saavutettujen tulosten tulkitsemiseen, digimarkkinointiin ja Kouvolan kaupungin viestintäkyvykkyuden vahvistamiseen.

Tietohallinnossa painopisteenä on tukea ICT- ja digipalveluiden laajempaa hyödyntämistä sekä kaupungin henkilöstölle että kuntalaisille tarjottavissa palveluissa. Tätä kehitystyötä tehdään toimialarajat ylittävänä yhteistyönä. Digitalisaation kehittämisen kohteena on digikehityksen toimintamallin käyttöönotto ja organisointi. Yhteistyössä toimialojen ja palveluiden kanssa toimintaprosessien läpikäynti ja mahdollisesti digitaalisuuden ja tekoälyn käytön lisääminen.

Tulevan vuoden suurin rakennemuutos kaupungille on TE24-uudistus. Se tuo valtion työllisyys- ja yrityspalvelut kaupungille. Tämän kokonaisuuden valmistelu on edennyt aika lailla aikataulussa ja valmistelut ovat tällä hetkellä kiivaimmillaan. Käytännössä valmistelun isot linjat budjetin, organisaatiomallin ja palvelurakenteen osalta alkavat olla valmiina. Työllisyyspalveluiden strateginen suunta on suunniteltu seuraavan kaltaiseksi: Tulevaisuuden kestävä kasvu, yrittäjyyden tukeminen, työllisyys ja osallisuus, osaaminen ilman rajoja ja digitaalinen vallankumous. Näillä strategisilla tavoitteilla Kouvolan työllisyyspalvelut tavoittelevat yhdessä kumppaniverkostonsa kanssa työhön pääsemisen, osaamisen kehittämisen, oikeammille etuuksille siirtymisten, uusien yritysten ja kestävä kasvun lisäämistä.

Keskeiset tässä vaiheessa suunnitellut kehittämiskohteet vuosille 2025-2028 ovat vaikuttavan elinvoimaekosysteemin rakentamisen koordinointi, yrityspalveluiden laadun kehittäminen erityisesti pk- ja mikroyrityksille suunnatuilla liiketoimintalähtöisillä ja ICT-pohjaisilla tukipalveluilla, riittävä resursointi yrityskontaktointeihin ja –käynteihin sekä rekrytointitoimeksiantojen ratkaiseminen tehokkaasti sekä Kouvola International Housen rakentaminen yhteistyössä hyvinvoinnin kanssa. Lisäksi luodaan uusi avustusmalli välityömarkkinatyöllistämiseen, vahvistetaan työkykyverkostoa ja verkoston koordinointi TYM-toiminnan kautta sekä kaupungin edunvalvonta hyvinvointialueen suuntaan, luodaan uusia modulaarisia lyhytkoulutuksia oppilaitosten kanssa, kasvatetaan rekrytointikoulutusten merkitystä sekä tuotetaan vaikuttavia valmennuspalveluita omana tuotantona kustannustehokkaasti.

Kiinteistömässä on edelleen laaja, rakennuskannan tiivistäminen jatkuu, tyhjien ja tarpeettomien myynti ja tarvittaessa purku, myös käytössä olevien kiinteistöjen osalta myyntiä voidaan harkita. Kiinteistömässä pienentämisellä vähennetään ylläpitokuluja, korjauskustannuksia ja korjausvelan kasvua. Talonrakentamisen investoinnit ovat vuosina 2025-2027 erittäin korkealla tasolla, joka työllistää seuraavina vuosina erittäin paljon, mutta tuo merkittäviä säästöjä pitkällä tähtäimellä ja korjausvelka vähenee merkittävästi. Rakennuskustannuksien yllättävä nousu johtaa investointihankkeiden entistä kriittisempään tarkasteluun. Hyvinvointialueen tarvitsema tilatarve aiheuttaa suurta epävarmuutta. Energian saantiin ja energian hintoihin on tullut merkittävää epävarmuutta ja hintojen ennustaminen on erittäin vaikeaa. Säästöjä haetaan monessa kohdin ja energiatehokkuusinvestointeja kiirehditään.

Riskianalyysi

Yleisenä riskinä nähdään erilaiset muutokset toimintaympäristössä. Joissakin yksiköissä käynnissä olevat muutosprosessit ovat kuormittaneet työyhteisöä merkittävästi. Tunnistetut keskeiset riskit liittyvät henkilöstön työhyvinvointiin ja avainosaamiseen, joita on jo jossain määrin realisoitunut. Talouden sopeuttamistarpeista seurannut henkilöstön väheneminen lisää avainhenkilöriskiä.

Hallintopalveluissa merkittävimmät riskit liittyvät henkilöriskeihin (poissaolot ja sijaisjärjestelyt), ohjelmien toimintavarmuuteen ja tietosuojaan sekä päätöksenteon säädöstenmukaisuuteen. Näitä hallitaan ajantasaisin ennalta suunnitelluin sijaisjärjestelyin ja huolehtimalla sijaisten osaamisen ylläpidosta, oman organisaation käyttöosaamisen ja tietoturvan edistämällä, luottamushenkilöiden digiosaamisen varmistamisella ja tuella sekä ohjeistuksella ja koulutuksella.

Henkilöstöpalvelussa useampi työntekijä siirtyy suunnittelukaudella eläkkeelle, joten tehtäväjakoa on tarkasteltava jatkuvasti. Riittävä osaaminen sekä varahenkilö- ja sijaisjärjestelyt on turvattava resurssien vähentyessä. Yllättävät poissaolot aiheuttavat haasteita jo tälläkin hetkellä. Digitalisaation edellyttämään osaamiseen on panostettava. Prosessien sähköistämisen myötä tietojärjestelmäriskit ovat lisääntyneet johtuen integraatioista eri järjestelmien välillä. Näitä riskejä pyritään vähentämään jatkossa yhdistämällä HR- ja palkanlaskentajärjestelmä. Palkanlaskennan toimivuuden näkökulmasta yhteistyön palveluja tuottavan Sarastian kanssa on toimittava. Työterveyshuollon prosesseja kehitetään siten, että huomiota kiinnitetään työkykyriskeihin ja ennakointiin. Graniten riskienhallintajärjestelmää käytetään työn vaarojen selvittämiseen ja arviointiin. Arvioinnissa

korostetaan psykososiaalisen kuormitustekijöiden tarkastelua. Käytössä on EcoOnlinen Chemical Manager -järjestelmä kemikaaliturvallisuuden hallintaan.

Talouden merkittävimmät riskit liittyvät henkilöriskeihin, poistuvaan osaamiseen sekä yleisiin taloudellisiin riskeihin, mm. korkoriskit, yleinen taloudellinen tilanne sekä kaupungin tulo-rahoituksen muutokset.

VisitKouvolan vakinaiset henkilöstöresurssit ovat erittäin vaatimattomat vastaaviin Visit-organisaatioihin verrattuna. Työyhteisön työhyvinvointia ja yhteishengen rakentumista pyritään tukemaan sopivalla etätyöskentelyn ja lähitapaamisten suhteella, järjestämällä tyhytoimintaa, reagoimalla ongelmiin, tarjoamalla koulutuksia ja uudistamalla toimintamalleja mahdollisuuksien mukaan.

Kyberturvallisuuden merkitys korostuu digitaalisessa ympäristössä käsiteltävän ja säilytettävän tiedon määrän kasvaessa. Tiedonhallintalain tietohallintoon kohdistuvien lainsäädännöllisten vaatimusten täyttäminen määräaikoja noudattaen tulee vaatimaan tulevien vuosien aikana merkittävää henkilö- ja talousresursointia. Tietosuojaan ja tietoturvaan kohdistuvien, kasvavien riskien hallinta tehostuu säännöllisellä seurannalla ja työkaluja hyödyntämällä.

Uuden työvoimapaalvelun suurimmat tunnistetut riskit liittyvät järjestelmien toimivuuteen alkuvuodesta, asiakaspalvelun ja järjestäytymisen yhtäaikaaisuuteen alkuvuodesta, asianhallinnan sujuvuuteen sekä työllisyyspalveluiden talousarvion pitävyyteen.

Kiinteistöomaisuuden myynnin riskinä on päätöksien venyminen ja ostajien vähäisyys. Nykyisessä rahoitustilanteessa on huomattavasti vaikeampi löytää ostajia kuin muutama vuosi sitten. Riskinä hyvinvointialueen tarvitsema vähenevä tilatarve, kuin myös oman palvelutuotannon erittäin merkittävä tilatarpeen vähenemä ja näiden myötä tyhille jäävät rakennukset. Korkeana riskinä on oman henkilöstön resurssin riittävyys ja työkuormitus, lisäksi eläkkeelle jäävien osalta hiljaisen tiedon menettäminen, erityisesti ylläpidon osalta. Teknisiä riskejä (esim. vesivuodot, jäätymiset) ja toiminnan keskeytysriskejä (tulipalot, ilkivalta) vähennetään tavoitteellisella hankesuunnittelulla, rakentamisen ja suunnittelun ohjauksella sekä suunnitelmallisella rakennusten ylläpidolla ja erilaisilla turvajärjestelyillä.

Valtuuston/lautakunnan hyväksymät toiminnalliset tavoitteet, mittarit ja tavoitetaso 2025

Kaupunkistrategian tavoite: Kestävä elämäntapa: Kouvola on luonnollinen perusta

Tavoite: Hyvinvoinnin poikkihallinnollinen yhteistyö lisääntyy	Keskeisimmät toimenpiteet: Liikkumisen lisääminen, nuorten mielen hyvinvoinnin vahvistuminen, lukutaidon/kulttuurisen hyvinvoinnin lisääminen. Eri toimijoiden poikkihallinnollisen hyvinvointi- ja osallisuustyön roolien selkeyttäminen ja sitouttaminen.			
Mittari(t)				
Läpileikkaavien toimenpiteiden lkm	Lähtöarvo 12/2024	0	Tavoitearvo 12/2025	10
Tavoite: Käyrälampi kehittyä matkailukohteena ja tapahtuma-alustana	Keskeisimmät toimenpiteet: Alueelle saadaan lisää matkailijoita, matkailupalveluita ja tapahtumia Matkailukompassi-hankkeen toimenpiteillä (esim. pilottitapahtumat) sekä VisitKouvolan markkinointiaktiiviteeteillä kuten messujen ja digikampanjoiden avulla.			
Mittari(t)				
Uudet tapahtumat	Lähtöarvo 12/2024	0	Tavoitearvo 12/2025	2
Vierailijoiden määrän kasvu (%)	Lähtöarvo 12/2024	0	Tavoitearvo 12/2025	10

Kaupunkistrategian tavoite: Työelämä: Kouvola on moderni työmahdollisuuksien keskus

Tavoite: Vaikuttava työllisyyspalvelukokonaisuus	Keskeisimmät toimenpiteet: Toimiva organisaatiomalli ja palvelurakenne sekä operatiivisen toiminnan vaikuttava priorisointi. Henkilöstön liiketoiminta-, työmarkkina- sekä ennakkoinnin osaamisen kehittäminen. Riittävä resurssointi yrityspalveluun sekä rekrytointi toimeksiantojen ratkaiseminen tehokkaasti.			
Mittari(t)				
Ratkaistujen te-asiakkaiden rekrytointitoimeksiantojen lkm	Lähtöarvo 12/2024	0	Tavoitearvo 12/2025	150
Työttömyysturvan maksuosuuden pienentyminen (M€)	Lähtöarvo 12/2024	10,1	Tavoitearvo 12/2025	9,6
Yrityskäyntien lkm	Lähtöarvo 12/2024	0	Tavoitearvo 12/2025	600

Toimintamme linjaus: Uudet toimintatavat

Tavoite: Palvelujen toimintaprosessit tehostuvat	Keskeisimmät toimenpiteet: International House Kouvola (IHK) toimintamallin luominen. Digikehityksen toimintamallin organisointi ja käyttöönotto. TE-uudistuksen prosessien jalkauttaminen ja optimointi hallintopalveluiden osalta. Talousarviolomakkeiden automatisointi. HR- ja palkanlaskentajärjestelmän yhdistäminen. Muutosjohtamisen tukeminen sekä palkkausjärjestelmien kehittäminen.			
Mittari(t)				
Toimintamalli valmis kyllä/ei	Lähtöarvo 12/2024	0	Tavoitearvo 12/2025	6

Toimintamme linjaus: Hyvinvoiva henkilöstö ja osallistava johtaminen

Tavoite: Työkykyjohtamisen kehittyminen proaktiiviseksi ja sairauspoissaolosten väheneminen 15 %	Keskeisimmät toimenpiteet: Ennakkoinnin voimalla pidempään työuraan - hankkeeseen liittyvät toimenpiteet. Kevennetyn/korvaavan työn käytön lisääminen ja tunnuslukujen säännöllinen seuranta johtoryhmässä.			
Mittari(t)				
Kevennetyn ja korvaavan työn päivät/sairauspoissaolopäivät (%)	Lähtöarvo 12/2023	0	Tavoitearvo 12/2025	3
Sairauspoissaolot (kpv /htv)	Lähtöarvo 12/2023	10,1	Tavoitearvo 12/2025	8,6

Toimintamme linjaus: Hallittu vakaa talous

Tavoite: Kiinteistöomaisuus supistuu	Keskeisimmät toimenpiteet: Kiinteistöjen myynti. Kiinteistöjen purkaminen.			
Mittari(t)				
Myytyjen kiinteistöjen bruttoneliöt	Lähtöarvo 12/2024	0	Tavoitearvo 12/2025	25 000

Talous

Kaupunginhallitus (ilman myyntivoittoa), 1000 euroa	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028
Toimintatuotot						
Myyntituotot	349	111	297	297	297	297
Tuet ja avustukset	3 750	3 252	2 288	2 205	2 302	2 202
Muut toimintatuotot	64 565	64 746	65 040	64 782	64 590	64 468
Toimintatuotot	68 664	68 110	67 625	67 283	67 189	66 967
Valmistus omaan käyttöön	223	460	600	600	600	600
Toimintakulut						
Henkilöstökulut	-13 699	-13 303	-15 149	-14 736	-14 607	-14 638
Palkat ja palkkiot	-11 096	-10 877	-12 422	-12 068	-11 973	-11 987
Henkilösivukulut	-2 603	-2 427	-2 727	-2 669	-2 634	-2 651
Eläkekulut	-2 189	-2 110	-2 353	-2 304	-2 274	-2 289
Muut henkilösivukulut	-414	-317	-374	-365	-359	-362
Palvelujen ostot	-26 242	-27 652	-29 108	-28 555	-27 889	-27 662
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-11 004	-10 792	-8 794	-8 484	-8 278	-8 134
Avustukset	-8 800	-8 332	-14 424	-14 407	-13 997	-13 887
Muut toimintakulut	-5 850	-7 363	-9 047	-9 046	-9 046	-9 046
Toimintakulut	-65 596	-67 442	-76 521	-75 228	-73 817	-73 366
Toimintakate	3 291	1 128	-8 297	-7 345	-6 027	-5 799
Poistot ja arvonalentumiset	-13 652	-12 802	-13 084	-12 709	-15 410	-17 912

Kaupunginhallitus/Osakkeiden myynti, 1000 euroa	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028
Toimintatuotot						
Muut toimintatuotot	0	0	40	40	40	40
Toimintatuotot	0	0	40	40	40	40
Toimintakate	0	0	40	40	40	40

Kaupunginhallitus/Rakennusten myynti, 1000 euroa	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028
Toimintatuotot						
Muut toimintatuotot	0	0	500	500	500	500
Toimintatuotot	0	0	500	500	500	500
Toimintakate	0	0	500	500	500	500

Henkilöresurssit

Henkilöstön määrä henkilötyövuosina	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028
Kaupunginhallituksen alainen toiminta	160,5	132,5	218,8	211,0	204,0	203,0

Henkilötyövuosiin vuosina 2025-2028 sisältyy TE-palveluiden siirtyvä henkilöstö sekä kasvatus- ja opetuslautakunnasta siirtyvä työpaja- ja ohjaamotoiminnan henkilöstö.

3.2 Sivistys

Sivistyksen toimiala muodostuu kasvatuksen ja opetuksen sekä liikunnan ja kulttuurin palveluista.

Sivistys 1000 e	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028
Toimintatuotot						
Myyntituotot	5 019	4 620	4 353	4 358	4 797	4 797
Maksutuotot	2 481	2 485	2 470	2 470	2 470	2 470
Tuet ja avustukset	4 825	3 713	3 381	3 350	3 350	3 350
Muut toimintatuotot	2 384	2 057	1 938	2 043	2 038	2 038
Toimintatuotot	14 710	12 875	12 142	12 222	12 656	12 656
Toimintakulut						
Henkilöstökulut	-101 425	-96 723	-94 737	-96 255	-97 865	-99 851
Palkat ja palkkiot	-80 600	-77 218	-76 106	-77 367	-78 703	-80 353
Henkilösivukulut	-20 824	-19 506	-18 631	-18 888	-19 161	-19 498
Eläkekulut	-17 747	-17 097	-16 219	-16 437	-16 668	-16 953
Muut henkilösivukulut	-3 077	-2 408	-2 412	-2 451	-2 493	-2 545
Palvelujen ostot	-29 395	-29 037	-30 664	-30 272	-30 116	-29 845
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-3 942	-3 746	-3 530	-3 522	-3 518	-3 518
Avustukset	-5 750	-5 693	-5 483	-4 908	-4 908	-4 908
Muut toimintakulut	-47 379	-48 741	-50 017	-48 668	-46 901	-48 082
Toimintakulut	-187 891	-183 940	-184 431	-183 625	-183 309	-186 205
Toimintakate	-173 181	-171 064	-172 289	-171 404	-170 653	-173 549
Poistot ja arvonalentumiset	-495	-449	-383	-417	-415	-391

3.2.1 Kasvatus- ja opetuslautakunta

Toimiala Sivistys

Sitovuustaso Kaupunginvaltuuston hyväksymät toimintakate ja toiminnalliset tavoitteet

Toiminnan kuvaus

Kasvatus- ja opetuslautakunnan alaiset palvelut ovat varhaiskasvatus, perusopetus ja nuorisopalvelut sekä toinen aste ja korkeakoulutus. Toiminnasta ja taloudesta vastaavat palvelujen päälliköt: varhaiskasvatuspäällikkö, opetuspalvelupäällikkö ja koulutuspalvelupäällikkö. Palveluilla on omat johtamisrakenteet. Toimialatasolla strategiatyötä ja tavoitteiden toteutumista koordinoidaan sivistyksen johtoryhmässä.

Lasten ja nuorten palveluita tuottavat varhaiskasvatus, perusopetus ja nuorisopalvelut sekä toinen aste ja korkeakoulutusyhteistyö. Kasvatus- ja opetuslautakunta päättää talousarvion puitteissa annettavan palvelun laajuudesta ja tavoitteista.

Kasvatus ja opetuslautakunnan alaiset palvelut ovat olennainen osa kaupunkilaisten hyvinvointia tukevia palveluita. Onnistuminen tehtävässä luo parhaat mahdollisuudet lasten eheälle kasvulle ja oppimiselle sekä perheiden hyvinvoinnille. Tukipalveluista vastaavat asiakas-, kehittämis- ja arviointi- sekä ohjauksen ja tuen tiimit.

Laadukkaat kasvatuksen ja opetuksen palvelut edistävät elinvoimaa. Perheet tekevät valintoja työmahdollisuuksien ja palveluista muodostuvan mielikuvan perusteella. Palveluiden julkisivusta huolehtiminen on tärkeä osa toimintaa.

Digitalisaatiota hyödynnetään hallinnon prosesseissa. Sähköistä asiointia viedään asiakastasolle nykyistä enemmän. Sisäisiä prosesseja kehitetään ja pyritään pois paperilomakkeista. Uusi palvelu, toinen aste ja korkeakoulutus, aloittaa vuoden 2025 alussa. Palveluun kuuluvat lukiokoulutus ja

korkeakoulutukseen liittyvät asiat. Palvelua johtaa koulutuspalvelupäällikkö, jota varten perustetaan uusi virka. Vastaavasti lakkautetaan kasvatus- ja opetusjohtajan virka. Koulutuspalvelupäällikön tehtäviin sisällytetään lukion vastaavan rehtorin tehtävät.

Toiminnan painopistealueet ja kehittämiskohteet suunnittelukaudelle 2025–2028

Henkilöstön hyvinvoinnin edistäminen on perustana lasten ja nuorten hyvinvoinnille. Palveluverkkomuutoksissa henkilöstön kouluttamisella vaikutetaan positiivisesti henkilöstön asenteisiin ja uusien toimintatapojen kehittämiseen. Työhyvinvoinnin johtaminen ja varhaisen puuttumisen kehittäminen ovat merkityksellisiä mm. sairauspoissaolojen vähentämisessä. Korvaavan työn osuutta pyritään lisäämään. Työkykyjohtamista kehitetään edelleen niin, että vuoden 2024 auditoinnin perusteella pyritään proaktiiviseen toimintaan sairauspoissaolojen ja ennenaikaisten eläköitymisten vähentämisessä.

Laadukas kasvatus ja opetus turvataan huolehtimalla riittävästä osaavan henkilökunnan määrästä. Arjen sujuvoittamiseksi tarvitaan yhteistyötä eri ammattikuntien välillä. Yhteisopettajuus ja pariopettajuus mahdollistavat ryhmien joustavan muodostamisen ja muodostuville ryhmille heidän tarvitsemansa opetuksen ja kasvatuksen. Yhteisen työn tekeminen tukee henkilöstön jaksamista ja hyvinvointia. Lasten ja nuorten sekä perheiden osallisuuden lisäämiseksi tarvitaan vahvaa vuorovaikutusta. Dialoginen työote lisää arvostavaa ja luottamusta rakentavaa vuorovaikutusta työntekijöiden, huoltajien sekä lasten välille.

Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatuksessa pedagoginen toiminnan kivijalka on laadukkaassa ja sensitiivisessä vuorovaikutuksessa, joka on keskeinen kehittämisen painopiste tulevalle suunnittelukaudelle. Tulevat lainsäädännölliset muutokset tulevat vaikuttamaan toimintaan. Vuonna 2025 voimaan tulevan esiopetuksen tuen uudistuksen vuoksi toimintakulttuuriin tehdään muutoksia. Varhaiskasvatuksen painopisteinä jatkavat varhaiskasvatussuunnitelman mukaisesti mm. liikunta ja kestävä kehitys. Varhaiskasvatuksen asiakastietojärjestelmän kilpailutus ja hankinta toteutuvat 2025.

Perusopetus ja nuorisopalvelut

Lasten ja nuorten hyvinvoinnin lisäämisessä keskitytään liikkumisen lisäämiseen koulun ja nuorisopalveluiden toiminnoissa. Koulut kirjaavat lukuvuosisuunnitelmiinsa liikunnallisuuden lisäämisen toimenpiteet. Move!-mittaukset tehdään vuosittain 5.- ja 8.-luokkalaisille. Mittauksissa kiinnitetään erityistä huomioita lasten ja nuorten fyysisen toimintakyvyn tilaan.

Perustaitojen oppimiseen kiinnitetään erityistä huomiota. Laskemisen, lukemisen ja kirjoittamisen perustaitoja kehitetään kansallisen lukutaito-ohjelman 2030 mukaisesti. Opetussuunnitelmatyössä huomioidaan mahdolliset äidinkielen ja matematiikan lisätunnit. Lukemaan innostamiseksi tehdään yhteistyötä kirjaston sekä kolmannen sektorin kanssa.

Esi- ja perusopetuksen tuen uudistus astuu voimaan 1.8.2025. Keskeisenä tavoitteena on vahvistaa ennakoivia tukitoimia. Tarkoitus on, että oppilas saa tukea oppimiseensa mahdollisimman aikaisessa vaiheessa ja matalalla kynnyksellä. Tuen uudistuksella voi olla vaikutuksia opetusryhmien muodostamista koskevaan sääntelyyn sekä mahdollisia kustannusvaikutuksia opetuksen järjestämiseen.

Nuorisopalvelut ovat vahva osa kasvatusyhteistyötä palvellen 12–28-vuotiaita kuntalaisia. Koulunuorisotyön kautta lisätään yhteisöllisyyttä, osallisuutta ja kouluviihtyvyyttä sekä tuetaan kasvatustyötä mm. päihdekasvatusoppitunneilla. Erityisnuorisotyö on osa kasvatuskumppanuutta koulujen ja huoltajien kanssa tehtävässä yhteistyössä. Nuorisotyö ulottuu vahvasti nuorten vapaa-ajalle ja palvelua tuotetaan yhdenvertaisesti kaikissa kaupungin taajamissa. Nuorisopalveluissa kehitetään digitaalista nuorisotyötä erilaisia verkkoalustoja hyödyntäen esim. diginuorisotila. Diginuorisotila on verkossa toimiva nuorten kohtaamispaikka.

Työllisyyspalvelut siirtyvät vuoden 2025 alusta TE-toimistolta kaupungille, jolloin Ohjaamo ja nuorten työpajat siirtyvät nuorisopalveluista elinvoiman toimialalle.

Toinen aste ja korkeakoulutus

1.1.2025 perustetaan sivistyksen toimialalle uusi palvelu - toinen aste ja korkeakoulutus. Palvelua johtaa koulutuspalvelupäällikkö, jota varten perustetaan virka. Samalla lakkautetaan kasvatus- ja opetusjohtajan virka. Lukion vastaavan rehtorin tehtävät sisällytetään uuden viran tehtäviin.

Toisen asteen koulutusta järjestetään Kouvolassa lukiokoulutuksessa ja Kouvolan Ammattiopisto Oy, Edukossa. Tällä hetkellä toimivat lukiot Kouvolan Yhteislyseo, Kuusankosken lukio ja Kouvolan iltalukio yhdistyvät hallinnollisesti 1.8.2025 yhdeksi lukioksi.

Toisen asteen yhteistyötä edistetään lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen välillä. Kouvolan iltalukio ja Eduko järjestävät yhteistyössä yhdistelmäopinnot, joista voi valmistua samaan aikaan ylioppilaaksi, kun suorittaa ammatillisen perustutkinnon. TUVA tutkintoon valmistavaa koulutusta järjestetään Edukossa sekä Kouvolan iltalukion välisenä yhteistyönä.

Korkeakouluyhteistyötä tehdään Kouvolassa toimivien korkeakoulujen kanssa: Lappeenrannan-Lahden teknillinen yliopisto LUT, Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu XAMK ja Helsingin yliopiston kanssa HY+. Toiminnan painopistealueena on pyrkiä edistämään toisen asteen opiskelijoiden sijoittumista jatko-opintoihin sekä henkilöstön täydennyskouluttautumista.

Riskianalyysi

Lakisääteisten perustehtävien hoitaminen sekä turvallisuus voi heikentyä resurssien leikkausten myötä. Henkilöstöresurssin riittävyys ja henkilöstön osaaminen vaikuttavat lasten ja nuorten sekä perheiden tuensaantiin. Myös oppimisen ja hyvinvoinnin tukena työskentelevä henkilöstö on tärkeää kasvatuksen ja opetuksen arjessa. Hyvinvointitutorit ovat olleet keskeisessä roolissa ennaltaehkäisevää ja yhteisöllistä työtä tehtäessä kouluilla.

Täyttölupamenettely on otettu käyttöön varhaiskasvatuksessa sekä perusopetuksessa ja nuorisopalveluissa ohjaavan ja avustavan henkilökunnan osalta. Palveluita on jouduttu supistamaan henkilöstöresurssien vähentyessä. Hallittuun muutokseen henkilöstön vähentämisessä lapsimäärien vähentyessä on kiinnitettävä huomiota. Nopeissa muutoksissa on vaara, että henkilöstön työhyvinvointi kärsii tai muutokset vaikuttavat työssäjaksamiseen.

Hyvinvointialueen kanssa tehtävä yhteistyöllä on tärkeä merkitys, jotta kouvolaalaiset lapset ja nuoret saavat tarvitsemansa tuen. Hyvinvointialueen resursoima opiskeluhuollon henkilöstö ei ole kaikilta osin riittävä. Psykologipalveluita ei ole saatu kaikkein suurimpiin kouluyksiköihin, mikä vaikeuttaa oppilaiden tuen saamista. Kuraattorien ja terveydenhoitajien osalta tilanne on parempi, mutta pitkiin sijaisuuksiin hyvinvointialue ei rekrytoi sijaista. Tällaisissa tilanteissa lapset ja nuoret jäävät ilman täysipainoista opiskeluhuollon palvelua. Tämä tilanne kuormittaa kasvatuksen ja opetuksen sekä nuorisopalveluiden henkilöstöä.

Matalan kynnyksen palvelujen heikentäminen vaikuttaa suoraan lasten ja nuorten ongelmien kasautumiseen. Talouden säästötoimet voivat vaikeuttaa valtion lisärahoituksen saamista tai voivat johtaa takaisinperintään tai maksujen kautta saataviin tuloihin.

Suunniteltujen rakennushankkeiden viivästyksiset vaikuttavat säästöjen kotiutumiseen. Osassa kouluverkon poistuvista rakennuksista on olemassa riski käyttökiellolle, mikäli niiden poistuminen viivästyy.

Valtuuston/lautakunnan hyväksymät toiminnalliset tavoitteet, mittarit ja tavoitetaso 2025

Kaupunkistrategian tavoite: Kasvatus ja opetus: Kouvola on kaikkien kampus

Tavoite: Lapsi- ja oppilasmääräennusteita vastaava palveluverkko.	Keskeisimmät toimenpiteet: Palveluverkkosuunnitelmien valmistelu ja toteutuminen palvelujen keskittämiseksi.			
Mittari(t)				
Koulu- ja päiväkotirakennusten /yksiköiden määrä	Lähtöarvo 12/2024	64	Tavoitearvo 12/2025	54
Tavoite: Tulevaisuuden taidot vahvistuvat.	Keskeisimmät toimenpiteet: Digiosaamisen lisääminen ja jakaminen. Lasten ja nuorten liikkumisen lisääminen ja fyysisen toimintakyvyn vahvistaminen. Perustaitojen opettamiseen keskittyminen. Kiusaamiseen ja väkivaltaan puuttumisen vahvistaminen.			
Mittari(t)				
Move!-mittaus 5. lk, vähintään hyvä fyysinen toimintakyky (%)	Lähtöarvo 4/2024	51,4	Tavoitearvo 12/2025	63
Move!-mittaus 8. lk, vähintään hyvä fyysinen toimintakyky (%)	Lähtöarvo 4/2024	59,5	Tavoitearvo 12/2025	63
Nuorten kysely/Nuoren suhde luotettaviin aikuisiin	Lähtöarvo 8/2024	4,5	Tavoitearvo 12/2025	4,6
Nuorten kysely/Nuoren suhde toisiin nuoriin	Lähtöarvo 8/2024	4,1	Tavoitearvo 12/2025	4,2
Nuorten kysely/Yksilöllisen kasvun tukeminen	Lähtöarvo 8/2024	3,9	Tavoitearvo 12/2025	4,1
Opetushenkilöstön tieto- ja viestintätekniisten taitojen / digitaitojen vahvistaminen (%)	Lähtöarvo 4/2024	65,7	Tavoitearvo 12/2025	75
Varhaiskasvatuksen kehittävä palaute: hidas ja kevyt liike, kohtalaisen kuormittava liike ja nopea kuormittava liike (%)	Lähtöarvo 8/2024	33,5	Tavoitearvo 12/2025	40

Toimintamme linjaus: Hyvinvoiva henkilöstö ja osallistava johtaminen

Tavoite: Työkykyjohtamisen kehittyminen.	Keskeisimmät toimenpiteet: Perustehtävän selkiyttäminen ja arjen sujuvuuden varmistaminen täydennyskoulutusten avulla.			
Mittari(t)				
Henkilöstön fiilismittari (1-5)	Lähtöarvo 8/2024	3,41	Tavoitearvo 12/2025	3,7
Sairauspoissaolot (kpv /htv)	Lähtöarvo 12/2023	19,6	Tavoitearvo 12/2025	19
Työhyvinvointikysely (1-5)	Lähtöarvo 12/2024	3,72	Tavoitearvo 12/2025	4

Talous

Kasvatus- ja opetuslautakunta, 1000 euroa	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028
Toimintatuotot						
Myyntituotot	3 903	3 515	3 383	3 383	3 383	3 383
Maksutuotot	2 054	2 025	2 000	2 000	2 000	2 000
Tuet ja avustukset	4 454	3 565	3 230	3 230	3 230	3 230
Muut toimintatuotot	244	201	151	151	151	151
Toimintatuotot	10 655	9 306	8 764	8 764	8 764	8 764
Toimintakulut						
Henkilöstökulut	-92 246	-90 302	-88 571	-90 634	-92 253	-94 180
Palkat ja palkkiot	-73 278	-72 072	-71 129	-72 843	-74 187	-75 787
Henkilösivukulut	-18 968	-18 231	-17 442	-17 791	-18 066	-18 393
Eläkekulut	-16 157	-15 980	-15 185	-15 481	-15 713	-15 990
Muut henkilösivukulut	-2 811	-2 250	-2 257	-2 310	-2 353	-2 403
Palvelujen ostot	-26 344	-24 391	-26 233	-25 795	-25 463	-25 146
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 640	-2 840	-2 644	-2 644	-2 644	-2 644
Avustukset	-2 684	-2 800	-2 595	-2 595	-2 595	-2 595
Muut toimintakulut	-34 040	-34 188	-34 642	-33 940	-33 326	-34 455
Toimintakulut	-157 954	-154 522	-154 684	-155 608	-156 280	-159 019
Toimintakate	-147 299	-145 216	-145 920	-146 844	-147 516	-150 255
Poistot ja arvonalentumiset	0	-10	-13	-40	-27	0

Henkilöresurssit

Henkilöstön määrä henkilötyövuosina	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028
Kasvatus- ja opetuslautakunta	1 734,0	1 721,5	1 665,4	1 646,5	1 624,5	1 607,5

Henkilötyövuosista vuosisilta 2025-2028 on vähennetty elinvoiman toimialalle siirtyvä työpaja- ja ohjaamotoiminnan henkilöstö.

Toiminnan volyymit

Varhaiskasvatus	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028
Päiväkotitoiminta ja perhepäivähoito kk/yht, oma toiminta	24 490	27 000	25 000	24 500	24 100	24 000
Päiväkotitoiminta kk/yht , palveluseteli	7 047	7 500	6 900	6 800	6 750	6 700

Perusopetus	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028
Oppilasmäärä	6 924	6 741	6 600	6 400	6 100	5 900
Erityisen tuen oppilasmäärä	1 186	1 162	1 100	1 050	1 000	950
Aamu- ja iltapäivätoimintaan osall. oppilaat	516	465	450	450	420	400
Kuljetusoppilaat (esi- ja perusop. lisäop, valmistava opetus)	1 423	1 411	1 500	1 520	1 550	1 550

Lukiokoulutus	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028
Päivälukiot/kurssit	1 850	1 880	1 870	1 899	1 899	1 870
Ilta lukio/kurssit	297	320	299	250	236	223
Päivälukioiden opiskelijamäärä	1 188	1 224	1 097	1 139	1 172	1 185

3.2.2 Liikunta- ja kulttuurilautakunta

Toimiala Sivistys

Sitovuustaso Kaupunginvaltuuston hyväksymät toimintakate ja toiminnalliset tavoitteet

Toiminnan kuvaus

Liikunta- ja kulttuurilautakunnan alaiset palvelut ovat liikunta sekä kulttuuri ja vapaa sivistystyö. Palvelussa tuotetaan kuntalaisten hyvinvointia ja kehittymistä edistäviä palveluja. Liikunnan ja kulttuurin palvelut tuottavat laadukkaan arjen ja vapaa-ajan Kouvolassa. Palveluiden onnistuneella asiakaslähtöisellä toteutuksella on merkitystä koko kaupungin elinvoiman sekä vetovoimaisuuden kannalta.

Liikuntapalveluiden tehtävänä on luoda edellytyksiä kunnan asukkaiden liikunnalle järjestämällä liikuntapalveluja sekä terveyttä ja hyvinvointia edistävää liikuntaa eri kohderyhmät huomioon ottaen, tukemalla kansalaistoimintaa sekä rakentamalla ja ylläpitämällä liikuntapaikkoja. Liikunta on kunnan peruspalvelu ja tärkeä osa kuntalaisten hyvinvointia. Kaupungin tehtävänä on turvata liikuntapalveluiden mahdollisimman tasa-arvoinen saatavuus kaikille kuntalaisille. Keskeisenä tehtävänä on liikunnan ja muun terveyttä edistävän fyysisen aktiivisuuden edistäminen sekä edistää liikuntaseurojen yhteistyötä. Kaupungin liikuntatoiminnassa ja sen suunnittelussa huomioidaan hallitusohjelmaan sisältyvän Suomi liikkeelle -ohjelman tavoitteet ja toimenpiteet. Toimenpiteillä on myös vaikutusta HYTE-kertoimeen.

Kulttuuripalveluiden ja vapaan sivistystyön perustehtävä on tukea asiakkaiden omaehtoisen itsensä kehittämisen, virkistäytymisen ja yhteisöllisyyden tarpeita sekä vahvistaa kouvolaisten ja Kouvolan identiteettiä. Tehtäviin kuuluvat myös kulttuuriperinnön ylläpitäminen ja elinvoiman edistäminen kulttuurin ja taiteen avulla. Kulttuuripalveluissa tarjotaan myös tiloja eri asiakasryhmille kirjastoissa ja kulttuuritaloissa. Palveluita ovat kirjasto, kulttuuritalot, museot, ja yleinen kulttuuritoimi (kulttuurikasvatus ja -tapahtumat, taidelaitos - ja muu kulttuuriyhteistyö) sekä kansalaisopisto.

Toiminnan painopistealueet ja kehittämiskohteet suunnittelukaudelle 2025–2028

Kaupunkistrategian mukaisesti lapset ja nuoret ovat kaupungin kasvun kärjet yritysten ohella. Heidän kauttaan luodaan pitkäjänteistä ja vaikuttavaa hyvinvointia ja edelleen elinvoimaa koko kaupunkiin. Liikunta- ja kulttuuriohjelmat 2023–2032 huomioidaan toiminnassa talousarvion puitteissa. Harrastustoiminnan lisääminen yhdessä järjestöjen kanssa on keskeinen painopistealue. Digitaalisia palveluja kehitetään edelleen kaikissa yksiköissä toiminnan tehostamiseksi, kustannussäästöjen saamiseksi ja asiakaspalveluprosessien sujuvoittamiseksi.

Liikuntapalvelujen kehittämistä jatketaan hyväksytyin liikuntaohjelman 2023–2032 mukaisesti. Tavoitteena on, että eri-ikäiset ihmiset liikkuvat aiempaa enemmän. Kouvolassa lisätään liikuntapalveluiden ja perusopetuksen yhteistyötä lasten ja nuorten liikuttamisessa pilottikouluissa KouluPT -hankkeen avulla.

Liikkumaan aktivoinnin asiakaskunta koostuu kaikista ikäryhmistä lapsista ikääntyneisiin. Liikkumaan aktivoinnin palveluissa on vahva yhteys hyvinvointialueen palveluihin. Tavoitteena on tukea henkilöiden fyysistä kuntoa ja toimintakykyä. Kevätkauden 2025 liikunnanohjausryhmät pidetään vahvistetun ohjelman mukaisesti.

Vuoden 2025 kehykseen pääsemiseksi on lisätty henkilöstösäästöjä sekä liikunnan että kulttuurin ja vapaan sivistystyön palveluissa. Henkilöstösäästöt toteutetaan eläke- ja muun poistuman kautta sekä määräaikaisen henkilöstön vähentämisellä. Aikuisten osalta kaikkien liikuntatilojen hintoja/taksoja korotetaan 5 prosenttia alkuperäisen 10 prosentin sijaan vuoden 2025 alusta. Alle 18-vuotiaiden osalta maksut pidetään nykyisellään.

Liikuntapaikkojen hoidon palvelusopimuksen määrärahaa vuodelle 2025 karsitaan yhteensä 57 000 euroa. Sopimuksen supistamisen kohteet ja toimenpiteet valmistellaan yhdessä tekniikan ja ympäristön toimialan kanssa.

Inkeröisten ja Valkealan uimahallien käyttöä jatketaan kaupunginvaltuuston 13.11.2023 § 90 päätöksen mukaisesti niiden teknisen käyttöön loppuun asti. Valtuusto on vuoden 2024 talousarviokäsittelyssä päättänyt, että "Kuusankosken uimahalli on avoinna vuoteen 2026 asti, kunnes Urheilupuiston uusi uimahalli valmistuu".

Suunnittelukaudella liikuntapaikoilla panostetaan matalan kynnyksen palveluiden eli lähiliikuntapaikkojen rakentamiseen. Liikuntapaikoilla lisätään ja kehitetään sähköistä kulunvalvontaa.

Keskeinen toiminnallinen muutos on kaikkien tilavarausten keskittäminen liikunnan alle perustettuun yksikköön, joka on aloittanut toimintansa vuoden 2024 puolella. Toiminnalla pyritään lisäämään erilaisten tapahtumien järjestämistä kaupungissamme ja saattaa sen myötä tilat tehokkaampaan käyttöön.

Kulttuuripalvelujen kehittämistä jatketaan hyväksytyin kulttuuriohjelman 2023–2032 mukaisesti. Kulttuurifoorumit ovat jatkossa pysyvää toimintaa. Äärimmäisen tiukka taloustilanne jatkuu. Isoja kysymyksiä vuonna 2025 on mm. Kymenlaakson orkesterin tuen ratkaisu vuoden 2026 talousarviovalmistelua varten sekä kulttuurin palveluihin kohdistuvat henkilöstövähennystavoitteet sekä muut leikkausehdotukset ja niiden vaikutus palvelutarjontaan.

Valtuuston päätöksen mukaisesti kulttuuri-investointeja on ryhdytty viemään eteenpäin teatteri edellä. Pääkirjaston peruskorjaus ja uudistaminen on keskeinen kulttuuripalveluiden investointi lähivuosina ja sen suunnittelu jatkuu vuonna 2025. Uudistamisprosessissa tarkastellaan myös nuorisopalveluiden ja kansalaisopiston tilatarpeita. Teatteri-investointi etenee suunnitelman mukaan.

Yleisessä kulttuuritoiminnassa kulttuurin tapahtumatuotannossa ja kulttuurikasvatuksessa pyritään osaltaan vastaamaan kulttuuriohjelman toiveisiin. Kulttuurin avustukset vuonna 2025 säilytetään nykyisellä tasolla, millä pyritään tukemaan mm. Kouvolan teatterin toimintaa, jonka valtion rahoitus supistuu merkittävästi vuonna 2025. Tarvittava talouden sopeutus kohdentuu käyttötalousmenoihin sekä henkilöstökuluihin.

Tapahtumien kehitystyössä pyritään panostamaan entistä enemmän matalan kynnyksen maksuttomiin tai edullisiin tapahtumiin. Tarjontaa halutaan suunnata kaikenikäisille mutta erityisenä keskipisteenä ovat lapset, nuoret ja lapsiperheet. Kulttuuritalojen toimintaa kehitetään edelleen ja tavoitteena on lisätä tuottoja Kuusankoskitalossa ja Kouvolatalossa. Myynnin ja markkinoinnin keskittämällä ja tehostamisella haetaan lisää asiakkaita.

Kirjastotoiminnan painopisteenä on edelleen lasten ja nuorten monipuolisen lukutaidon lisääminen. Henkilöstö on vähentynyt vuosien aikana, mikä on johtanut kirjastopalveluiden määrän ja laadun supistuksiin. Myllykosken ja Kuusankosken kirjastoissa haetaan uusia tilaratkaisuja vuokrasäästön saamiseksi. Korian ja Elimäen kirjastojen tilojen pienentämistä tarkastellaan kouluratkaisujen myötä. Inkeröisten kirjasto siirtyy uuteen Inkeröisten monitoimitaloon vuoden 2025 aikana.

Museon toimintasuunnitelma vuosille 2025–2029 valmistuu syksyn 2024 aikana. Museoissa panostetaan edelleen kaupunkilaisten osallistamiseen ja yhdessä tekemiseen. Painopisteenä on lisätä museon kokoelmien saavutettavuutta ja käytettävyyttä jatkamalla kokoelmien digitointia. Taidekokoelmiin kuuluvien teosten hyödyntämistä omissa näyttelyissä, sijoittamista julkisiin tiloihin sekä lainaamista toisille museoille lisätään. Tavoitteena on kasvattaa museon kävijämääriä ja museokaupan tuottoa.

Kansalaisopiston toiminta on joustavaa ja paikallisiin koulutustarpeisiin vastaavaa. Kouvolan kansalaisopisto vastaa vuonna 2025 osaltaan myös Etelä-Kouvolan kurssitarjonnasta. Toimintaa järjestetään pääsääntöisesti kaupungin omissa tiloissa. Osaamisperusteisesti kuvattujen kurssien

määrää lisätään, jotta yhä useampi kurssi voidaan määritellä osaamispistekursseiksi ja niiden kurssisuoritukset voidaan viedä Koski-tietovarantoon kurssilaisen niin halutessaan.

Kansalaisopistotoiminnan tunnettuuden lisääminen sekä yhteistyö ja verkostoituminen (mm. liikuntaseurat, harrastajateatteri) ovat jatkuvan kehittämisen kohteena. Suunnittelukaudella tiivistetään yhteistyötä maakunnan muiden vapaan sivistyksen oppilaitosten ja toimijoiden kanssa tavoitteena muodostaa vapaan sivistystyön maakunnallinen oppilaitos.

Kuntotalossa olevat tilat poistuvat käytöstä keväällä 2025. Lukuvuoden 2025–2026 kurssit suunnitellaan väistötiloihin. Kansalaisopistoon kohdistuvat säästötoimet näkyvät ensisijaisesti opetustuntien vähenemisenä.

Riskianalyysi

Liikunta- ja kulttuuripalveluiden keskeiset strategiset riskit liittyvät henkilöresurssin niukkuuteen, kaupungin säästötoimiin, yksintyöskentelyyn, heikkokuntoisiin kiinteistöihin ja esteettömyyteen sekä ennakkovaikutusten arviointiin. Niukka henkilöstöresurssi ja säästötoimet heikentävät kehittämistyötä. Esihenkilöiden kuormittuminen on kasvanut edelleen koronan jälkeen, kun samalla heidän määränsä on laskenut vuosittain. Työkykyjohtamisen merkitys korostuu henkilöstön hyvinvoinnin tukemisessa ja sairauspoissaolojen vähentämisessä.

Hallittuun muutokseen henkilöstön vähentämisessä väestömäärän vähentyessä on kiinnitettävä huomiota. Nopeissa muutoksissa on vaara, että henkilöstön työhyvinvointi kärsii tai muutokset vaikuttavat työssäjaksamiseen.

Käytössä olevista liikuntapaikoista valtaosa on rakennettu 1980–1990-luvuilla, mikä tarkoittaa, että suuressa määrässä liikuntapaikoissa on merkittävä korjausvelka. Kulttuuripalveluiden keskeiset strategiset riskit liittyvät osin heikkokuntoisiin kiinteistöihin, henkilöresurssin ohuuteen sekä puutteelliseen ennakkovaikutusten arviointiin. Kuusankoskitalo ja Kouvolatalo ovat alkuperäisessä kunnossa, ja sisätilat tulisi päivittää vastaamaan tämän päivän vaatimuksia.

Kirjastossa riskinä on henkilöstön uupuminen ja lakisääteisten tehtävien jääminen tekemättä, mikäli rekrytointeja ei saada viedyksi eteenpäin ja henkilöstötilannetta korjatuksi syksyn 2024 tilanteesta. Yksintyöskentelyn riskit ovat merkittäviä varsinkin, kun turvallisuusympäristö on heikentynyt yleisissä tiloissa viime vuosina.

Kansalaisopiston strategisena ja taloudellisena riskinä on sekä kunta- että valtionrahoituksen leikkaukset. Toiminnallisena riskinä on osaavan opetushenkilöstön saatavuus.

Valtuuston/lautakunnan hyväksymät toiminnalliset tavoitteet, mittarit ja tavoitetaso 2025

Kaupunkistrategian tavoite: Liikunta ja kulttuuri: Kouvola on värikäs pelikenttä

Tavoite: Kulttuurisen hyvinvoinnin lisääminen	Keskeisimmät toimenpiteet: Matalan kynnyksen maksuttomien/edullisten tapahtumien tarjonta ja kehittäminen sekä kulttuuritalojen tapahtumatuotannon kehittäminen			
Mittari(t)				
Tapahtumat (kpl)	Lähtöarvo 12/2023	2 914	Tavoitearvo 12/2025	3 035
Tapahtumiin osallistuvien määrä (hlö)	Lähtöarvo 12/2023	185 069	Tavoitearvo 12/2025	186 000
Tavoite: Lasten ja nuorten fyysisen toimintakyvyn lisääminen	Keskeisimmät toimenpiteet: KouluPT -kokeilu liikuntapalveluiden ja perusopetuksen yhteishankkeena lukuvuodelle 2024–2025. Hankkeella pyritään tavoittamaan vähän liikkuvia lapsia ja nuoria, kannustaa ja innostaa heitä aktiivisiin vaihtoehtoihin koulun arjessa sekä kokeilemaan liikuntaharrastuksia			

Mittari(t)				
KouluPT:n kontaktit (yksilö- ja pienryhmätapaamiset)	Lähtöarvo 12/2024	0	Tavoitearvo 12/2025	50
Tavoite: Lasten ja nuorten lukutaidon ja lukemisen edistäminen	Keskeisimmät toimenpiteet: Uudet lukutaidon edistämisen menetelmät 0-4 -vuotiaille yhteistyökumppanien kanssa			
Mittari(t)				
Kokeilujen määrä (kpl)	Lähtöarvo 12/2024	0	Tavoitearvo 12/2025	5

Tavoite: Liikuntapaikkaverkkoselvitys laadittu	Keskeisimmät toimenpiteet: Liikuntapaikkaselvityksen laatiminen			
Mittari(t)				
Toteutumisaste (%)	Lähtöarvo 12/2024	0	Tavoitearvo 12/2025	100

Talous

Liikunta- ja kulttuurilautakunta, 1000 euroa	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028
Toimintatuotot						
Myyntituotot	1 116	1 106	970	975	1 414	1 414
Maksutuotot	427	460	470	470	470	470
Tuet ja avustukset	371	148	151	120	120	120
Muut toimintatuotot	2 140	1 856	1 787	1 892	1 887	1 887
Toimintatuotot	4 055	3 570	3 378	3 458	3 892	3 892
Toimintakulut						
Henkilöstökulut	-9 179	-6 421	-6 166	-5 621	-5 612	-5 672
Palkat ja palkkiot	-7 323	-5 146	-4 977	-4 524	-4 517	-4 566
Henkilösivukulut	-1 856	-1 275	-1 189	-1 097	-1 096	-1 106
Eläkekulut	-1 590	-1 117	-1 034	-956	-955	-963
Muut henkilösivukulut	-266	-158	-155	-141	-141	-142
Palvelujen ostot	-3 051	-4 645	-4 431	-4 477	-4 653	-4 699
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 302	-906	-886	-878	-874	-874
Avustukset	-3 067	-2 893	-2 888	-2 313	-2 313	-2 313
Muut toimintakulut	-13 338	-14 553	-15 375	-14 728	-13 575	-13 627
Toimintakulut	-29 937	-29 418	-29 747	-28 018	-27 029	-27 186
Toimintakate	-25 882	-25 849	-26 369	-24 560	-23 137	-23 294
Poistot ja arvonalentumiset	-495	-439	-370	-377	-388	-391

Henkilöresurssit

Henkilöstön määrä henkilötyövuosina	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028
Liikunta- ja kulttuurilautakunta	182,9	116,4	107,9	101,9	101,5	101,5

Toiminnan volyymit

Liikuntapalvelut	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028
Uimahallien kävijämäärä	166 090	170 000	120 000	120 000	320 000	350 000
Kuntosalien kävijämäärä	14 817	15 000	12 000	12 000	20 000	20 000
Liikuntapaikkojen kävijämäärä	979 504	1 500 000	1 100 000	1 100 000	1 300 000	1 300 000
Liikunnan ohjauksen kävijämäärä	12 574	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000
Liikuntapalvelujen tapahtumien lukumäärä	26	15	15	15	15	15

Kulttuuripalvelut	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028
Kirjastokäynnit	550 207	600 000	620 000	620 000	620 000	620 000
Museoiden kävijämäärä	16 023	17 000	18 000	18 000	18 000	18 000
Kulttuurikasvatuksen kävijämäärä	15 604	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000
Kulttuuritapahtumien kävijämäärä	24 779	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000
Kirjaston tapahtumien määrä	628	400	350	350	300	300
Museoiden tapahtumien määrä	145	200	200	205	210	220
Kulttuurikasvatuksen tapahtumien määrä	520	700	600	600	600	600
Kulttuuritapahtumien määrä	30	30	30	30	30	30
Tapahtumatalojen kävijämäärä	100 606	115 000	120 000	120 000	120 000	120 000
Kansalaisopiston kurssilaisten määrä	5 902	5 500	5 000	5 000	5 000	5 000
Kansalaisopiston kurssien määrä	1 095	700	600	600	600	600
Kansalaisopiston tapahtumat	30	30	30	30	30	30

3.3 Tekniikka ja ympäristö

Tekniikka- ja ympäristö toimialaan kuuluu kaksi lautakuntaa tekninen lautakunta ja Kymen jätelautakunta.

Tekniikka ja ympäristö, 1000 euroa	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028
Toimintatuotot						
Myyntituotot	23 958	27 475	29 342	27 388	26 905	26 538
Maksutuotot	1 542	1 463	1 504	1 504	1 504	1 504
Tuet ja avustukset	1 368	1 179	1 194	1 194	1 194	1 194
Muut toimintatuotot	9 011	8 964	9 216	9 616	9 616	9 016
Toimintatuotot	35 879	39 081	41 256	39 702	39 219	38 253
Valmistus omaan käyttöön	1 546	1 444	1 653	1 653	1 653	1 653
Toimintakulut						
Henkilöstökulut	-24 021	-26 935	-25 639	-25 244	-24 391	-24 605
Palkat ja palkkiot	-18 814	-21 515	-20 597	-20 268	-19 559	-19 737
Henkilösivukulut	-5 207	-5 420	-5 043	-4 976	-4 832	-4 868
Eläkekulut	-4 474	-4 756	-4 396	-4 340	-4 218	-4 248
Muut henkilösivukulut	-732	-664	-647	-636	-614	-620
Palvelujen ostot	-17 781	-17 205	-17 496	-17 460	-17 404	-17 278
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-7 050	-7 067	-6 416	-6 416	-6 418	-6 416
Avustukset	-774	-637	-643	-543	-543	-543
Muut toimintakulut	-4 581	-5 396	-8 290	-6 889	-7 042	-7 042
Toimintakulut	-54 207	-57 240	-58 485	-56 552	-55 798	-55 885
Toimintakate	-16 781	-16 715	-15 576	-15 197	-14 926	-15 979
Poistot ja arvonalentumiset	-13 720	-14 348	-14 289	-14 585	-15 098	-15 159

3.3.1 Tekninen lautakunta

Toimiala Tekniikka ja ympäristö

Sitovuustaso Kaupunginvaltuuston hyväksymät toimintakate ja toiminnalliset tavoitteet

Toiminnan kuvaus

Teknisen lautakunnan alaisiin palveluihin kuuluu neljä palvelua; viranomaispalvelut, kaupunkisuunnittelu, yhdyskuntatekniikka ja kiinteistöpalvelut. Teknisen lautakunnan alaisena toimii lupajaosto. Lupajaosto toimii maankäyttö- ja rakennuslain tarkoittamana rakennusvalvontaviranomaisena. Teknisen lautakunnan lupajaosto toimii myös ympäristönsuojelulain tarkoittamana kunnan ympäristönsuojeluviranomaisena sekä terveydensuojelulain tarkoittamana kunnan terveydensuojeluviranomaisena.

Viranomaispalvelut järjestävät rakennusvalvonnan, maaseutupalvelujen, terveysvalvonnan, eläinlääkintähuollon ja ympäristönsuojelun palvelut sekä huolehtivat niiden lainsäädännön mukaisista Kouvolan kaupungille kuuluvista lupa-, valvonta- ja muista viranomaistehtävistä. Ympäristönsuojelu käsittelee ympäristö- ja maa-ainesluvut sekä ympäristönsuojelulain mukaiset ilmoitukset ja tekee ympäristön valvontaa. Ympäristönsuojelun vastuulla on lisäksi kaupungin Hinku-verkoston ja ympäristöohjelmatyön edistäminen. Terveysvalvonta tekee elintarvike- ja terveydensuojelutoimijoiden valvontaa ja käsittelee toimintoja koskevat ilmoitukset ja hakemukset. Terveysvalvonnalla on lisäksi lakisääteinen velvollisuus osallistua ruoka- ja vesivälitteisten epidemioiden selvitystyöhön osana epidemioiden selvitystyöryhmää. Eläinlääkintähuolto vastaa eläinten terveydenhoidosta vastaanotolla ja asiakaskäynneillä sekä toimii eläinsuojeluviranomaisena.

Maaseutupalvelujen tehtävänä on maaseudun elinvoimaisuuden tukeminen suorittamalla sille laissa säädetyt maaseutuelinkeinoviranomaisen tehtävät, kuten viljelijätukien ja korvausten käsittely ja hoitamalla maaseudun ja kylien kansalaisosallistumiseen sekä infrastruktuuriin ja kehittämiseen liittyvät asiat. Rakennusvalvonta käsittelee rakentamiseen ja maiseman muuttamiseen tarvittavat luvat, suorittaa lupiin liittyvät tarkastukset, vastaa rakennetun ympäristön valvonnasta, hoitaa rakentamisen arkisto- ja tietopalvelua sekä tarjoaa rakentamisen neuvontaa.

Kaupunkisuunnittelun palvelussa kaavoituksen palveluyksikölle kuuluu asemakaavojen ja yleiskaavojen valmistelu ja muu yleispiirteinen maankäytön suunnittelu sekä kaupunkikuvaan ja rakennussuojeluun liittyvät asiat. Yhdyskuntatekniikan suunnittelun palveluyksikkö valmistelee katujen ja yleisten alueiden suunnitelmat sekä vastaa kaupungin joukkoliikenteen ja koulukuljetuspalveluiden järjestämisestä. Maaomaisuuden palveluysikkö hoitaa maan hankintaan, hallintaan ja luovutukseen sekä kiinteistörekisterin pitoon liittyvät tehtävät. Paikkatiedon palveluysikkö vastaa paikkatietojärjestelmien ylläpidosta ja käyttäjätuesta, paikkatietoaineistojen ajantasaisuudesta ja käytettävyydestä, osoitejärjestelmästä sekä maastomittaustoiminnasta ja maaperätutkimuksista.

Yhdyskuntatekniikan vastuulle kuuluvat kadut ja asemakaava-alueella olevat torit, katuaukiot, puistot, istutukset ja muut näihin verrattavat yleiset alueet. Yhdyskunta hallinnoi ja hoitaa näihin kohdistuvat rakennuttamiset sekä niiden kunnossa- ja puhtaanapidon. Myös kaupungin ajoneuvojen ja työkoneiden hallinnointi (ml. huolto ja korjaus) on yhdyskuntatekniikan vastuulla.

Kymen jätelautakunnan viranomaistehtäviä hoitava henkilöstö on yhdyskuntatekniikassa ja henkilöstön tehtävänä on huolehtia toiminta-alueensa kuntien jätelain mukaisista tehtävistä.

Kiinteistöpalvelut tuottavat puhtaus-, ruoka-, kiinteistönhoito-, kunnossapito- ja liikuntapaikka-palveluja kaupungin ylläpitämiin kiinteistöihin sekä liikuntapaikkoihin. Sisäiset palvelusopimukset päivitetään vuosittain palveluverkkomuutosten ja toimialojen palvelutarpeiden pohjalta. Asiakaskohteiden toiminnallisiin muutoksiin reagoidaan välittömästi.

Toiminnan painopistealueet ja kehittämiskohteet suunnittelukaudelle 2025–2028

Teknisen lautakunnan alaisten palvelujen strategisina painopisteinä ovat kaupungin kärkihankkeiden edistäminen. Yritysalueet-kärkihanke jatkuu ja kaupungin yritystonttivarantoa kasvatetaan projektisuunnitelman mukaisilla toimenpiteillä. Käyrälammen kehittäminen jatkuu ja alueen infraa viimeistellään vuoden 2025 aikana mm. Vt6 melunsuojauksen sekä kevyenliikenteenväylien osalta. Uutena kärkihankkeena nostetaan vuodelle 2025 Urheilupuiston kehittäminen. Keskustan kehittäminen jatkuu yhtenä toimialan strategisena painopisteenä.

Vuoden 2025 talousarvion laadintaa on ohjannut vuonna 2024 linjatut toimialaa koskevat sopeuttamistoimet, jotka perustuvat laadittuun palveluyksikkökohtaiseen palveluanalyysiin, jossa toiminnan volyymeita ja resursseja on vertailtu Kouvolan ja kaupungin verrokkikuntien kesken. Tavoitteena on ollut resursoida toimialan palveluita verrokkikuntien keskiarvoa vastaavalle tasolle tai hieman kustannustehokkaammaksi.

Merkittävimpiä yksittäisiä toimenpiteitä ovat yhdyskuntatekniikan vastuulla olevien liikennealueiden ja virkistysalueiden palvelutason muutokset, jotka liittyvät mm. katujen ja teiden talvihoitoon ja puistojen hoitoluokituksiin. Leikkipaikkojen palveluverkkoon esitetään muutoksia ja leikkipaikkojen lukumäärä pyritään pitämään verrokkeja vastaavalla tasolla suhteutettuna lasten määrään. Joukkoliikenteen linjastouudistus otetaan käyttöön vuoden 2025 syyskaudella ja sillä tavoitellaan nykyistä sujuvampia ja kustannustehokkaampia kaupungin joukkoliikennejärjestelyitä. Palveluverkkoon liittyviä muutoksia on tulossa ja näistä suurin tulee olemaan tulevaisuudessa rakennettava uusi keskuskeittiö, johon keskitettäisiin noin 90 % kaupungin ruoantuotannosta.

Teknisen lautakunnan alaiset palvelut jatkavat palveluidensa kehittämistä sujuvoittamalla palveluprosesseja sekä kehittämällä sähköisiä palveluitaan asiakkaiden tarpeisiin. Henkilöstön työhyvinvointi on tärkeää ja sitä seurataan aktiivisesti säännöllisillä mittauksilla. Palvelujen työskentelytapoja kehitetään sairauspoissaolojen ja työtapaturmien vähentämiseksi. Toimialalla tullaan panostamaan työkykyjohtamiseen ja henkilöstön työhyvinvointiin.

Viranomaispalveluissa rakennusvalvonnan yksikössä työhön tulee vaikuttamaan uuden rakentamislain voimaan astuminen vuoden 2025 alusta. Joiltain osin lakimuutokset tulevat voimaan vasta vuonna 2026. Rakennusjärjestyksen uudistamistyö jatkuu vuoden 2025 puolelle. Samanaikaisesti rakentamislain liitännäislakina rakennetun ympäristön tietojärjestelmälaki (Ryhti) tuo velvoitteita tiedon tallentamiseen keskitettyyn valtion tietokantaan.

Lakimuutos edellyttää rakennusvalvonnan toimintaprosessien uudistamista sekä korostunutta asiakasneuvonnan tarvetta. Lupamäärät pienenevät ja rakennuslupamaksujen tuottojen arvioidaan putoavan noin 90 000–100 000 euroa/vuosi maksujen nykyisestä tasosta. Taksanmukaisia maksuja pyritään kohtuudella nostamaan. Jälkivalvonnan suoritteet oletettavasti kasvavat huomattavasti, prosessien ollessa hallinnollisesti työläitä ja aikaa vieviä. Muutosten vaikutusta henkilöresurssin tarpeeseen on vielä vaikea arvioida.

Terveysvalvonnassa lakisääteisiä tehtäviä toteutetaan vuonna 2025 edellisvuotta pienemmällä resurssilla. Elintarvikevalvonnassa resurssia vie uusintatarkastusten määrän jatkuva kasvu, ja kasvava trendi todennäköisesti jatkuu. Näiden syiden vuoksi suunnitelmallisten tarkastusten toteutumisessa tulee olemaan haasteita vuonna 2025.

Uusi eläinlääkintähuoltolaki tulee voimaan vuoden 2026 alusta. Uudessa laissa kuntien velvoitteita eläinlääkäripalvelujen järjestämisessä tarkennetaan luettelotoimalla järjestämisvelvoitteen piiriin kuuluvat palvelut. Uusi laki mahdollistaa sen, että kunnat voivat sisällyttää seura- ja harrastuseläinten hoidosta perittäviin asiakasmaksuihin aiempaa laajemmin niitä kustannuksia, joita kunnille aiheutuu eläinlääkäripalvelujen tuottamisesta. Vuoden 2025 aikana selviää, kuinka lain käytännön toimeenpano toteutetaan ja mitä muutoksia uusi laki Kouvolan eläinlääkintähuollossa tulee aiheuttamaan.

Varautuminen on tämänhetkisessä maailmantilanteessa aiempaakin tärkeämmässä roolissa myös ympäristöterveydenhuollossa ja siihen tulee varata työaikaa. Varautuminen on nostettu yhdeksi kolmesta päätavoitteesta Ruokaviraston ja Valviran laatimassa Ympäristöterveydenhuollon yhteisessä valtakunnallisessa valvontaohjelmassa vuosille 2025–2028.

Ympäristönsuojelussa sähköisen asiointijärjestelmän ensimmäiset lupatyyppit on kaavailtu otettavaksi käyttöön vuoden 2025 alusta ja se olisi tavoitteena saada käyttöön kaikkien lupa- ja ilmoitustyyppien osalta suunnittelukauden aikana. Ympäristönsuojelussa lakisääteisiä tehtäviä hoidetaan aiempaa pienemmillä resursseilla, mikä vaikuttanee suunnitelmallisen valvonnan toteutumiseen. Haasteita aiheuttaa lisääntyvä jälkivalvonnan tarve, lisääntyvät hallinnollisesti haastavat asukasvalitukset sekä erityisen runsas määrä hulevesivapautushakemuksia, joiden käsittelystä ei ole saatavissa käsittelytulaja.

Maaseutupalveluissa noudatetaan Ruokaviraston ja kaupungin välistä maksajavirastosopimusta, joka määrittelee lakisääteisten maaseutuelinkeinoviranomaisen tehtävien hoitamiseen tarvittavat resurssit ja muut vaatimukset. Viljelijätukien ja maaseudun kehittämisen osalta toteutetaan EU:n ohjelmakauden 2021–2027 ohjelmia ja maa- ja metsätalousministeriön CAP27-suunnitelmaa. Viljelijätukijärjestelmän uudistuminen 2023 on tuonut muutoksia myös maaseutupalvelujen tehtäviin sekä uusia tehtäviä.

Maaseudun kehittämistehtäviä hoitava Pohjois-Kymen Kasvu ry toimii ohjelmakaudella 2021–2027 Leader-ryhmänä, jolle maa- ja metsätalousministeriö on myöntänyt rahoituskehityksen EU:n ja valtion varoista. Kouvolan kaupunki on sitoutunut rahoittamaan Leader-toimintaa kuntarahaosuudella. Kuntarahan osuus on 20 % julkisesta kokonaisrahoituksesta eli Kouvolan kaupungin osuus vuodelle 2025 on noin 98 000 euroa, joka on varattu talousarvioon. Kouvolan kaupunki voi myöntää tilapäislainoitusta Leader- ja muihin hankerahoituksiin kuntalain mukaisesti.

Kaupunkisuunnittelussa palvelun lakisääteisten tehtävien lisäksi vuonna 2025 edelleen korostuvat erilaisten toimintojen maankäytölliset sijoittumistarkastelut yrityksille ja teollisuudelle ja niihin liittyvät prosessit. Tällä hetkellä on useita hankkeita, joissa tarkastellaan vaihtoehtoisia sijainteja kaupunkiin sijoittuville uusille yrityksille, uusiutuvalla energialla kuten aurinkovoimalle sekä kaupungin omille palveluille. Tämän tyyppiset prosessit ovat kaupungin elinvoiman kannalta tärkeitä, mutta ne ovat usein kiireellisiä ja ne sitovat palvelun resursseja. Kaupunkisuunnittelu vastaa kaupungin toisen kärkihankkeen, Yritysalueet-hankkeen koordinoinnista.

Joukkoliikenteen linjastouudistuksen käyttöönotto tulee vuonna 2025 olemaan yksi merkittävin palvelun toimenpide. Tavoitteena on tarjota kustannustehokkaat ja riittävän laadukkaat joukkoliikennepalvelut kaupungissa.

Paikkatietopalvelut toteuttavat palveluanalyysin tuloksia jättämällä vapautuvia vakansseja täyttämättä, keskittämällä resurssinsa kaupungin omaan toimintaan vähentämällä mm. tytäryhtiöille tehtäviä mittauksia, edistämällä digitalisaatiota sekä jatkamalla kaluston ja ohjelmistojen optimointia.

Yhdyskuntatekniikan vuoden 2025 talousarvion laadinnassa on huomioitu kaupunginhallituksen antamat säästötavoitteet. Talouden sopeuttamistoimia tavoitellaan liikennealueiden ja virkistysalueiden palvelutason ja palveluverkon muutoksilla.

Palveluverkkojen muutokset koskevat mm. leikkipaikkoja, joiden määrää sopeutetaan vastaamaan verokkikuntien keskitasoa ja suhteutettuna lasten määrään. Myös muiden ei-lakisääteisten palvelujen palveluverkkoja pyritään karsimaan. Erityisesti rakennusurakkahankintoja kehitetään niiden kilpailutusten oikealla ajoittamisella.

Infran korjausvelka tulee lisääntymään, kun yhdyskuntatekniikan taloudellisia resursseja investoinneissa vähennetään ja investoinneissa priorisoidaan suunnittelukaudella uusien koulujen ja päiväkotien rakentamista. Yhdyskuntatekniikka tulee keskittymään yhä enemmän korjausinvestointeihin ja uusinvestointien toteuttamista arvioidaan suunnittelukaudella erittäin kriittisesti.

Kiinteistöpalveluissa tuotetaan tukipalvelut kaupungin palveluverkkoratkaisujen mukaisesti. Ylläpidettävien kiinteistöjen määrä on vähentynyt edelliseen vuoteen verrattuna. Eläköitymisestä johtuvia avoimiksi jääviä vakinaisia toimia on suunnitellusti jätetty täyttämättä. Resurssien vähennyttä päivitetään toimintatapoja ja laaditaan sisäisiä mittareita, jotta pystytään hallitsemaan muuttuvat olosuhteet palvelutarpeen mukaisesti.

Kiinteistöhoito- ja liikuntapaikkapalveluissa jatketaan energiatehokkuuden parantamista yhdessä tilapalvelujen kanssa. Kunnossapitopalveluissa tehdään suunnitelmallista korjausrakentamista tilapalvelujen omistamiin kiinteistöihin. Puhtauspalveluita tuotetaan jatkossa vain sisäisille asiakkaille. Palvelunsisältöä tarkastellaan sen hetkisen toiminnan ja asiakasmäärien mukaisesti. Ruokapalvelut tulevat toteuttamaan kylmävalmistus-menetelmää uudessa keskuskeittiössä, jota on jo alettu valmistelemaan. Uusi prosessi tulee pienentämään ruokahävikkiä, vähentämään energian kulutusta sekä mahdollistaa monipuoliset ruokalistat. Kiinteistöpalvelujen henkilöstön työkyvyn tukemista edistetään tiimityön avulla, koulutuksilla sekä työterveyden ja työsuojelun vuorovaikutteisella yhteistyöllä.

Riskianalyysi

Talouden sopeuttaminen ohjaa palveluiden toiminnassa toteuttamaan vain lakisääteiset ja välttämättömät tehtävät. Henkilöstön väheneminen monissa palveluissa johtaa siihen, että palveluiden kehittämiselle ja suunnitelmalliselle ennakoinnille ei jää riittävästi resursseja, jotka kuitenkin ovat merkittäviä kaupungin elinvoimaisuuden ja sujuvien palveluprosessien kannalta.

Merkittävin teknisen lautakunnan alaisia palveluita koskeva toiminnallinen riski on yhdyskuntatekniikan palvelun määrärahojen huomattava väheneminen. Yhdyskuntatekniikan palvelulle annettu määräraha ei vastaa kolmen edellisen talven talvihoidon tarpeita. Määräraha ei myöskään seuraa kustannusten muutoksia eikä indeksikorotuksia ole huomioitu. Annetussa kehyksessä pysyminen on mahdollista, jos tulevana talvena sataa vain niukasti lunta ja lämpötilat pysyvät pääosin plussan puolella. Riski talousarvion ylitykselle on erittäin suuri.

Talvihoidolle varatut määrärahat ovat myös kiinteistöpalveluissa erittäin alhaisella tasolla, eivätkä ne vastaa resurssitarpeisiin. Haasteena kiinteistöpalveluissa on edelleen myös hintojen nousu mm. palveluiden ostoissa, materiaaleissa sekä elintarvikkeissa.

Työkuorma useissa palveluyksiköissä on pysynyt jo vuosia korkealla. Toimialan henkilöstön sairauspoissaolot ovat vuonna 2024 olleet laskussa, mutta ne ovat edelleen korkealla tasolla. Henkilöstön työhyvinvoinnin parantamiseen ja työkuorman keventämiseen on kiinnitettävä erityistä huomiota ja tätä toteutetaan mm. ei-lakisääteisiä palveluita edelleen vähentämällä. Riskinä on henkilöstön uupuminen.

Lainsäädännön uudistusten ja toimintaympäristön vaatimusten myötä kasvavan ja vaativamman työmäärän takia henkilöstöressit on pidettävä työmäärää vastaavalla tasolla. Henkilöstön tilapäinenkin vajuus palveluissa on riski palvelun toimivuudelle ja töiden kasaantumiselle yksiköissä. Palkkatuella työllistämisen loppuminen vaikuttaa vakituisten työmäärän lisääntymiseen ja mahdolliseen uupumiseen, ellei määräraikaista kausityövoimaa saada muulla tavalla lisättyä tai palveluverkkoa tai työtehtävien määrää saada selvästi vähennettyä.

Rekrytoinnit asiantuntija-, työnjohto-/esihenkilötehtäviin tulevat suunnittelukaudella jatkumaan haasteellisina. Työmäärä eräissä asiantuntijatehtävissä on kohtuuttoman suuri. Avainhenkilöiden pitkä poissaolo tai siirtyminen muiden työnantajien palvelukseen on riski toimialan prosessien jatkuvuudelle ja aiheuttaa palveluprosessien viivästymisiä sekä työkuorman kasvua yksiköissä.

Henkilöstön työmäärän kasvaminen ja tuki- ja liikuntaelinsairauksien lisääntyminen näkyy osassa palveluita työssäjaksamisessa. Työhyvinvoinnista ja kilpailukykyisestä palkkatasosta tulee huolehtia, jotta Kouvolan kaupungin pitovoima työnantajana säilyy.

Teknisen lautakunnan alaiset palvelut ovat merkittävässä roolissa kaupungin valmiuden ylläpidossa, jonka keskeisenä tavoitteena on turvata kaupungin toiminnalle tärkeät palvelut ja toiminnot kaikissa yhteiskunnan häiriötilanteissa. Riskinä pidetään myös kaupungin katualueiden heikkenevää kuntoa ja infran korjausvelan kasvua, koska tällä hetkellä joka neljäs katumme on joko tyydyttävässä, huonossa tai erittäin huonossa kunnossa. Katujen laskennallinen korjausvelka on kasvanut noin 30 milj. euroon.

Toimialan käyttötalouteen kohdistuu ylimääräisiä määrärahatarpeita esimerkiksi rakennusvalvonnan teettämisen määräysten täyttämiseksi. Teettämishassassa kunta kustannuksellaan tekee tai teettää hallintopakolla määrätyn toimenpiteen, mikäli siihen veloitettu laiminlyö velvollisuuteensa. Kustannukset pyritään perimään takaisin veloitteeseen määrättyltä, mutta kustannusten takaisin saaminen on useimmiten epävarmaa.

Valtuuston/lautakunnan hyväksymät toiminnalliset tavoitteet, mittarit ja tavoitetaso 2025

Kaupunkistrategian tavoite: Liikunta ja kulttuuri: Kouvola on värikäs pelikenttä

Tavoite: Urheilupuiston alue kehittyä	Keskeisimmät toimenpiteet: Urheilupuiston kehittäminen -kärkihankkeen projektisuunnitelma on laadittu ja hyväksytty.			
Mittari(t)				
Valmiusaste (%)	Lähtöarvo 12/2024	0	Tavoitearvo 12/2025	100

Kaupunkistrategian tavoite: Kestävä elämäntapa: Kouvola on luonnollinen perusta

Tavoite: Käyrälammen alue kehittyä	Keskeisimmät toimenpiteet: Käyrälammen kärkihankkeen projektisuunnitelman mukaiset investoinnit (VT 6 melusuojuuksen 1. vaihe ja Pohjanraitin saneeraus) toteutetaan vuoden 2025 aikana.			
Mittari(t)				
Investointien toteutumisaste (%)	Lähtöarvo 12/2024	0	Tavoitearvo 12/2025	100

Kaupunkistrategian tavoite: Yrittäminen: Kouvola on logistisesti keskellä kaikkea

Tavoite: Kaupungin yritystonttivaranto kasvaa	Keskeisimmät toimenpiteet: Kaupungin yritystonttivarantoa kasvatetaan kärkihankkeen projektisuunnitelman mukaisesti.			
Mittari(t)				
Toteutumisaste (%)	Lähtöarvo 12/2024	0	Tavoitearvo 12/2025	100

Toimintamme linjaus: Hyvinvoiva henkilöstö ja osallistava johtaminen

Tavoite: Työkykyjohtaminen kehittyä proaktiiviseksi ja sairauspoissaolot vähenevät 15 prosentilla	Keskeisimmät toimenpiteet: Henkilöstön työhyvinvointia seurataan säännöllisesti, noudatetaan työkyvyn toimintamallia ja kehitetään organisaation työkykyjohtamista.			
Mittari(t)				
Korvaavan työn päivät/sairauspoissaolopäivät (%)	Lähtöarvo 8/2024	6	Tavoitearvo 12/2025	7
Sairauspoissaolot (kpv /htv)	Lähtöarvo 12/2023	23,8	Tavoitearvo 12/2025	20,2

Toimintamme linjaus: Hallittu vakaa talous

Tavoite: Palvelutuotanto kehittyä kustannustehokkaaksi ja asiakastarvetta vastaavaksi	Keskeisimmät toimenpiteet: Katujen ja yleisten alueiden nettokäyttökustannuksia €/km vähennetään 1 %. Puistojen ja viheralueiden nettokäyttökustannuksia €/ha vähennetään 5 %.			
--	--	--	--	--

Mittari(t)				
Kadut ja yleiset alueet, nettokäyttökustannukset €/km	Lähtöarvo 12/2023	22 637	Tavoitearvo 12/2025	22 411
Puistot ja viheralueet, nettokäyttökustannukset €/ha	Lähtöarvo 12/2023	12 744	Tavoitearvo 12/2025	12 107

Talous

Tekninen lautakunta (ilman myyntivoittoja), 1000 euroa	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028
Toimintatuotot						
Myyntituotot	23 667	27 117	28 971	26 747	26 259	25 887
Maksutuotot	1 542	1 463	1 504	1 504	1 504	1 504
Tuet ja avustukset	1 365	1 170	1 194	1 194	1 194	1 194
Muut toimintatuotot	9 011	8 964	8 116	8 116	8 116	8 116
Toimintatuotot	35 585	38 714	39 785	37 561	37 074	36 702
Valmistus omaan käyttöön	1 546	1 444	1 653	1 653	1 653	1 653
Toimintakulut						
Henkilöstökulut	-23 803	-26 660	-25 421	-25 020	-24 163	-24 372
Palkat ja palkkiot	-18 635	-21 292	-20 419	-20 086	-19 374	-19 547
Henkilösivukulut	-5 169	-5 368	-5 002	-4 934	-4 789	-4 824
Eläkekulut	-4 442	-4 710	-4 360	-4 303	-4 180	-4 210
Muut henkilösivukulut	-726	-658	-641	-631	-609	-614
Palvelujen ostot	-17 724	-17 150	-17 400	-17 238	-17 183	-17 057
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-7 049	-7 065	-6 415	-6 275	-6 277	-6 275
Avustukset	-774	-637	-643	-543	-543	-543
Muut toimintakulut	-4 563	-5 361	-8 249	-6 848	-7 001	-7 001
Toimintakulut	-53 913	-56 873	-58 128	-55 925	-55 167	-55 247
Toimintakate	-16 781	-16 715	-16 690	-16 711	-16 440	-16 893
Poistot ja arvonalentumiset	-13 720	-14 348	-14 289	-14 585	-15 098	-15 159

Tekninen lautakunta/Maaomaisuuden myynti, 1000 euroa	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028
Toimintatuotot						
Muut toimintatuotot	0	0	1 100	1 500	1 500	900
Toimintatuotot	0	0	1 100	1 500	1 500	900
Toimintakate	0	0	1 100	1 500	1 500	900

Henkilöressit

Henkilöstön määrä henkilötyövuosina	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028
Tekninen lautakunta	551,9	587,3	468,8	457,3	442,9	436,6

Toiminnan volyymit

Viranomaispalvelut	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028
Rakentamisen luvat	561	650	450	450	450	450
Rakentamisen katselmukset	2 710	1 900	1 500	1 500	1 500	1 500
Ympäristöluvitettut laitokset yhteensä, kpl (kunta+AVI)	207	208	210	210	210	210
Ympäristölupapäätökset ja annetut lausunnot luvista/vuosi, kpl	10	10	20	20	20	20
Luvitettujen laitosten tarkastukset/vuosi, kpl (kunta+AVI)	43	39	40	40	40	40

Viranomaispalvelut	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028
Rekisteröinti-ilmoitukset/vuosi, kpl	4	1	2	2	2	2
Muut (ei-ympäristölupa eikä rekisteröinti) ilmoitukset ja annetut lausunnot, kpl	80	70	120	80	80	80
Maa-ainesluvut kpl	6	8	12	12	12	12
Maa-ainestarkastukset kpl	58	65	50	60	60	60
Terveysvalvonnan rekisteröinti-ilmoitukset ja päätökset, kpl	244	150	170	170	170	170
Terveysvalvonnan suunnitelmalliset tarkastukset, kpl	606	520	500	500	500	500
Terveysvalvonnan muut tarkastukset, kpl	248	250	260	260	260	260
Eläinlääkintähuollon potilaskäynnit, kpl	9 269	9 000	9 500	9 500	9 500	9 500
Valvontaeläinlääkäreiden tekemät tarkastukset, kpl	290	350	360	360	360	360
Välitetty EU-viljelijätuki, milj. €	22	27	25	25	25	25
Tiloja tukihauun piirissä	810	800	780	760	740	720
Peltohehtaarit tukihauun piirissä	46 143	46 167	46 200	46 200	46 200	46 200
Saapuneet hakemukset, kpl (viljelijätukipalvelut)	4 261	3 300	4 200	4 200	4 200	4 200
Hukkakaura- ja vahinkotarkastukset, kpl	47	45	55	55	55	55
Yksityistieavustukset, €	550 000	500 000	500 000	400 000	400 000	400 000

Kaupunkisuunnittelu	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028
Asemakaavoitettu alue ha/v	137	80	80	80	80	80
Hyväksytyt kaavat kpl/v	12	12	12	12	12	12
Maan osto ha	71	50	50	35	35	35
Luovutettuja AO-tontteja kpl	10	15	15	15	15	15
Metsää ha	3 888	3 600	3 600	3 550	3 500	3 450
Peltoa ha	724	600	600	550	550	550

Yhdyskuntatekniikka	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028
Kadut ja kevyen liikenteen väylät km	949	953	949	949	950	950
Rakennettua puistoa ha	223	218	226	226	226	226
Leikkipaikat kpl	108	108	107	107	100	100
Sillat ja tunnelit kpl	129	129	129	129	129	129
Ulkovalaisimet kpl	28 000	28 200	28 200	28 200	28 200	28 200

Kiinteistöpalvelut	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028
Rakennusten hoito, m2	553 000	491 900	470 500	450 000	440 000	410 000
Siivottavat neliöt	270 000	226 317	212 670	200 000	180 000	165 000
Ateriamäärät kpl	1 825 288	2 586 528	2 148 375	2 083 924	2 021 406	1 960 764
Liikuntapaikkojen rakennusten hoito, m2		65 000	63 000	61 000	58 000	50 000
Liikuntapaikkojen kuntoradat/hiihtoladut, km		138	138	120	100	100
Liikuntapaikkojen urheilukenttien hoito, kpl		73	73	68	65	60

3.3.2 Kymen jätelautakunta

Toimiala Tekniikka ja ympäristö

Sitovuustaso Kaupunginvaltuuston hyväksymät toimintakate ja toiminnalliset tavoitteet

Toiminnan kuvaus

Kymen jätelautakunta on alueellinen jätehuoltoviranomainen. Jätelautakunnan toiminta-alueella on kymmenen kuntaa; Hamina, Iitti, Kotka, Kouvola, Lapinjärvi, Miehikkälä, Mäntyharju, Pertunmaa, Pyhtää ja Virolahti. Pertunmaan kunta liittyy Mäntyharjun kuntaan 1.1.2025. Kouvolan kaupunki toimii Kymen jätelautakunnan vastuukuntana.

Jätelautakunta huolehtii jätelain mukaan kunnalle kuuluvista jätehuollon järjestämiseen, suunnitteluun ja seurantaan liittyvistä viranomaistehtävistä kuten jätehuoltomääräysten ja jätetaksojen hyväksymisestä, niistä poikkeamisesta sekä mahdollisista jätteenkuljetusjärjestelmäpäätöksistä. Jätelautakunta ylläpitää jätteenkuljetus- ja kompostointirekisteriä.

Jätelautakunnan toiminta ja päätöksenteko edistää jätelain tarkoitusta: edistää kiertotaloutta, vähentää jätteen määrää ja haitallisuutta, ehkäisee jätteistä ja jätehuollosta aiheutuvaa vaaraa ja haittaa terveydelle ja ympäristölle, varmistaa toimivan jätehuollon sekä ehkäisee roskaantumista.

Jätelautakunta toimii yhteistyössä alueen kuntien ja jäteyhtiön kanssa. Jätehuolto vaikuttaa asukkaiden jokapäiväiseen elämään. Jätehuollon sujuvuus ja asiakaslähtöisyys ja -tyytyväisyys onkin edellytys kiertotalouden ja jätelain tavoitteiden toteutumiseksi.

Lautakuntasopimuksen mukaisesti Kouvolan kaupungille ei synny kuluja jätelautakunnan/Alueellinen jätehuolto -yksikön toiminnasta. Lautakunnan toimintakulut katetaan asukkailta kerättävällä jätehuollon perusmaksulla, jonka osana on lautakuntamaksu.

Toiminnan painopistealueet ja kehittämiskohteet suunnittelukaudelle 2025–2028

Tulevalla suunnittelukaudella kehitetään jätehuoltovelvoitteiden toteutumisen seuranta- ja seurannan mahdollistamista. Jätteenkuljetus- ja kompostointirekisteriin on valmistumassa räätälöity työkalu, jonka avulla tieto jätteenkuljetukseen liittymättömistä ja erilliskeräyspuutteista saadaan nykyistä helpommin selville. Etenkin panostetaan biojätteen erilliskeräysvelvollisten seurantaan.

Biojätteiden erilliskeräysvelvollisuus laajeni vappuna 2024 yli 10 000 asukkaan taajamien omakoti- ja paritaloihin. Toukokuussa 2026 se laajenee koskemaan myös 300–10 000 asukkaan taajamia. Biojätteen erilliskeräysvelvollisuuden laajeneminen edistää biojätteen hyödyntämistä. Toki se on työllistänyt myös jätehuoltoviranomaista merkittävästi mm. kompostointi-ilmoitusten ja yhteydenottojen muodossa. Suunnittelukauden loppupuolella on ensimmäisistä kompostointi-ilmoituksista kulunut viisi vuotta aikaa, jolloin asukkaiden on tehtävä kompostointi-ilmoitus uudestaan.

Pertunmaan alueella siirrytään kiinteistön haltijan järjestämästä jätteenkuljetuksesta kunnan eli Kymenlaakson Jäte Oy:n kilpailuttamaan kuljetukseen 27.4.2025. Tämän myötä Pertunmaan alueelta poistetaan aluekeräyspisteet, jotka korvataan kiinteistöittäisellä jätteenkuljetuksella, joka on lähes

koko muulla alueella jätteenkuljetuksen järjestämistapa. Pertunmaalla tapahtuvat muutokset vaikuttavat jätelautakunnan toimintaan asukkaiden yhteydenottoina ja hakemuksina.

Jätehuoltomääräyksiä, jotka ovat tulleet voimaan 1.6.2023, ollaan päivittämässä. Uudet määräykset on määrä tulla voimaan alkuvuodesta 2025. Päivitystarve johtuu lähinnä kansallisesta jättepiktogrammihankkeesta, jossa jätelajikohtaisia termejä yhdenmukaistetaan koko Suomessa.

Loppuvuonna 2024 valmistuvaa uutta Jätepoliittista ohjelmaa sekä Jätehuollon palvelutasoa 2025–2030 toteutetaan yhdessä alueen kuntien ja Kymenlaakson Jäte Oy:n kanssa. Sujuva yhteistyö ja tiedonkulku eri osapuolien välillä ovat edellytyksiä ohjelman tavoitteiden saavuttamiselle sekä myös koko jätelautakunnan toiminnalle.

Tulevalla suunnittelukaudella toteutunee myös jätelainsäädännön uudistus kolmessa eri vaiheessa. Uudistus tähtää kohti "kiertotalouslakia". Jätelautakunta seuraa uudistusta ja lausuu lakiesityksistä tarvittaessa.

Jätelautakunnan toimintatapoja ja prosesseja on edelleen syytä tarkastella ja kehittää suunnittelukaudella myös henkilöstöressurssien vähentymisen vuoksi. On keskityttävä tärkeimpiin tehtäviin ja myös ostopalveluja tullaan lisäämään paljon. Lisäksi nettisivujen kehittäminen ja ylläpito on tärkeä tehtävä. Hakemusten pitkät käsittelyajat myös todennäköisesti jatkuvat vielä jonkin aikaa, koska vanhoja rästejä puretaan ja uusia hakemuksia tulee koko ajan. Digitalisaation hyödyntäminen asiakasta helpottamaan ja työmäärän hallintakeinona ovat tärkeitä tavoitteita pidemmällä aikavälillä. Uusi kompostointi-ilmoituslomake pitäisi olla käytössä jo vuonna 2024.

Riskianalyysi

Tavoitteiden toteutumisen esteenä voi olla resurssipula ja henkilöstömäärän väheneminen tai lautakunnan alueen kuntien erilaiset näkemykset jätehuollon toteuttamistavoista. Myös pandemia tai lakko voi aiheuttaa riskin toiminnalle. Myös muutokset lainsäädännössä voivat aiheuttaa riskin tavoitteiden toteutumiselle lisäten työn määrää muussa kuin tavoitteen mukaisessa asiassa. Ostopalvelujen lisääminen jätteenkuljetusten kirjaamisessa rekisteriin voi aiheuttaa epätarkkuutta rekisterissä, jolloin sen luotettavuus laskee ja jätteenkuljetukseen liittymisen seuranta vaikeutuu.

Valtuuston/lautakunnan hyväksymät toiminnalliset tavoitteet, mittarit ja tavoitetaso 2025

Kaupunkistrategian tavoite: Asuminen: Kouvola on turvallinen kotipesä

Tavoite: Hakemusten käsittely kohtuullisessa ajassa.	Keskeisimmät toimenpiteet: Toiminnan ja asiakaspalvelun kehittäminen sekä resurssien varmistaminen			
Mittari(t)				
Käsittelyaika (päivää)	Lähtöarvo 8/2024	136	Tavoitearvo 12/2025	84

Kaupunkistrategian tavoite: Kestävä elämäntapa: Kouvola on luonnollinen perusta

Tavoite: Jätehuoltomääräysten mukaiset jätehuoltopalvelut asukkailla. Kasvatetaan järjestettyyn jätteenkuljetukseen liittyneiden osuutta liittymisvelvollisista. Tieto jätehuollon tilanteesta kasvaa.	Keskeisimmät toimenpiteet: Erilliskeräysvelvoitteiden toteutumisen seuranta etenkin omakoti- ja paritalojen biojätekeräyksen osalta.			
Mittari(t)				
Liittyneiden osuus (%)	Lähtöarvo 8/2024	83	Tavoitearvo 12/2025	93

Talous

Kymen jätelautakunta, 1000 euroa	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028
Toimintatuotot						
Myyntituotot	291	358	371	376	381	386
Tuet ja avustukset	3	9	0	0	0	0
Toimintatuotot	293	367	371	376	381	386
Toimintakulut						
Henkilöstökulut	-217	-275	-218	-223	-228	-234
Palkat ja palkkiot	-179	-223	-177	-181	-186	-190
Henkilösivukulut	-38	-52	-41	-42	-43	-44
Eläkekulut	-32	-46	-36	-37	-37	-38
Muut henkilösivukulut	-6	-7	-5	-5	-5	-6
Palvelujen ostot	-57	-55	-96	-96	-96	-96
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1	-2	-1	-1	-1	-1
Muut toimintakulut	-18	-35	-41	-41	-41	-41
Toimintakulut	-293	-367	-357	-362	-367	-372
Toimintakate	0	0	14	14	14	14

Muut laskennalliset kustannukset sisältävät ns. vyörytyskulut, joilla kohdistetaan keskitettyjen palveluiden kustannukset mm. tukipalvelut toimielimen kustannuksiksi. Vyörytykset kuuluvat toimielimen kokonaiskustannuksiin ja ne laskutetaan sopimuskunnilta.

Henkilöresurssit

Henkilöstön määrä henkilötyövuosina	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028
Kymen jätelautakunta	3,5	4,6	3,3	3,3	3,3	3,3

Toiminnan volyymit

Kymen jätelautakunta	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028
Saapuneiden hakemusten ja ilmoitusten määrä	6 401	6 000	3 000	4 000	9 500	9 500
Tehtyjen viranhaltijapäätösten määrä	825	800	300	400	300	300

3.4 Käyttötalous toimialoittain ja toimielimittäin

Käyttötalous toimialoittain ja toimielimittäin, 1000 euroa	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028
Tarkastuslautakunta						
Toimintamenot	-131	-189	-196	-199	-202	-205
Toimintakate	-131	-189	-196	-199	-202	-205
Kaupunginhallitus						
Toimintatulot	68 664	68 110	68 165	67 823	67 729	67 507
Valmistus omaan käyttöön	223	460	600	600	600	600
Toimintamenot	-65 596	-67 442	-76 521	-75 228	-73 817	-73 366
Toimintakate	3 291	1 128	-7 757	-6 805	-5 487	-5 259
Elinvoimapalvelut yhteensä						
Toimintatulot	68 664	68 110	68 165	67 823	67 729	67 507
Valmistus omaan käyttöön	223	460	600	600	600	600
Toimintamenot	-65 727	-67 632	-76 717	-75 427	-74 019	-73 571
Toimintakate	3 160	939	-7 953	-7 004	-5 689	-5 464
Kasvatus- ja opetuslautakunta						
Toimintatulot	10 655	9 306	8 764	8 764	8 764	8 764
Toimintamenot	-157 954	-154 522	-154 684	-155 608	-156 280	-159 019
Toimintakate	-147 299	-145 216	-145 920	-146 844	-147 516	-150 255
Liikunta- ja kulttuurilautakunta						
Toimintatulot	4 055	3 570	3 378	3 458	3 892	3 892
Toimintamenot	-29 937	-29 418	-29 747	-28 018	-27 029	-27 186
Toimintakate	-25 882	-25 849	-26 369	-24 560	-23 137	-23 294
Sivistys yhteensä						
Toimintatulot	14 710	12 875	12 142	12 222	12 656	12 656
Toimintamenot	-187 891	-183 940	-184 431	-183 625	-183 309	-186 205
Toimintakate	-173 181	-171 064	-172 289	-171 404	-170 653	-173 549
Tekninen lautakunta						
Toimintatulot	35 585	38 714	40 885	39 326	38 839	37 867
Valmistus omaan käyttöön	1 546	1 444	1 653	1 653	1 653	1 653
Toimintamenot	-53 913	-56 873	-58 128	-56 190	-55 432	-55 512
Toimintakate	-16 781	-16 715	-15 590	-15 211	-14 940	-15 993
Kymen jätelautakunta						
Toimintatulot	293	367	371	376	381	386
Toimintamenot	-293	-367	-357	-362	-367	-372
Toimintakate	0	0	14	14	14	14
Tekniikka ja ympäristö yhteensä						
Toimintatulot	35 879	39 081	41 256	39 702	39 219	38 253
Valmistus omaan käyttöön	1 546	1 444	1 653	1 653	1 653	1 653
Toimintamenot	-54 207	-57 240	-58 485	-56 552	-55 799	-55 885
Toimintakate	-16 781	-16 715	-15 576	-15 197	-14 926	-15 979
Käyttötalous yhteensä						
Toimintatulot	119 252	120 066	121 562	119 482	119 339	118 150
Valmistus omaan käyttöön	1 769	1 904	2 253	2 253	2 253	2 253
Toimintamenot	-307 824	-308 811	-319 633	-315 339	-312 861	-315 395
Toimintakate	-186 803	-186 841	-195 818	-193 605	-191 268	-194 992

4 Tuloslaskelmaosa

Talousarvion tuloslaskelmassa osoitetaan, kuinka kunnan tulorahoitus riittää palvelutoiminnan menoihin, korkoihin ja muihin rahoitusmenoihin sekä taloudellisen käyttöön mukaisiin suunnitelman mukaisiin poistoihin. Tuloslaskelmassa lasketaan yhteen talousarvion käyttötalousosan toimintatulot ja -menot (ulkoiset ja sisäiset). Tuloslaskelmaosan välituloksina esitetään seuraavat tiedot:

- Toimintakate kertoo, paljonko toimintamenoista jää katettavaksi verotuloilla, valtionosuuksilla ja rahoitustuloilla.
- Vuosikate ilmoittaa paljonko tulorahoituksesta jää investointien, lainanlyhennysten ja muiden pitkävaikutteisten menojen kattamiseen.
- Tilikauden tulos kertoo tilikauden tulojen ja menojen erotuksen.
- Tilikauden yli- tai alijäämä sisältää tuloksenkäsittelyerät eli poistoeron, varausten ja rahastojen muutokset. Tilikauden yli- tai alijäämä lisää tai vähentää kunnan omaa pääomaa.

Vertailussa aiempiin vuosiin on huomioitava, että TE-palvelut siirtyvät 1.1.2025 alkaen valtiolta työllisyysalueiden järjestettäväksi ja osaksi kaupungin kustannuksia.

Tuloslaskelma (ulk.+sis.) 1000 e	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028
Toimintatuotot	119 252	120 066	121 562	119 747	119 604	118 415
Myyntituotot	29 326	32 207	33 991	32 043	32 000	31 633
Maksutuotot	4 023	3 948	3 975	3 974	3 974	3 974
Tuet ja avustukset	9 943	8 144	6 863	6 749	6 846	6 746
Muut toimintatuotot	75 960	75 768	76 733	76 981	76 784	76 062
Valmistus omaan käyttöön	1 769	1 904	2 253	2 253	2 253	2 253
Toimintakulut	-307 824	-308 811	-319 633	-315 604	-313 126	-315 660
Henkilöstökulut	-139 219	-137 078	-135 621	-136 332	-136 962	-139 195
Palkat ja palkkiot	-110 572	-109 705	-109 205	-109 783	-110 319	-112 162
Henkilösivukulut	-28 648	-27 372	-26 416	-26 549	-26 643	-27 034
Eläkekulut	-24 422	-23 980	-22 982	-23 095	-23 174	-23 505
Muut henkilösivukulut	-4 225	-3 392	-3 434	-3 455	-3 469	-3 529
Palvelujen ostot	-73 471	-73 962	-77 359	-76 379	-75 502	-74 879
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-21 997	-21 605	-18 740	-18 423	-18 215	-18 068
Avustukset	-15 325	-14 662	-20 550	-19 858	-19 448	-19 338
Muut toimintakulut	-57 813	-61 504	-67 363	-64 612	-62 999	-64 179
Toimintakate	-186 803	-186 841	-195 818	-193 605	-191 268	-194 992
Verotulot	212 573	201 800	211 400	217 600	222 700	227 000
Valtionosuudet	18 140	-4 083	41	4 035	5 288	11 245
Rahoitustuotot ja -kulut	3 657	6 321	6 372	6 722	5 922	6 022
Korkotuotot	3 523	1 940	2 190	2 140	1 940	1 640
Muut rahoitustuotot	8 309	11 990	12 590	12 990	12 990	12 990
Korkokulut	-7 591	-7 400	-8 200	-8 200	-8 800	-8 400
Muut rahoituskulut	-584	-209	-208	-208	-208	-208
Vuosikate	47 567	17 197	21 995	34 752	42 642	49 275
Poistot ja arvonalentumiset	-27 867	-27 600	-27 756	-27 710	-30 922	-33 462
Suunnitelman mukaiset poistot	-26 489	-27 600	-27 756	-27 710	-30 922	-33 462
Arvonalentumiset	-1 378	0	0	0	0	0
Tilikauden tulos	19 700	-10 403	-5 761	7 042	11 720	15 813
Poistoeron muutos	71	71	71	71	71	71
Tilikauden ylijäämä (alij.)	19 771	-10 332	-5 690	7 113	11 791	15 884

Seuraavassa on esitetty kaupungin ulkoinen tulolaskelma (sisäiset erät eliminoitu). Ulkoisesta eli virallisesta tuloslaskelmasta lasketaan tunnusluvut.

Tuloslaskelma (ulk.) 1000 e	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028
Toimintatuotot	47 534	42 688	41 783	40 794	41 341	40 656
Myyntituotot	8 466	7 806	9 793	8 404	8 848	8 853
Maksutuotot	3 902	3 904	3 935	3 934	3 934	3 934
Tuet ja avustukset	9 943	8 144	6 863	6 749	6 846	6 746
Muut toimintatuotot	25 224	22 834	21 192	21 708	21 713	21 123
Valmistus omaan käyttöön	1 769	1 904	2 253	2 253	2 253	2 253
Toimintakulut	-236 106	-231 434	-239 853	-236 652	-234 862	-237 901
Henkilöstökulut	-139 219	-137 078	-135 621	-136 332	-136 962	-139 195
Palkat ja palkkiot	-110 572	-109 705	-109 205	-109 783	-110 319	-112 162
Henkilösivukulut	-28 648	-27 372	-26 416	-26 549	-26 643	-27 034
Eläkekulut	-24 422	-23 980	-22 982	-23 095	-23 174	-23 505
Muut henkilösivukulut	-4 225	-3 392	-3 434	-3 455	-3 469	-3 529
Palvelujen ostot	-52 792	-49 501	-53 103	-52 683	-52 294	-52 043
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-21 705	-21 605	-18 740	-18 423	-18 215	-18 068
Avustukset	-15 325	-14 662	-20 550	-19 858	-19 448	-19 338
Muut toimintakulut	-7 065	-8 587	-11 839	-9 356	-7 944	-9 257
Toimintakate	-186 803	-186 841	-195 818	-193 605	-191 268	-194 992
Verotulot	212 573	201 800	211 400	217 600	222 700	227 000
Valtionosuudet	18 140	-4 083	41	4 035	5 288	11 245
Rahoitustuotot ja -kulut	3 657	6 321	6 372	6 722	5 922	6 022
Korkotuotot	3 523	1 940	2 190	2 140	1 940	1 640
Muut rahoitustuotot	8 309	11 990	12 590	12 990	12 990	12 990
Korkokulut	-7 591	-7 400	-8 200	-8 200	-8 800	-8 400
Muut rahoituskulut	-584	-209	-208	-208	-208	-208
Vuosikate	47 567	17 197	21 995	34 752	42 642	49 275
Poistot ja arvonalentumiset	-27 867	-27 600	-27 756	-27 710	-30 922	-33 462
Suunnitelman mukaiset poistot	-26 489	-27 600	-27 756	-27 710	-30 922	-33 462
Arvonalentumiset	-1 378	0	0	0	0	0
Tilikauden tulos	19 700	-10 403	-5 761	7 042	11 720	15 813
Poistoeron muutos	71	71	71	71	71	71
Rahastojen muutos	0	0	0	0	0	0
Tilikauden ylijäämä (alij.)	19 771	-10 332	-5 690	7 113	11 791	15 884
Tunnusluvut						
Toimintatuotot/Toimintamenot, %	20,3	18,6	17,6	17,4	17,8	17,3
Vuosikate, % poistoista	170,7	62,3	79,2	125,4	137,9	147,3
Vuosikate euroa/asukas	603	219	285	454	563	657
Kertynyt yli-/alijäämä	19 317	8 985	3 295	10 408	22 199	38 083
Kertynyt yli-/alijäämä, euroa/asukas	245	115	43	136	293	508
Asukasmäärä	78 876	78 462	77 296	76 502	75 742	75 033
Toimintakatteen muutos %	-66,9	0,0	4,8	-1,1	-1,2	1,9

Toimintatuotot vuonna 2025 ovat 41,8 milj. euroa. Toimintakuluiksi muodostuu -239,9 milj. euroa. Henkilöstökulut ovat 135,6 milj. euroa. Talouden sopeuttamistoimenpiteet vähentävät toimintakuluja kaikista tiliryhmistä, mutta TE-palveluiden siirto puolestaan kasvattaa kustannuksia. Työttömyysturvan rahoitusvastuun muutos kasvattaa avustusmenoja huomattavasti.

Toimintakatteeksi vuonna 2025 muodostuu 195,8 milj. euroa. Toimintatuotot kattavat 17,6 % toimintakuluista. Vuoden 2024 talousarvioon nähden toimintakate kasvaa 4,8 %, mutta kun summasta otetaan pois TE-palvelujen siirron vaikutukset, on toimintakatteen muutos -1,4 %.

Korkotuottojen kertymä vuonna 2025 on 2,2 milj. euroa, josta antolainojen korkotuotot ovat 2,1 milj. euroa. Korkokulut ovat 8,2 milj. euroa. Ne muodostuvat lainojen korkokuluista 7,8 milj. euroa ja maksuliikennetilin korosta 0,4 milj. euroa. Lainamäärän lisääntyminen kasvattaa korkokuluja.

Rahoitustuottojen kertymä vuodelle 2025 on 12,6 milj. euroa. Osinkotuottotavoitteeksi on asetettu 11,3 milj. euroa. Arvopapereiden luovutusvoittoja arvioidaan saatavan 1,0 milj. euroa ja muita rahoitustuottoja 0,3 milj. euroa. Rahoituskulut, 0,2 milj. euroa, muodostuvat pääosin arvopapereiden luovutustappiosta.

Vuosikatteen muodostuu 22,0 milj. euroa ja se kattaa suunnitelman mukaiset poistot 79-prosenttisesti. Suunnitelman mukaisten poistojen arvioidaan olevan 27,8 milj. euroa ja poistoeron muutokset noin 0,1 milj. euroa. Tilikauden alijäämäksi vuonna 2025 muodostuu -5,7 milj. euroa. Talousarviovuoden 2025 ja taloussuunnitelmavuosien kertyneen yli-/alijäämän sekä toimintakatteen muutoksessa laskennassa on huomioitu talousarvion 2024 mukaiset luvut.

Tuloslaskelman tunnusluvut

Toimintatuotot / toimintakulut, %

$$= 100 * \text{toimintatuotot} / (\text{toimintakulut} - \text{valmistus omaan käyttöön})$$

Kaupungin toimintojen organisointi, kuten toimintojen yhtiöittäminen ja kuntien välinen yhteistoiminta sekä oppilaitosten ylläpitäminen vaikuttavat tunnusluvun arvoon ja selittää kuntakohtaisia eroja.

Vuosikate osoittaa tulorahoituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainan lyhennyksiin. Vuosikate on keskeinen tunnusluku arvioitaessa tulorahoituksen riittävyttä. Perusoletus on, että mikäli vuosikate on siitä vähennettävien poistojen suuruinen, kunnan tulorahoitus on riittävä.

Vuosikate prosenttia poistoista, %

$$= 100 * \text{vuosikate} / \text{poistot ja arvonalentumiset}$$

Kun tunnusluvun arvo on 100 %, oletetaan kaupungin tulorahoituksen olevan riittävä. Oletusta voidaan pitää pätevänä vain, jos poistot ja arvonalentumiset vastaavat kaupungin vuotuista keskimääräistä investointitasoa. Investoinneilla tarkoitetaan tällöin poistoalaisten investointien omahankinta-menoa, joka saadaan vähentämällä hankintamenosta valtionosuudet ja muut rahoitusosuudet.

Investointitaso määritetään voimassa olevasta investointisuunnitelmasta, jonka aikajänne on riittävä keskimäärän osoittamiseksi. Jos poikkeuksellisen suuri poistonalainen investointihanke ajoittuu suunnittelukaudelle tai investointeja on taloussuunnitelmassa leikattu ja siirretty suunnitelman ulkopuolelle, on investointitasoa arvioitava taloussuunnittelukautta pitemmällä jaksolla.

Tulorahoitus on ylijäämäinen, kun vuosikate ylittää poistot, ja alijäämäinen, kun vuosikate alittaa poistot. Myös nämä väittämät pitävät paikkansa vain, jos poistot vastaavat keskimääräistä vuotuista poistonalaista investointitasoa. Jos vuosikate on negatiivinen, on kunnan tulorahoitus heikko.

Vuosikate, euroa/asukas

Vuosikate asukasta kohden on yleisesti käytetty tunnusluku tulorahoituksen riittävyden arvioinnissa. Keskimääräistä kaikkia kuntia koskevaa tavoitearvoa ei voida asettaa. Kaupungin toimintojen organisointi ja palvelutoiminnan laajuus ovat tekijöitä, jotka vaikuttavat vuosikatetavoitteen määrittämiseen. Erityisesti silloin, kun kaupungin talouden tasapainoa ja liikkumavaraa verrataan muihin kuntiin, on otettava huomioon erot veroprosenteissa.

Verotulot ja valtionosuudet

Verotulot koostuvat tulo-, yhteisö- ja kiinteistöverosta. Veroprosenteista on päätetty kaupunginvaltuustossa 11.11.2024. Kouvolan kaupungin vuoden 2025 tuloveroprosentti on 8,90. Se säilyy edellisvuoden tasolla.

Kouvolan kiinteistöveroprosentit säilyvät aiemmalla tasolla:

- maapohjan kiinteistövero 1,45 % (vaihteluväli 1,30-2,00)
- yleinen kiinteistövero 1,45 % (vaihteluväli 0,93-2,00)
- vakituisten asuntojen kiinteistövero 0,65 % (vaihteluväli 0,41-1,00)
- muiden asuinrakennuksien kiinteistövero 1,35 % (vaihteluväli 0,93-2,00)
- voimalaitoksien kiinteistövero 3,10 % (vaihteluväli 0,93-3,10)
- rakentamattoman rakennuspaikan veroa ei määritetä erikseen, jolloin se on sama kuin yleinen kiinteistöveroprosentti (jos määritetään, vaihteluväli 2,00-6,00)

Verotulot, 1000 e	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028
Kunnan tulovero	157 374	148 500	160 800	165 800	169 600	173 600
Kiinteistövero	30 265	31 300	31 100	31 200	31 300	31 400
Osuus yhteisöveron tuotosta	30 265	22 000	19 500	20 600	21 800	22 000
Yhteensä	217 903	201 800	211 400	217 600	222 700	227 000

Valtionosuudet jakautuvat valtiovarainministeriön hallinnoimaan peruspalvelujen valtionosuuteen ja opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain mukaiseen valtionosuuteen, jota hallinnoi opetus- ja kulttuuriministeriö. Peruspalvelujen valtionosuudet sisältävät vuosittainen paljon muutoksia. Kaupungin opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuus on negatiivinen, koska kunnilta peritään valtionosuuksien yhteydessä omarahoitusosuus ammatilliseen koulutukseen (204,22 euroa/asukas v. 2024). Myös lukiokoulutuksesta kaupungilta peritään omarahoitusosuus, mutta opetuksen järjestäjänä kaupunki saa lukiokoulutuksesta oppilaskohtaisen valtionosuuden.

Peruspalveluiden valtionosuuksia on muuttanut merkittävästi ns. sote-erien huomioiminen valtionosuuksia vähentävinä tai lisäävinä tekijöinä. Kuntien vastuulle siirtyvät työllisyyspalvelut kasvattavat vuoden 2025 valtionosuuksia, tuoden kunnille myös näiden toimintojen järjestämisestä aiheutuvat kustannukset. Ansiotulovähennyksen poistuminen kunnallisverosta lisää verotuottoja, mutta vähentää valtionosuuksia. Verotulot ja valtionosuudet eivät ole vertailukelpoisia vuoden 2024 ja vuoden 2025 osalta edellä mainituista muutoksista johtuen. Vuoden 2027 ja sen jälkeiset valtionosuudet eivät ole vielä arvioitavissa, laskelmissa on käytetty nykyjärjestelmän mukaisia ennusteita.

Valtionosuudet, 1000 euroa	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus(sis. verotuloihin perustuvan valtionosuuden tasauksen)	11 457	-9 812	53	3 417	4 386	10 772
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	-7 643	-7 416	-7 686	-7 686	-8 086	-9 097
Harkinnanvarainen valtionosuuden korotus	1 250	0	0	0	0	0
Verotulomenetyksen kompensatio	13 075	13 145	7 674	8 304	8 988	9 570
Yhteensä	18 140	-4 083	41	4 035	5 288	11 245

5 Investointiosa

Investointimenot talousarviovuodelle 2025 ovat yhteensä 62,4 milj. euroa. Investointitulot, 1,5 milj. euroa, muodostuvat investointien luovutustuloista (1,0 milj. euroa) ja rahoitusosuuksista (0,5 milj. euroa). Kaupungin nettoinvestoinnit ovat 60,9 milj. euroa vuodelle 2025, josta kärkihankkeiden osuus on 2,8 milj. euroa. Investoinneissa noudatetaan 10 vuoden investointisuunnitelmaa, jota tarkastellaan ja päivitetään jatkuvasti.

Investoinnit mitoitetaan kestävästi ja ne tähtäävät alueen hyvinvoinnin ja elinvoiman kasvuun, mutta tuovat myös käyttötaloussäästöjä. Vähenevän väestömäärän huomioiminen tulevissa palveluverkkoratkaisuissa on haastavaa, mutta ainoa ratkaisu talouden tasapainottamisessa. Palvelujen uudelleen mitoittamista tehdään väestökehitys huomioiden. Lähtökohtana on, että kaupunki järjestää jatkossakin lähipalveluita kahdeksassa taajamassa. Palveluverkkojen uudistaminen vaatii myös investointeja. Investointien toteuttamisesta syntyy kustannuksia, mutta niiden avulla pyritään saavuttamaan paras mahdollinen kustannushyötysuhde palvelujen tuottamisessa.

Taloudellinen tilanne vaikuttaa laajasti investointien priorisointeihin. Korjausrakentaminen on edelleen vähäistä ja kiireellisiä korjaushankkeita tehdään rakennusten peruseräparannuksiin varatulla 2,4 milj. euron määrärahalla. Rakennusinvestoinneissa korostuu panostus lapsiin ja nuoriin strategian mukaisesti ja se näkyy vahvasti koulurakentamisessa. Rakennusinvestoinnissa korostuu käyttötaloussäästöjen saavuttaminen. Pienemmissä investoinneissa tämä tarkoittaa esimerkiksi huomion kiinnittämistä takaisinmaksuaikaan (lämmitystapamuutokset). Merkittävissä investoinneissa laaditaan toimialojen yhteinen käyttötalouselaskelma, jolla todennetaan säästöt. Esimerkiksi rakennetaan iso yhtenäiskoulu sen sijaan, että korjataan useita vanhoja huonokuntoisia rakennuksia. Säästöt syntyvät erityisesti henkilöstörakenteen hallitusta muuttamisesta. Rakentamisessa täytyy huomioida tuleva väestökehitys ja mitoittaa rakennuksen koko sen mukaisesti.

Yhdyskuntatekniikan perusinvestointien vuotuinen keskitaso oli noin 13,3 milj. euroa ennen vuotta 2023, mutta investointitaso on laskettu noin 8 milj. euroon vuosiksi 2024 ja 2025. Tämä tarkoittaa sitä, että yhdyskuntatekniikka tulee keskittymään yhä enemmän korjausinvestointeihin ja uusinvestointeja arvioidaan suunnittelukaudella erittäin kriittisesti.

Yhdyskuntatekniikan perusinvestointien vuositasa on tarkoitus kasvattaa vuosiksi 2026–2028 noin 2 milj. eurolla eli noin 10 milj. euroon. Katujen korjausvelan arvioidaan kasvavan edelleen suunnittelukaudella noin 5 milj. eurolla, eli nykyisestä noin 30 milj. eurosta noin 35 milj. euroon, vaikka perusinvestoinneissa painotus on korjausinvestoinneissa. Kärkihankkeinvestointeja toteutetaan suunnittelukaudella hankkeiden projektisuunnitelmien mukaisesti.

Aineettomat hyödykkeet

ICT-investointeihin on vuodelle 2025 varattu 0,8 milj. euroa. ICT-investointeja on suunniteltu digitalisaation kehittämistoimenpiteiden tukemiseksi, paikkatietohankkeisiin, TE-palveluiden siirron mukanaan tuomiin uusiin järjestelmähankkeisiin, Timmin ja sähköisen kulunvalvontajärjestelmän välisen integraation rakentamisen aloittamiseen, henkilöturvajärjestelmän hankintaan, varhaiskasvatuksen asiakastietojärjestelmän uusimiseen ja HR- ja palkanlaskentajärjestelmän uudistamiseen ja yhdistämiseen. ICT-laitteiden hankinta toteutetaan ohjeistuksien mukaan elinkaarileasingillä palveluna 3StepIt Oy:n ja KSTiedon kautta tai rahoituksella Kuntarahoituksen kautta.

Yhdyskuntatekniikan pitkävaikutteisiin menoihin on varattu vuodelle 2025 kaupungin osuus hulevesien investointeihin yhteensä noin 0,7 milj. euroa.

Aineelliset hyödykkeet

Maa- ja vesialueiden hankintaan on varattu 2,5 milj. euroa ja luovutustuloja on arvioitu 1,0 milj. euroa. Määrärahasta on varattu 1,0 milj. euroa yritystonttituotantoon.

Tilapalveluiden rakennusinvestointeihin vuodelle 2025 on varattu 40,8 milj. euroa:

- Marjoniemen yhtenäiskoulu 6,9 milj. euroa (kokonaiskustannusarvio 40,0 milj. euroa)
- Pääkirjaston perusparannus 0,6 milj. euroa (10,7 milj. euroa)
- Teatterin perusparannus ja laajennus 4,5 milj. euroa (32,1 milj. euroa)
- Urheilupuiston uimahallin perusparannus ja laajennus 15,7 milj. euroa (32,0 milj. euroa)
- Eskolanmäen liikuntahalli 2,0 milj. euroa (5,0 milj. euroa)
- Kuusankosken urheilutalon perusparannus 1,0 milj. euroa (5,0 milj. euroa)
- Mansikkamäen koulun ruokailutilat 1,6 milj. euroa (2,0 milj. euroa)
- Keskuskeittiön uudisrakennus 3,0 milj. euroa (6,0 milj. euroa)
- Monitoimiareena 5,0 milj. euroa (20,0 milj. euroa)
- ensikalustukset noin 0,9 milj. euroa.

Muulla rahoitusmuodolla rakennetaan suunnitelman mukaisesti Inkeröisten monitoimitaloa 6,8 milj. eurolla (30,8 milj. euroa) ja Kaunisnurmen päiväkotia 4,0 milj. euroa (8,0 milj. euroa). Muulla rahoitusmuodolla suunnitellun Kuusankosken yhtenäiskoulun vaihtoehtojen tarkastelu on meneillään, 7,5 milj. euroa (22,2 milj. euroa).

Talousarviokauden 2025 alussa kaupunki teettää selvityksen, jossa vertaillaan kaupungin ruokapalveluiden tuotantotapoja sekä toimintamalleja oman palvelutuotannon ja ostopalveluiden välillä sekä teettää alueellisen markkinakartoituksen ruokapalvelutuottajista.

Opetus- ja kulttuuriministeriön investointiavustuksia liikunta- ja kulttuuritilojen peruskorjaus- ja perustamishankkeisiin tullaan hakemaan mm. teatterihankkeeseen, koulujen yhteyksissä oleviin liikuntatiloihin, Urheilupuiston uimahallihankkeeseen sekä muiden liikuntatilojen rakentamiseen ja peruskorjaukseen. Avustukset huomioidaan kaupungin talousarviossa, kun ministeriö vahvistaa rahoitussuunnitelmansa.

Rakennusten ja rakennelmien perusparannuksiin vuodelle 2025 on varattu 2,4 milj. euroa ja energiatehokkuusinvestointeihin 1,0 milj. euroa. Näillä toteutetaan rakennuksien korjaustöitä, pyrkien tarjoamaan omalle palvelutuotannolle terveelliset ja turvalliset tilat. Tilapalvelut priorisoi tilojen korjaustarpeita rakennusten elinkaaren ja iän, korjaushistorian, taloteknisten järjestelmien ja rakennusosien kunnon, käytöstä saatavan tiedon sekä tulevaisuuden tilatarpeiden perusteella. Korjaustarpeet priorisoidaan ensisijaisesti turvallisuuden ja terveellisyyden mukaan.

Kaupungin poistosuunnitelman mukaan hallinto- ja laitosrakennusten poisto-aika on 20 vuotta. Marjoniemen ja Korian yhtenäiskouluille sekä teatterin ja uimahallin laajennuksiin on perusteltu määritellä poistoajaksi 25-30 vuotta taloudelliseen pitoaikaan sekä tekniseen toteutukseen perustuen.

Yhdyskuntatekniikan perusinvestoinnit ovat noin 8,8 milj. euroa. Katujen, teiden ja kevyen liikenteen väylien investointeihin on varattu 5,6 milj. euroa, viheralueisiin, siltoihin ja erikoisrakenteisiin sekä maa- ja vesirakenteisiin 1,7 milj. euroa ja ulkovalaistukseen noin 0,2 milj. euroa.

Käyrälammen alueen investointeihin on varattu 0,6 milj. euroa. Vuoden 2025 aikana toteutetaan mm. Käyrälammen alueen melnsuojaus sekä ydinkeskustan ja Tykkimäen suunnista tulevien kevyen liikenteen väylien parantaminen.

Yritysalueiden tonttutuotannon kasvattamiseen on varattu investointimäärärahaa noin 0,7 milj. euroa. Yritystonttitarjontaa kasvatetaan Teholan, Jokelan, ydinkeskustan, Korjalan, Tervaskankaan, Korian sekä Hyötyvirran ja Myllykoski-Ummeljoki alueilla.

Urheilupuiston kehittämiseen on yhdyskuntatekniikan investointeihin varattu 1,0 milj. euroa Palomäenkadun ja kuntoradan muutostöihin.

Sijoitukset

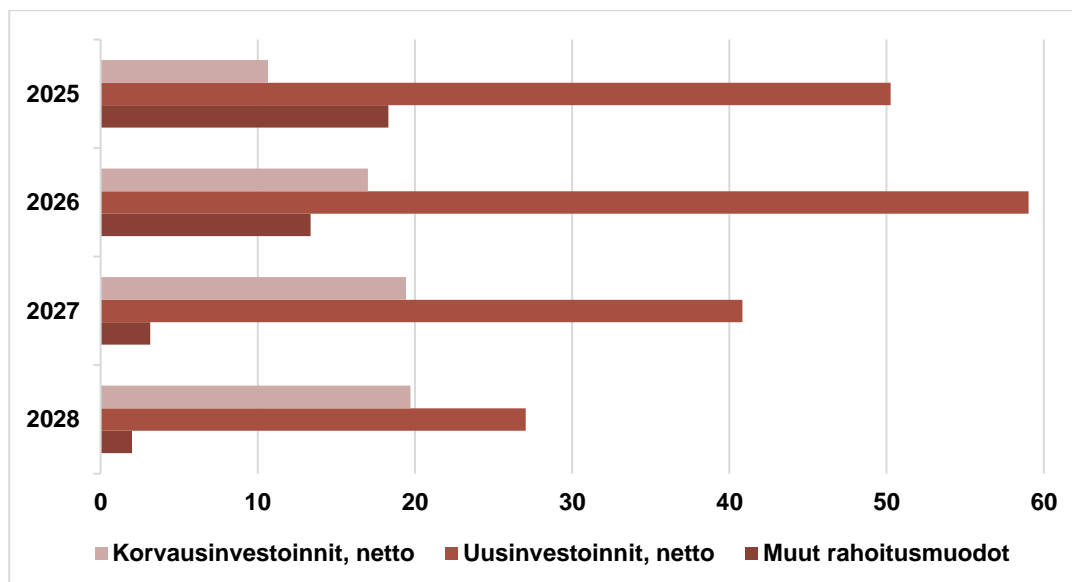
Osakkeisiin ja osuuksiin on varattu noin 0,3 milj. euroa mm. sijoitukseen Itärata Oy -hankeyhtiöön ja 3,0 milj. euroa Kouvolan Asunnot Oy:lle annettavaan SVOP:iin sekä muihin mahdollisiin kaupunginhallituksen päättämiin osake- ja osuussijoituksiin.

Kouvolan Asunnot Oy on kaupungin 100 % omistama yhtiö, joka toteuttaa kaupungin sille asettamaa asuntopoliittisia ohjelmaa. Kaupungin 3,0 milj. euron SVOP-sijoituksella turvataan yhtiön oman pääoman ja omavaraisuusasteen säilyminen riittävällä tasolla.

Investoinnit sis. kärkihankkeet 1000 euroa	TA 2024	MTA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028
Aineettomat hyödykkeet	-1 193	-1 193	-1 505	-1 570	-1 570	-1 570
Aineelliset hyödykkeet	-33 163	-33 163	-57 610	-75 560	-60 220	-44 740
Sijoitukset	-290	-1 553	-3 290	-420	-450	-950
Investointimenot yhteensä	-34 646	-35 909	-62 405	-77 550	-62 240	-47 260
Rahoitusosuudet	118	118	500	500	0	0
Investointien luovutustulot	500	500	1 000	1 000	2 000	500
Investointitulot yhteensä	618	618	1 500	1 500	2 000	500
Nettoinvestoinnit yhteensä	-34 029	-35 291	-60 905	-76 050	-60 240	-46 760
Leasing, vuokraus tai muu rahoitusmalli	-24 794	-24 794	-25 300	-24 800	-12 700	0

Kärkihankkeet 1000 euroa		MTA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028	Kokonais- kust.arvio
Yritysalueet	Menot	-500	-675	-2 175	-2 000	-400	-11 000
Käyrälammen alueen kehittäminen	Menot	-2 300	-600	0	0	0	-12 891
Käyrälammen alueen kehittäminen	Tulot	0	0	0	0	0	379
Käyrälammen alueen kehittäminen	Netto	-2 300	-600	0	0	0	-12 512
Urheilupuiston kehittäminen	Menot		-1 000	-1 300	-440	0	-2 740
Kärkihankkeet yhteensä	Menot	-2 800	-2 275	-3 475	-2 440	-400	-26 631
Kärkihankkeet yhteensä	Tulot	0	0	0	0	0	379
Kärkihankkeet yhteensä	Netto	-2 800	-2 275	-3 475	-2 440	-400	-26 252
Nettoinvestoinnit ilman kärkihankkeita		-32 491	-58 630	-72 575	-57 800	-46 360	

Kaupungin taseeseen tulevista investoinneista vuonna 2025 korvausinvestointien osuus on 10,7 milj. euroa ja uusinvestointien 50,3 milj. euroa. Suunnitelmavuosina korvausinvestointeja on 17,0-19,7 milj. euroa ja uusinvestointeja 27,1-59,0 milj. euroa.

Kuva 10: Korvaus- ja uusinvestoinnit sekä muut rahoitusmuodot vuosina 2025-2028

Investointisuunnitelma vuosina 2025-2028

Investoinnit projekteittain kaupunginhallituksen alainen toiminta, 1000 euroa	KI/UI	Menot/ Tulot	Kust.arvio	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028
ICT-investoinnit	UI	Menot		-835	-900	-900	-900
Osakkeet ja osuudet	UI	Menot		-3 290	-420	-450	-950
Kouvolan jäähalli	KI	Menot	-7 300	-190	0	0	0
Kaupungintalo Kouvola	KI	Menot	-12 000	0	-200	-5 500	-5 500
Mansikka-ahon liikuntahalli	KI	Menot	-5 000	0	-100	-100	-3 000
Pääkirjaston perusparannus	KI	Menot	-10 700	-600	-4 200	-4 050	-1 800
Energiatehokkuusinvestoinnit	KI	Menot		-1 000	0	0	0
Kuusankosken urheilutalon perusparannus	KI	Menot	-5 000	-1 000	-3 600	-400	0
Rakennusten ja rakennelmien perusparannus	KI	Menot		-2 400	-2 400	-2 400	-2 400
Teatteri, laajennus ja peruskorjaus	UI/KI	Menot	-32 100	-4 500	-7 000	-11 700	-8 000
Marjoniemen yhtenäiskoulu	UI	Menot	-40 000	-6 900	-13 500	-13 500	-6 000
Uimahalli	UI	Menot	-31 975	-15 700	-14 280	-270	0
Uimahalli	UI	Tulot	1 000	500	500	0	0
Mansikkamäen koulun ruokailutilat	UI	Menot	-2 000	-1 600	-400	0	0
Korian yhtenäiskoulu	UI	Menot	-10 700	0	-100	-200	-5 400
Liikuntahalli Eskolanmäki	UI	Menot	-5 000	-2 000	0	0	0
Keskuskeittiön uudisrakennus	UI	Menot	-6 000	-3 000	-3 000	0	0
Monitoimiareena	UI	Menot	-20 000	-5 000	-10 000	-5 000	0
Kalustus rakennushankkeisiin	UI	Menot		-850	-625	-2 010	-500
Yhteensä	KI/UI	Menot	-187 775	-48 865	-60 725	-46 480	-34 450
Yhteensä	KI/UI	Tulot	1 000	500	500	0	0
Yhteensä	KI/UI	Menot	-186 775	-48 365	-60 225	-46 480	-34 450

Investoinnit projekteittain tekninen lautakunta, 1000 euroa	KI/UI	Menot/ Tulot	Kust.arvio	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028
Maa- ja vesialueet	UI	Menot	0	-2 500	-2 500	-2 500	-1 500
Maa- ja vesialueet	UI	Tulot	0	1 000	1 000	2 000	500
Maa- ja vesialueet	UI	Netto	0	-1 500	-1 500	-500	-1 000
Muut pitkävaikutteiset menot	KI	Menot	0	-70	-70	-70	-70
KI Kadut tiet ja kevyt liikenne	KI	Menot	0	-3 510	-4 580	-5 150	-4 610
KI Viheralueet	KI	Menot	0	-400	-400	-700	-730
KI Sillat ja erikoisrakenteet	KI	Menot	0	-690	-850	-300	-850
KI Ulkovalaistus	KI	Menot	0	-230	0	-100	0
KI Suunn. ja pieninvestoinnit	KI	Menot	0	-250	-300	-300	-400
KI Muut maa- ja vesirakenteet	KI	Menot	0	-280	-310	-350	-350
KI Liikenteen ohjauslaitteet	KI	Menot	0	-30	0	0	0
Muut pitkävaikutteiset menot	UI	Menot	0	-600	-600	-600	-600
UI Kadut tiet ja kevyt liikenne	UI	Menot	0	-2 050	-2 830	-2 700	-750
UI Viheralueet	UI	Menot	0	-100	-360	0	-500
UI Ulkovalaistus	UI	Menot	0	0	-60	-100	-100
UI Suunn. ja pieninvestoinnit	UI	Menot	0	-190	-400	-400	-470
UI Muut maa- ja vesirakenteet	UI	Menot	0	-265	-60	0	-1 450
UI Liikenteen ohjauslaitteet	UI	Menot	0	-100	-30	-50	-30
Yritysalueet	UI	Menot	-11 000	-675	-2 175	-2 000	-400
Yritysalueet	UI	Tulot	0	0	0	0	0
Yritysalueet	UI	Netto	-11 000	-675	-2 175	-2 000	-400
Käyrälammen kehittäminen	UI	Menot	-12 891	-600	0	0	0
Käyrälammen kehittäminen	UI	Tulot	379	0	0	0	0
Käyrälammen kehittäminen	UI	Netto	-12 512	-600	0	0	0
Urheilupuiston kehittäminen	UI	Menot	-2 740	-1 000	-1 300	-440	0
Urheilupuiston kehittäminen	UI	Tulot	0	0	0	0	0
Urheilupuiston kehittäminen	UI	Netto	-2 740	-1 000	-1 300	-440	0
Yhteensä	KI/UI	Menot	-26 631	-13 540	-16 825	-15 760	-12 810
Yhteensä	KI/UI	Tulot	379	1 000	1 000	2 000	500
Yhteensä	KI/UI	Netto	-23 252	-12 540	-15 825	-13 760	-12 310

Investoinnit projekteittain kaupunki, 1000 euroa	KI/UI	Menot/ Tulot	Kust.arvio	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028
Investoinnit yhteensä	KI/UI	Menot	-214 406	-62 405	-77 550	-62 240	-47 260
Investoinnit yhteensä	KI/UI	Tulot	1 379	1 500	1 500	2 000	500
Investoinnit yhteensä	KI/UI	Netto	-213 027	-60 905	-76 050	-60 240	-46 760

Muut rahoitusmuodot, 1000 euroa	Menot/ Tulot	Kust.arvio	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028
Kuusankosken yhtenäiskoulu	Menot	-22 200	-7 500	-9 500	-3 150	-2 000
Inkeröisten monitoimitalo	Menot	-30 800	-6 800	0	0	0
Kaunisnurmen päiväkoti 10 ryhmää	Menot	-8 000	-4 000	-3 850	0	0
Yhteensä	Menot	-61 000	-18 300	-13 350	-3 150	-2 000
Investoinnit yhteensä (sis. muut rah.mallit)	Menot		-80 705	-90 900	-65 390	-49 260
Investoinnit yhteensä (sis. muut rah.mallit)	Tulot		1 500	1 500	2 000	500
Investoinnit yhteensä (sis. muut rah.mallit)	Netto		-79 205	-89 400	-63 390	-48 760

6 Rahoitusosa

Rahoituslaskelma 1000 e	TP 2023	TA 2024	MTA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028
Toiminnan rahavirta							
Vuosikate	47 567	17 197	17 197	21 995	34 752	42 642	49 275
Tulorahoituksen korjauserät	-2 013	-1 195	-1 195	-540	-540	-540	-540
Toiminnan rahavirta	45 554	16 002	16 002	21 455	34 212	42 102	48 735
Investointien rahavirta							
Investointimenot yhteensä	-30 612	-34 646	-35 909	-62 405	-77 550	-62 240	-47 260
Rahoitusosuudet	462	118	118	500	500	0	0
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	2 698	1 695	1 695	1 540	1 540	2 540	1 040
Investointien rahavirta	-27 452	-32 834	-34 096	-60 365	-75 510	-59 700	-46 220
Toiminnan ja investointien rahavirta	18 102	-16 831	-18 094	-38 910	-41 298	-17 598	2 515
Rahoituksen rahavirta							
Antolainauksen muutokset							
Antolainasaamisten lisäykset	-191	-200	-9 400	-200	-200	-200	-200
Antolainasaamisten vähennykset	52 116	167	167	518	4 296	3 635	11 851
Lainakannan muutokset							
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	35 000	60 000	64 500	106 000	72 000	60 000	23 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-33 229	-31 600	-31 600	-67 000	-35 000	-47 000	-37 000
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-52 217	0	0	0	0	0	0
Oman pääoman muutokset	0			0	0	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset	-18 595			0	0	0	0
Rahoituksen rahavirta	-17 116	28 367	23 667	39 318	41 096	16 435	-2 349
Vaikutus maksuvalmiuteen	986	11 535	5 573	408	-202	-1 163	166
Rahavarat 31.12.	31 491	43 027	37 064	32 107	31 906	30 742	30 908
Rahavarat 1.1.	30 506	31 491	31 491	31 699	32 107	31 906	30 742
Tunnusluvut							
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, milj. euroa	-27,0	-64,8	0,6	-44,9	-75,8	-53,1	-74,5
Investointien tulorahoitus, %	157,8	65,2	48,0	35,5	45,1	68,5	104,3
Lainakanta, 1 000 euroa	299 093	327 493	331 993	370 993	407 993	420 993	406 993
Lainakanta e/as	3 792	4 174	4 231	4 800	5 333	5 558	5 424
Laskennallinen lainanhoitokate	1,2	0,7	0,5	0,5	0,7	0,8	1,0
Asukasluku vuoden lopussa	78 876	78 462	78 462	77 296	76 502	75 742	75 033

Rahoituslaskelman toiminnan rahavirta muodostuu tuloslaskelman vuosikatteesta, satunnaisista eristä ja tulorahoituksen korjauseristä. Vuosikatteeseen ja satunnaisiin eriin sisältyvät pysyvien vastaavien hyödykkeiden (investointien) luovutusvoitot ja -tappiot oikaistaan tulorahoituksen korjauserissä. Luovutusvoittoja on arvioitu vuonna 2025 saatavan noin 0,5 milj. euroa. Toiminnan rahavirraksi vuonna 2025 muodostuu 21,5 milj. euroa. Toiminnan rahavirta osoittaa käytettävissä olevan tulorahoituksen määrän investointien rahoittamiseen, pääomasijoituksiin sekä maksuvalmiuden vahvistamiseen.

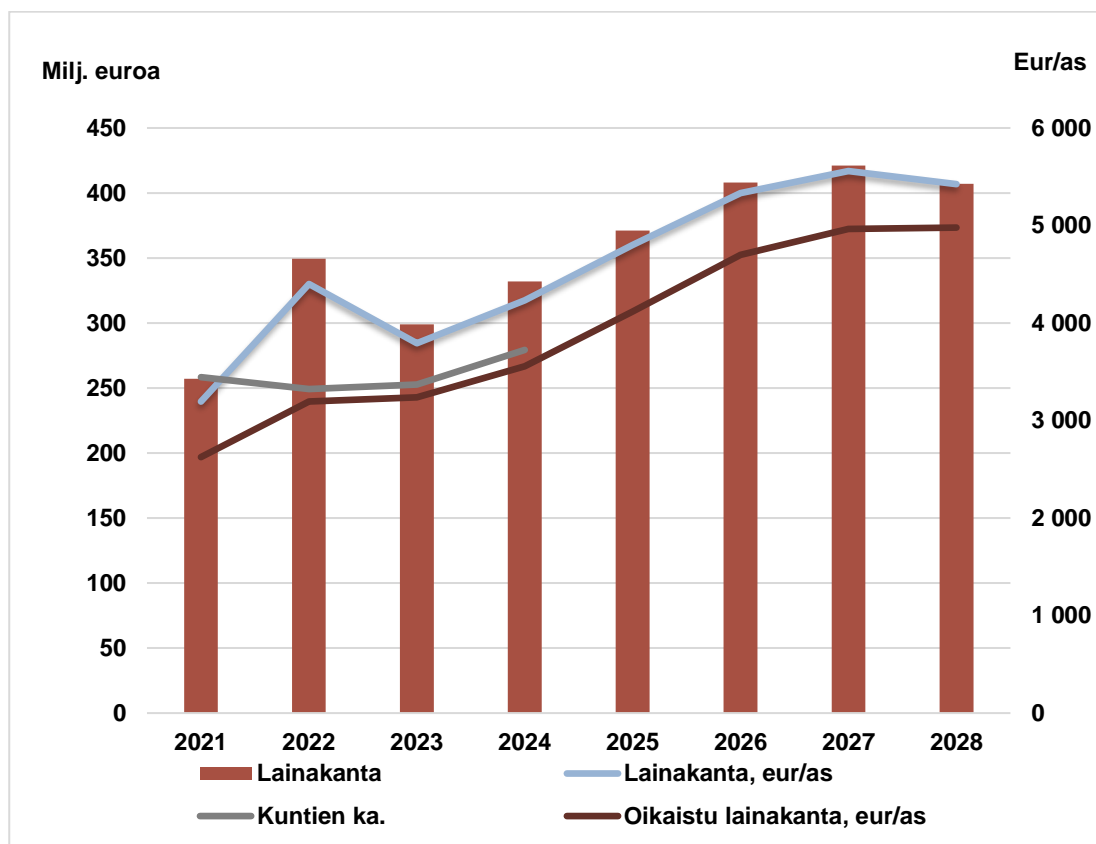
Investointien rahavirta, -60,4 milj. euroa, muodostuu investointimenojen ja niihin saatujen rahoitusosuuksien ja pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulojen erotuksesta. Käyttöomaisuusinvestoinnit vuonna 2025 ovat 62,4 milj. euroa ja niihin arvioidaan saatavan rahoitusosuuksia 0,5 milj. euroa ja pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustuloja 1,5 milj. euroa.

Toiminnan ja investointien rahavirran tavoitteena pitkällä aikavälillä pitää olla investointien rahoitus omarahoituksella. Kestävä investointitaso riippuu poistojen sekä käytettävissä olevan tulorahoituksen määrästä.

Rahoituksen rahavirta, 39,3 milj. euroa, muodostuu antolainauksen ja lainakannan muutoksista. Antolainauksen muutoksissa esitetään taseen pysyvien vastaavien sijoituksiin kuuluvien lainasaamisten lisäykset ja vähennykset. Lainakannan muutokset sisältävät pitkäaikaisten lainojen lisäykset ja talousarviovuoden lyhennykset sekä mahdolliset nettomuutokset lyhytaikaisissa lainoissa. Vuonna 2025 lainakannan arvioidaan kasvavan 39,0 milj. euroa. Vuonna 2025 oikaistu lainakanta on 4 119 euroa asukasta kohti. Oikaistulla lainakannalla tarkoitetaan lainakantaa, josta on vähennetty kaupungin myöntämät antolainat eli lainasaamiset. Pitkäaikaisten lainojen lisäystä on 106,0 milj. euroa ja lyhennyksiä 67,0 milj. euroa.

Taloussuunnittelukaudella laskennallisen lainanhoitokatteen arvioidaan olevan 0,5-1,0 välillä. Rahoituslaskelmassa on käytetty vertailuna vuoden 2024 muutettua talousarviota.

Kuva 11: Lainakanta vuosina 2021-2028

Rahoituslaskelman tunnusluvut

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, euroa

Toiminnan ja investointien rahavirta on tunnusluku, jonka positiivinen (ylijäämäinen) määrä ilmaisee sen, kuinka paljon rahavirrasta jää nettoantolainaukseen, lainojen lyhennyksiin ja kassan vahvistamiseen ja negatiivinen (alijäämäinen) määrä ilmaisee sen, että menoja joudutaan kattamaan joko olemassa olevia kassavaroja vähentämällä taikka ottamalla lisää lainaa.

Toiminnan ja investointien rahavirran tilinpäätösvouden ja neljän edellisen vuoden kertymän avulla seurataan investointien omarahoituksen toteutumista. Omarahoitusvaatimus täyttyy, jos kertymä viimeksi päättyneenä tilinpäätösvoonna on positiivinen. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä ei saisi muodostua pysyvästi negatiiviseksi.

Investointien tulorahoitus, %

$$= 100 * \text{Vuosikate} / \text{Investointien omahankintameno}$$

Investointien tulorahoitus -tunnusluku kertoo, kuinka paljon investointien omahankintamenoista on rahoitettu tulorahoituksella. Tunnusluku vähennettynä sadasta osoittaa prosenttiosuuden, mikä on jäänyt rahoitettavaksi pääomarahoituksella eli käyttöomaisuuden myynnillä, lainalla tai kassavarojen määrää vähentämällä. Investointien omahankintamenoilla tarkoitetaan rahoituslaskelman investointimenoja, joista on vähennetty rahoituslaskelmaan merkityt rahoitusosuudet (mutta ei luovutustuloja).

Laskennallinen lainanhoitokate

$$= (\text{Vuosikate} + \text{Korkokulut}) / (\text{Korkokulut} + \text{Laskennalliset lainanlyhennykset})$$

Tunnusluku kuvaa lainanhoitoon käytettävissä olevan tulorahoituksen ja laskennallisten lainanlyhennysten sekä korkojen suhdetta eli kykyä hoitaa lainoista aiheutuvia velvoitteita. Laskennallinen lainanhoitokate lasketaan kaavalla, jossa tuloslaskelman vuosikatteeseen lisätään korkokulut ja jossa saatu summa jaetaan korkokulujen ja laskennallisten lainanlyhennysten summalla. Laskennalliset lainanlyhennykset saadaan jakamalla taseen lainat kahdeksalla, mikä kuvaa oletettua jäljellä olevaa laina-aikaa. Lainoihin luetaan korolliset pitkäaikaiset ja lyhytaikaiset lainat, kuten kuntatodistukset.

Tulorahoitus riittää lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi. Kun tunnusluvun arvo on alle 1, joudutaan vieraan pääoman hoitoon ottamaan lisälainaa, realisoimaan kaupungin omaisuutta tai vähentämään rahavaroja. Luotettavan kuvan kaupungin lainanhoitokyvystä saa tarkastelemalla tunnuslukua useamman vuoden jaksolla. Kaupungin lainanhoitokyky on hyvä, kun tunnusluvun arvo on yli 2, tyydyttävä kun tunnusluvun arvo on 1–2 ja heikko, kun tunnusluvun arvo jää alle yhden.

7 Liitteet

7.1 Investointien 10 vuoden suunnitelma

Investointikohde	Alkuperäinen kust.arvio	Kustannusarvio	TPE 2024	TA 2025	TA 2026	TA 2027	TA 2028	TA 2029	TA 2030	TA 2031	TA 2032	TA 2033	TA 2034
Osakkeet ja osuudet			-290	-3 290	-420	-450	-950	-1 250	-1 250	-250	-200	-200	-200
Ict-investoinnit			-943	-835	-900	-900	-900	-900	-900	-900	-900	-900	-900
Marjonien yhtenäiskoulu	-43 450	-40 000	-100	-6 900	-13 500	-13 500	-6 000	0	0	0	0	0	0
Korian yhtenäiskoulu	-10 170	-10 700	0	0	-100	-200	-5 400	-5 000	0	0	0	0	0
Pääkirjaston peruskorjaus	-10 200	-10 700	-50	-600	-4 200	-4 050	-1 800	0	0	0	0	0	0
Teatteri laajennus ja peruskorjaus	-30 000	-32 100	-600	-4 500	-7 000	-11 700	-8 000	0	0	0	0	0	0
Uimahallin peruskorjaus ja laajennus	-28 755	-31 975	-1 360	-15 700	-14 280	-270	0	0	0	0	0	0	0
Valtionavustus uimahalli		1 000	0	500	500	0	0	0	0	0	0	0	0
Jäähalli Kouvola	-5 622	-7 300	-2 013	-190	0	0	0	-1 713	-1 700	0	0	0	0
Mansikka-ahon liikuntahallin perusparannus	-4 746	-5 000	0	0	-100	-100	-3 000	-1 800	0	0	0	0	0
Liikuntahalli Eskolanmäki	-2 825	-5 000	-2 900	-2 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kuusankosken urheilutalon peruskorjaus	-2 825	-5 000	0	-1 000	-3 600	-400	0	0	0	0	0	0	0
Kaupungintalo peruskorjaus	-12 430	-12 000	0	0	-200	-5 500	-5 500	-800	0	0	0	0	0
Mansikkamäen koulun ruokailutilat		-2 000	0	-1 600	-400	0	0	0	0	0	0	0	0
Keskuskeittiön uudisrakennus		-6 000	0	-3 000	-3 000	0	0	0	0	0	0	0	0
Monitoimiareena	-25 000	-20 000	-300	-5 000	-10 000	-5 000	0	0	0	0	0	0	0
Korjausrakentamishankkeet (erittelemätön)			0	0	0	0	0	0	-6 000	-8 000	-8 000	-10 000	-10 000
Kalustus rakennushankkeisiin			-370	-850	-625	-2 010	-500	-300	-300	-250	-250	-250	-250
Tilojen hankesuunnittelut			0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Rakennusten ja rakennelmien perusparannus			-2 500	-2 400	-2 400	-2 400	-2 400	-2 400	-2 400	-2 400	-2 400	-2 400	-2 400
Energiatohokkuusinvestoinnit			-1 000	-1 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Maa- ja vesialueet			-2 000	-1 500	-1 500	-500	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Muut pitkävaik. menot/tela			-250	-670	-670	-670	-670	-670	-670	-670	-670	-670	-670
Kärkihankkeet/Yritysalueet	-11 000		-500	-675	-2 175	-2 000	-400	0	0	0	0	0	0
Kärkihankkeet/Käyrälampi	-12 276	-12 512	-2 300	-600	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kärkihankkeet/Urheilupuisto		-2 740		-1 000	-1 300	-440	0	0	0	0	0	0	0
Tela/perusinvestoinnit			-8 238	-8 095	-10 180	-10 150	-10 240	-12 100	-12 100	-12 100	-12 100	-12 100	-12 100
Yhteensä (nettoinvestoinnit)			-25 714	-60 905	-76 050	-60 240	-46 760	-27 933	-26 320	-25 570	-25 520	-27 520	-27 520
Muut rahoitusmuodot													
Kuusankosken yhtenäiskoulu	-21 175	-22 200	-50	-7 500	-9 500	-3 150	-2 000	0	0	0	0	0	0
Inkeröisten monitoimitalo	-27 500	-30 800	-17 000	-6 800	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kaunisnurmen päiväkotit 10 ryhmää	-3 500	-8 000	-50	-4 000	-3 850	0	0	0	0	0	0	0	0
Muut rahoitusmuodot yhteensä			-21 594	-18 300	-13 350	-3 150	-2 000	0	0	0	0	0	0
Kaikki yhteensä			-47 308	-79 205	-89 400	-63 390	-48 760	-27 933	-26 320	-25 570	-25 520	-27 520	-27 520

7.2 Merkittävimpien investointien erittelyt

Investointihankkeen talousarviolomake

Leasing

Uus-/laajennusinvestointi

Nimi: Inkeröiden monitoimitalo

Kuvaus

Inkeröiden monitoimitalo on osa perusopetuksen kehittämissuunnitelman Myllykoski-Inkeröinen perhekeskusalueen kouluinvestointeja sekä osa päiväkotiverkon kehittämissuunnitelmaa.

Inkeröiden monitoimitaloon yhdistetään Inkeröiden yhteiskoulu, Anjalan koulu ja Tehtaanmäenkoulu. Tämän hetkinen koulujen yhteinen oppilasmäärä on 446 oppilasta sekä varhaiskasvatuksena lasten määrä 166 lasta eli yhteensä 612 lasta. Inkeröiden monitoimitalo, joka käsittäisi alueen oppilaiden peruskoulun (1-9lk), alueen erityisen tuen osaamiskeskuksen pienryhmineen, 8-ryhmäisen päiväkodin, tilat kirjastolle ja nuorisopalveluille. Monitoimitalo palvelisi myös kuntalaisia ja järjestöjä kokoustilojen, liikuntatilojen sekä aulatilojen osalta: pienimuotoisten tapahtumien ja juhlien pitopaikkana kouluajan ulkopuolella.

Riskiarvio

Inkeröiden monitoimitalo on ratkaisu peruskorjaustarpeisiin ja palveluverkon tiivistämiseen. Monitoimitila palvelisi iltaisin ja viikonloppuisin myös alueen järjestöjä, seuroja, kansalaisopistoa, musiikkiopistoa, kuvataidekoulua. Maailman taloustilanteen myötä hintojen nousu aiheuttaa riskin ja kustannuspaineita tilojen mitoittamiseen.

Investoinnin perustelut, hyödyt ja tavoitteet

Varhaiskasvatus saadaan yksiin tiloihin. Tulevaisuudessa Inkeröiden monitoimitalo, ja siinä sijaitseva yhteiskoulu vastaa Inkeröiden alueen 1-9 luokkalaisten yleis- ja erityisopetuksesta.

Erityisen tuen oppilaita ei tarvitse kuljettaa eri perhekeskusalueille vaan opetus järjestetään omalla lähikoululla. Lisäksi nuorisotilan ja kirjaston sijoittuminen monitoimitaloon tuo rakennukselle yhteisöllisyyttä sekä laajemman käyttäjäkunnan.

Investoinnin tuotot / saavutettavat säästöt

Investointi on osa kehittämissuunnitelmaa, jossa tarkoituksenmukaisia ryhmiä muodostamalla säästetään henkilöstökuluissa. Erityisen tuen järjestämisessä omassa lähikoulussa säästetään kuljetuskustannuksissa.

Kokonaiskustannus- arvio 1000 euroa	Kustannus- arvio	Ed. vuosien käyttö	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028	2029-
Päähanke								
Investointimenot	30 800	409	17 000	6 800	0	0	0	0
Rahoitusosuudet								
Yhteensä	30 800	409	17 000	6 800	0	0	0	0
Muut liittyvät inv.kustannukset:								
Kalusteet (käyttäjän hankinta)	800			800	0			
2012 valmistuneen osan muutos- ja korjaustyöt, aiemmat kustannukset hankesuunnittelua	0	12						
Yhteensä	800	12	0	800	0	0	0	0
Investointi-kustannukset yht	31 600	421	17 000	7 600	0	0	0	0
Käyttötalouden kustannukset								
Pienkalusto, mm. liikuntasalin varusteet	80			80	0			
Yhteiskoulun purku	400	370						
Yhteensä	480	370	0	80	0	0	0	0
Yhteensä	32 080	791	17 000	7 680	0	0	0	0

Investointihankkeen talousarviolomake

Aktivoitava
Uus-/laajennusinvestointiNimi: Marjoniemen yhtenäiskoulu, Kouvola**Kuvaus**

Marjoniemen yhtenäiskoulu on osa perusopetuksen kehittämissuunnitelman keskisen perhekeskusalueen kouluinvestointeja. Marjoniemen yhtenäiskouluun yhdistetään Kaunisnurmen koulu, Kouvolan yhteiskoulu ja Urheilupuiston koulu. Lisäksi kouluun liitetään erityisen vaativan tuen opetusta. Suunnittelun pohjana on ollut 840 oppilaan koulu, sisältäen erityisen vaativan tuen oppilasmäärät. Keskustan alueella on tarvittavan kokoiset ikäluokat turvaamaan koululle joustavat opetusjärjestelyt, jossa huomioituu opetusryhmien optimaalinen koko ja henkilöstömitoitus sekä oppilaiden yksilölliset tuen tarpeet.

Riski-arvio

Kaunisnurmen koulun, Kouvolan yhteiskoulun ja Urheilupuiston koulun peruskunto edellyttää peruskorjausta. Kouluverkon kuntotarkastuksessa Kaunisnurmen koulun ja Kouvolan yhteiskoulun peruskorjaustarve on 1-5 vuotta. Urheilupuiston koulun peruskorjaustarve on 5-10 vuotta.

Investoinnin perustelut, hyödyt ja tavoitteet

Tulevaisuudessa Marjoniemen yhteiskoulu vastaa keskeisen radan yläpuolisen alueen 1–9 luokkalaisten yleis- ja erityisopetuksesta.

Investoinnin tuotot / saavutettavat säästöt

Investointi on osa kehittämissuunnitelmaa, jossa tarkoituksenmukaisia ryhmiä muodostamalla säästetään henkilöstökuluissa. Erityisen tuen järjestämisessä omassa lähikoulussa säästetään kuljetuskustannuksissa.

Kokonaiskustannus- arvio 1000 euroa	Kustannus- arvio	Ed. vuosien käyttö	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028	2029-
Päähanke								
Investointimenot	40 000	50	1 000	6 900	13 500	13 500	6 000	0
Rahoitusosuudet								
Yhteensä	40 000	50	1 000	6 900	13 500	13 500	6 000	0
Muut liittyvät inv.kustannukset:								
Kalusteet	1 250					1 250	0	
Katualueet	1 800			1 000	0	800	0	
Johtosiirrot	100		100	0	0	0	0	
Yhteensä	3 150	0	100	1 000	0	2 050	0	0
Investointi- kustannukset yht	43 150	50	1 100	7 900	13 500	15 550	6 000	0
Käyttötalouden kustannukset								
Pienkalustus, mm. liikuntasalin varusteet	100					100	0	
Terveyskeskuksen purku	433	433						
Yhteensä	533	433	0	0	0	100	0	0
Yhteensä	43 683	483	1 100	7 900	13 500	15 650	6 000	0

Investointihankkeen talousarviolomake

Leasing

Uus-/laajennusinvestointi

Nimi: Kuusankosken yhtenäiskoulu**Kuvaus**

Kuusankosken yhtenäiskoulu on osa perusopetuksen kehittämissuunnitelman Kuusankoski-Jaalan perhekeskusalueen kouluinvestointeja. Vuonna 2021 hyväksytyn hankesuunnitelman mukaisesti Kuusankosken yhtenäiskouluun yhdistettäisiin uuden koulurakennuksen valmistumisen jälkeen Naukion yhtenäiskoulu, Hirvelän koulu, Piikanmaan koulu ja Kymintehtaan koulun yläkouluopetus. Samoin kouluun sijoittuisi osa Tähteenkadun koulun opetusta sekä erikoisluokkia. Koulu hankesuunnitelman mukaan mitoitetaan 680 oppilaalle. Hankesuunnitelman hyväksymisen jälkeen on Kuusankosken kouluverkon opetuspisteissä tapahtunut muutoksia ja on todettu, että uudisrakennuksen tarve sekä mitoitus tulee tarkistaa.

Kuusankosken alueella on tarvittavan kokoiset ikäluokat turvaamaan koululle joustavat opetusjärjestelyt, jossa huomioituu opetusryhmien optimaalinen koko ja henkilöstömitoitus sekä oppilaiden yksilölliset tuen tarpeet. Koulun yhteyteen sijoittuu alueen erityisen tuen osaamiskeskus. Naukion päiväkodin uudisrakennus sijoittuu uudisrakennuksen kanssa samalle alueelle, mikä mahdollistaa joustavan esi- ja alkuopetuksen järjestämisen. Rakennukseen varataan tilat myös nuorisopalvelulle ja suunnittelussa otetaan huomioon myös kansalaisopiston toiminta. Koulun käyttöön tulevat liikuntatilat toteutetaan erillisenä liikuntahalli -hankkeena.

Riskiärvio

Kuusankosken yhtenäiskoulu on ratkaisu alueen peruskorjaustarpeisiin sekä palveluverkon tiivistämiseen Kuusankoski-Jaala perhekeskusalueella. Kuntakartoitusten osalta Kuusankosken alueella on useampi opetuskäytössä oleva rakennus peruskorjauksen tarpeessa 5-10 vuoden päästä.

Investoinnin perustelut, hyödyt ja tavoitteet

Tulevaisuudessa Kuusankosken yhtenäiskoulu vastaa Kuusankoski-Jaalan alueen yläkouluopetuksesta ja toimii 1-6 -luokkien lähikouluna. Uudessa koulussa voidaan opetus ja tarvittava erityinen tuki järjestää tehokkaasti ja samalla saadaan modernit ja turvalliset opetus- ja työtilat.

Investoinnin tuotot / saavutettavat säästöt

Investointi on osa valtuuston hyväksymää perusopetuksen kehittämissuunnitelmaa, jossa tarkoituksenmukaisia ryhmiä muodostamalla säästetään sekä henkilöstö- että kiinteistökuluissa. Erityisen tuen oppilaita ei tarvitse kuljettua eri perhekeskusalueille vaan opetus järjestetään omalla lähikoululla.

Kokonaiskustannus-arvio 1000 euroa	Kustannus-arvio	Ed. vuosien käyttö	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028	2029-
Päähanke								
Investointimenot	29 900	0	1 000	7 500	9 500	3 150	2 000	0
Rahoitusosuudet								
Yhteensä	29 900	0	0	7 500	9 500	3 150	2 000	0
Muut liittyvät inv.kustannukset:								
Kalusteet	600					600		
Yhteensä	600	0	0	0	0	600	0	0
Investointi-kustannukset yht	30 500	0	0	7 500	9 500	3 750	2 000	0
Käyttötalouden kustannukset								
Pienkalustus	90					90	0	
Naukion koulun purku	380					380	0	
Yhteensä	470	0	0	0	0	470	0	0
Yhteensä	30 970	0	0	7 500	9 500	4 220	2 000	0

Investointihankkeen talousarviolomake

Aktivoitava
Uus-/laajennusinvestointi
Korvausinvestointi

Nimi: Teatterin uudisrakennus ja peruskorjaus

Kuvaus

Teatterin laajennus ja peruskorjaus, joka kuuluu osana kulttuurikortteli kokonaisuuteen. Teatteri tarvitsee kävijämäärien kasvattamisen, oheispalvelujen ja tilavuokrauksen lisäämisen mahdollistamiseksi ajanmukaiset ja riittävän kokoiset näyttämötilat ja erillisen harjoitussalin. Nykyisten teatteritilat pysyvät teatterin käytössä ja laajennukseen mahtuu nykyaikainen suuri näyttämö. Poikilo-museoiden siirtyminen keskustakortteliin tarkastellaan tilavarauksena teatterin viereiselle (ent. yhteiskoulun) tontille. Neljän kulttuurilaitoksen sijoittuminen yhteen kortteliin synnyttää Kouvolan keskusta-nykyaikaisen ja eläväisen kohtaamispaikan kaupunkilaisille ja matkailijoille. Kaupunkilainen voi helposti löytää itselleen sopivaa kulttuuritoimintaa, tapahtumia, yhteisöllisen toiminnan ja oppimisen mahdollisuuksia, tapaamisen paikkoja, työskentelytiloja ja kokoontumispaikkoja.

Riski-arvio

Kouvolan kansalaisopiston, pääkirjaston ja teatterin kiinteistöt ovat kaikki teknisen elinkaarensa päässä. Tilojen sopimattomuus nykyaikaisiin ja monipuolisiin kulttuuripalveluihin vähentää Kouvolan keskustan vetovoimaa. Vanhentuneet rakennukset ovat myös imagohaitta kaupungille. Teknisen käyttöikänsä päässä olevat putket, hissi ja ilmastointi ym. aiheuttavat kasvavia vuosittaisia korjausmenoja. Tilojen työ- ja asiakasturvallisuusriskit lisääntyvät ja epäkäytännölliset tilat heikentävät työn tehokkuutta. Vanhojen tilojen esteettömyys (myös muilta osin kuin liikunnalliset esteet) on kaikissa kiinteistöissä heikko, joten ikääntyvän väestön osallistumisen mahdollisuus ei ole taattu. Teatterin laajennus on riippuvainen Kuntotalon tilanteesta ja opiston toimintojen sijoittamisesta muihin tiloihin.

Investoinnin perustelut, hyödyt ja tavoitteet

Teatteri tarvitsee kävijämäärien kasvattamisen, oheispalvelujen ja tilavuokrauksen lisäämisen mahdollistamiseksi ajanmukaiset ja riittävän kokoiset näyttämötilat ja erillisen harjoitussalin. Nykyinen Kuntotalo muokataan teatterin käyttöön ja nykyinen Teatterirakennuksen paikalle tulevaan uudisosaan rakentuu nykyaikainen suuri näyttämö. Poikilo-museoiden siirtyminen keskustakortteliin tarkastellaan tilavarauksena viereiselle (ent. yhteiskoulun) tontille. Neljän kulttuurilaitoksen sijoittuminen yhteen kortteliin synnyttää Kouvolan keskusta-nykyaikaisen ja eläväisen kohtaamispaikan kaupunkilaisille ja matkailijoille. Kaupunkilainen voi helposti löytää itselleen sopivaa kulttuuritoimintaa, tapahtumia, yhteisöllisen toiminnan ja oppimisen mahdollisuuksia, tapaamisen paikkoja, työskentelytiloja ja kokoontumispaikkoja.

Investoinnin tuotot / saavutettavat säästöt

Mikäli teatteri (n. 40 000 maksavaa kävijää) saa käyttöönsä harjoitusnäyttämön ja salien kokoa hieman kasvatetaan, pystytään saleja vapauttamaan vierailuesityksille sekä muuhun oheis- ja vuokrakäyttöön huomattavasti enemmän. Tällä järjestelyllä kävijämääriä ja tuottoja voidaan kasvattaa jopa 30 % nykyisestä eli n. 50 000 maksavaan kävijään ja tuottojen kokonaismäärää yli 1 milj. euroon. Museon mahdolliselle uudisrakennukselle varataan viereiselle tontille tilavaraus. Museon uudisrakennusta tarkastellaan nykyisen kymmenvuotis-suunnittelukauden päätyttyä uudelleen. Kansalaisopiston tilat keskusta-alueella ovat tärkeä osa kokonaisuutta, jotta kulttuurikorttelin kokonaisuus ei hajoa.

Kokonaiskustannus-arvio 1000 euroa	Kustannus-arvio	Ed. vuosien käyttö	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028	2029-
Päähänke								
Investointimenot	32 100	292	275	4 500	7 000	11 700	8 000	0
Rahoitusosuudet	0							
Yhteensä	32 100	292	275	4 500	7 000	11 700	8 000	0
Muut liittyvät inv.kustannukset:								
Yhteensä	0	0	0	0	0	0	0	0
Investointi-kustannukset yht	32 100	292	275	4 500	7 000	11 700	8 000	0
Käyttötalouden kustannukset								
Purkukustannukset arvio	1 050			671		376		
Yhteensä	1 050	0	0	671	0	376	0	0
Yhteensä	33 150	292	275	5 171	7 000	12 076	8 000	0

Investointihankkeen talousarviolomake

Aktivoitava
Uus-/laajennusinvestointi
Korvausinvestointi

Nimi: Kirjaston peruskorjaus (Kulttuurikortteli)

Kuvaus

Kirjaston toiminta on ollut muutoksessa viimeisinä vuosina. Kirjaston rakennus on osittain tarkoituksen mukainen, mutta peruskorjauksen tarpeessa. Pohjakerroksen tilat ovat epäkäytännölliset nykyiseen kirjastotoimintaan nähden. Kirjaston tulisi tarjota myös sähköisiä informaatiopalveluja nykyistä enemmän. Maakuntakirjasto- statuksen lakkautuksen (2017) myötä jää arkistotilaa tyhjilleen, jota voitaisiin osoittaa uuteen käyttötarkoitukseen. Kansalaisopiston hallinnon sekä luento-/ luokkatilojen saamista kirjaston tiloihin tulee tutkia sekä nuorisopalvelutilojen osittaista siirtymistä pääkirjastoon ja näin saataisi synergia etua kolmen kulttuuritoimijan kesken.

Riskiarvio

Kouvolan kansalaisopiston, pääkirjaston ja teatterin kiinteistöt ovat kaikki teknisen elinkaarensa päässä. Tilojen sopimattomuus nykyaikaisiin ja monipuolisiin kulttuuripalveluihin vähentää Kouvolan keskustan vetovoimaa. Vanhentuneet rakennukset ovat myös imagohaitta kaupungille. Teknisen käyttöikänsä päässä olevat putket, hissi ja ilmastointi ym. aiheuttavat kasvavia vuosittaisia korjausmenoja. Tilojen työ- ja asiakasturvallisuusriskit lisääntyvät ja epäkäytännölliset tilat heikentävät työn tehokkuutta. Vanhojen tilojen esteettömyys (myös muilta osin kuin liikunnalliset esteet) on kaikissa kiinteistöissä heikko, joten ikääntyvän väestön osallistumisen mahdollisuus ei ole taattu.

Investoinnin perustelut, hyödyt ja tavoitteet

Eri kulttuurilaitosten sijoittuminen yhteen kortteliin synnyttää Kouvolan keskustaan nykyaikaisen ja eläväisen kohtaamispaikan kaupunkilaisille ja matkailijoille. Kansalaisopiston väistötilat keskusta-alueella ovat tärkeä osa kokonaisuutta, jotta kulttuurikorttelin kokonaisuus ei hajoa. Nuorisopalveluiden käyttämä Nupa-talo on vuokrattu tila, mahdollinen vuokran säästyminen toisi huomattavaa säästöä käyttötalouskustannuksiin.

Investoinnin tuotot / saavutettavat säästöt

Kansalaisopiston ja osittain nuorisopalvelujen sijoittuminen kirjaston tiloihin tuo sekä synergiaetua, että käyttötalouskustannusten jakautumista kolmelle toimijalle. Kansalaisopiston väistötilat keskusta-alueella ovat tärkeä osa kokonaisuutta, jotta kulttuurikorttelin kokonaisuus ei hajoa. Nuorisopalveluiden käyttämä Nupa-talo on vuokrattu tila, mahdollinen vuokran säästyminen toisi huomattavaa säästöä käyttötalouskustannuksiin.

Kokonaiskustannus- arvio 1000 euroa	Kustannus- arvio	Ed. vuosien käyttö	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028	2029-
Päähänke								
Investointimenot	10 700	0	150	600	4 200	4 050	1 800	0
Rahoitusosuudet								
Yhteensä	10 700	0	0	600	4 200	4 050	1 800	0
Muut liittyvät inv.kustannukset:								
Yhteensä	0	0	0	0	0	0	0	0
Investointi- kustannukset yht	10 700	0	0	600	4 200	4 050	1 800	0
Käyttötalouden kustannukset								
Ei ole vielä arvioitu								
Yhteensä	0	0	0	0	0	0	0	0
Yhteensä	10 700	0	0	600	4 200	4 050	1 800	0

Investointihankkeen talousarviolomake

Aktivoitava
Uus-/laajennusinvestointi
KorvausinvestointiNimi: Uimahallin peruskorjaus ja laajennus**Kuvaus**

Nykyiset uimahallit ovat olleet jo kauan ollut perusteellisen korjausten tarpeessa. Uuden uimahallin hankesuunnittelun käynnistävänä tekijänä on uimahallin tekninen kunto ja palvelutason laatu. Kouvolan uusi uimahalli tulee olemaan kaupungin tärkein sisäliikuntapaikka, joka palvelee laajasti kaikkia väestöryhmiä. Uimahallipalveluita parantamalla luodaan kuntalaisille mahdollisuuksia lisätä liikumista ja lisääntään ennaltaehkäisevää hyvinvointia. Kouvola uimahallit ovat perinteisesti toteutettu ns. perusuimahalleja, josta puuttuvat nykyaikaiset uimahallipalvelut. Kävijämäärätavoite on asetettu 400 000 kävijään, jota voidaan pitää realistisena. Kouvolan uusi uimahalli palvelee Kouvolan kaupungin asukkaiden ja seurojen lisäksi lähikuntien asukkaita omatoimisena virkistys ja kuntoilupaikkana sekä muun muassa lasten ja nuorten uimaopetuksessa.

Riskiärvio

Suurimpana haasteena on ikääntyvän uimahalliverkon korjaustarve lähivuosina arvion mukaan 23,6 milj. euroa, heikko palveluvarustus sekä pienenevät kävijämäärät. Nykyisten uimahallien heikko kunto asettaa toiminnallisen riskin. Uimahalliverkkoselvityksen ohjausryhmän tutustumiset eri paikkakunnilla nostivat esille vahvasti uuden nykyaikaisen uimahallin rakentamismahdollisuuden.

Investoinnin perustelut, hyödyt ja tavoitteet

Uuden uimahallin rakentamisen tavoitteena on uinti- ja kuntoliikunnan harrastajien olosuhteiden laadullinen parantaminen, uuden uimahallin käyttökustannussäästöt vanhaan uimahalliverkkoon nähden, kaupunkilaisten harrastus- ja virkistysmahdollisuuksien lisääminen sekä kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin lisääminen. Uusi uimahalli monipuolistaa Kouvolan palvelutarjonnan laajaan ja huonokuntoiseen uimahallikantaan nähden. Uuden uimahallin valmistuminen mahdollistaa nykyisen Kouvolan uimahalliverkon vähentämisen, joka luo säästöjä, lisää monitoimisuutta sekä parantaa energiatehokkuutta 5-10 %. Uudisrakentamisen etuna on pienempi riski ongelmille rakentamisessa. Uimahalli tulee suunnitella vastaamaan tehokkaasti kaikkien käyttäjäryhmien nykyaikaisiin tarpeisiin ja suunnittelussa tulee huomioida kuntalaisten, yhdistyksien ym. tarpeet sekä lisäksi esteettömyys, monikäyttöisyys ja suosiota kasvattaneet vesiliikuntalajit.

Investoinnin tuotot / saavutettavat säästöt

Kouvolan nykyisten uimahallien käyttökustannukset ovat 2,7 milj. euroa. Uuden uimahallin käyttökustannukset arvioidaan olevan 1,7 milj. euroa. Riippuen jäljelle jäävän uimahalliverkon laajuudesta säästöt ovat 0,4 - 1,8 milj. euroa. Myös tuottojen arvioidaan kasvavan kävijämäärän kasvun myötä. Energiatehokkuus paranee merkittävästi, varovaisesti arvioiden 5-10 %, tekniikan kehittyessä jopa enemmän. (vrt hiilineutr. tavoitteet).

Kokonaiskustannus- arvio 1000 euroa	Kustannus- arvio	Ed. vuosien käyttö	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028	2029-
Päähänke								
Investointimenot	31 975	112	7 722	15 700	14 280	270	0	0
Rahoitusosuudet								
Yhteensä	31 975	112	7 722	15 700	14 280	270	0	0
Muut liittyvät inv.kustannukset:								
Kalustus	500					500	0	
Yhteensä	500	0	0	0	0	500	0	0
Investointi- kustannukset yht	32 475	112	7 722	15 700	14 280	770	0	0
Käyttötalouden kustannukset								
Käyttökustannukset/vuosi								
Purkukustannukset	1 120			1 120				
Yhteensä	1 120	0	0	1 120	0	0	0	0
Yhteensä	33 595	112	7 722	16 820	14 280	770	0	0

Investointihankkeen talousarviolomake

Aktivoitava
Uus-/laajennusinvestointiNimi: Monitoimiareena**Kuvaus**

Monitoimiareena on uudisrakennus, joka on suunniteltu toteutettavaksi koululiikunnan päiväkäyttöä varten, vastaamaan huippu-urheilun ja urheiluseurojen tarpeisiin sekä mahdollistamaan tapahtumia ja sitä kautta elinvoiman kasvua. Monitoimiareena luo mahdollisuuksia liikunnalle; tilat Marjoniemen koulun yläluokkien, Urheiluakatemia ja Lyseon lukion urheilulinjan päiväkäyttöön, sekä seurojen tilantarpeen ilta- ja viikonloppukäyttöön. Tarve on koulujen osalta noin 194 h/vko kouluvuoden aikana. Iltakäytön osalta vuonna 2024 on seuroilta jouduttu perumaan 1408 h palloilulajien vuoroja tilojen riittämättömyyden vuoksi. Kiinteistöjen myynnin ja kouluverkkojen supistusten myötä on kaupungista poistumassa liikuntatiloja lisäksi noin 1500 - 2000m². Monitoimiareenan rakentamisen myötä liikuntatilojen nettolisäys on noin 1300m².

Kouvolan monitoimiareena -projektin mahdollinen käynnistäminen oli kaupunginhallituksen aiheena 10.10.2022 ja käynnistämistä päätettiin kaupunginhallituksessa 28.11.2022. Kaupunginhallitus hyväksyi konsultin kilpailutuksen hankkeelle 15.5.2023 § 122. Kaupunginhallitus käsitteli monitoimiareena 2.10.2023 ja valtuustolle edistymistä esiteltiin 10.10.2023. Kaupunginhallituksessa on käsitelty hankkeen hankesuunnitteluun siirtymistä 6.5.2024 § 101 ja kokouksessaan 20.5.2024 § 114 kaupunginhallitus on hyväksynyt hankesuunnitelma-vaiheeseen siirtymisen. Kaupunginhallitus 28.10.2024 on hyväksynyt hankkeen etenemismallin.

Riskiarvio

Taloudelliset riskit rakentamiskustannuksien osalta. Kouvolan kaupungin väestömäärä ennuste on laskeva, joka vaikuttaa tuleviin harrastajamääriinkin pitkällä aikavälillä. Koska Monitoimiareenaan sijoittuu Marjoniemen yhtenäiskoulun liikunnan opetusta, tulee sen valmistua samaan aikaan Marjoniemen yhtenäiskoulun kanssa. Areena rakennetaan omaan taseeseen, joten pitää huomioida kuntalain mukainen mahdollinen yhtiöittämisvelvoite markkinoilla toimimisesta.

Investoinnin perustelut, hyödyt ja tavoitteet

Kouvolan strategiassa on mainittu Kouvola aktiivisten kaupunkina sekä urheilukaupunkina, siihen liittyen monitoimiareena luo mahdollisuuksia erityisesti liikunnalle ja urheilulle. Kouvolan strategiassa on mainittu Kouvola aktiivisten kaupunkina sekä urheilukaupunkina.

Investoinnin tuotot / saavutettavat säästöt

Areenan aluetaloudellinen vuosittainen välillinen tulovaikutus on 5-10 milj. euroa kaupungin alueelleen ravintola- ja tapahtumatoiminnassa. Monitoimiareena vastaa keskustan alueen käytöstä poistuvien tilojen tarpeeseen ja vaikuttaa Marjoniemen yhtenäiskoulun investoinnin suuruuteen, johon monitoimiareenan toteutumisen myötä voidaan toteuttaa pienemmät liikuntatilat.

Kokonaiskustannus-arvio 1000 euroa	Kustannus-arvio	Ed. vuosien käyttö	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028	2029-
Päähanke								
Investointimenot	20 000	0	0	5 000	10 000	5 000	0	0
Rahoitusosuudet								
Yhteensä	20 000	0	0	5 000	10 000	5 000	0	0
Muut liittyvät inv.kustannukset:								
Kalusteet	100	0	0	0	0	100	0	
Kärkihanke; Urheilupuisto	2 740	0	0	1 000	1 300	440	0	
Johtosiirrot	150	0	0	0	150	0	0	
Yhteensä	2 990	0	0	1 000	1 450	540	0	
Investointi-kustannukset yht	22 990	0	0	6 000	11 450	5 540	0	
Käyttötalouden kustannukset								
Pienkalustus, mm.								
liikuntasalin varusteet	0	0	0	0	0	0	0	
Yhteensä	0	0	0	0	0	0	0	0
Yhteensä	22 990	0	0	6 000	11 450	5 540	0	0

Investointihankkeen talousarviolomake

Aktivoitava

Uus-/laajennusinvestointi

Nimi: Käyrälammen kehittäminen**Kuvaus**

Käyrälammen aluetta on vahvistettu kärkihankkeessa kaupungin matkailupalveluiden keskuksena sekä kaupunkilaisten monipuolisena virkistysalueena. Kärkihankkeen investoinneista jää vuonna 2024 toteutumatta melnsuojaus valtatie 6:n varteen sekä Pohjanraitin (jk-pp) saneeraus. Näihin varataan määrärahat, jotta alueen investoinnit saadaan toteutettua suunnitellusti.

Riskiärvio

Viivästykset sekä kustannusten nousu mahdollisia. Urakoiden viivästyminen myös materiaalien saatavuuden mukaan. Riskit suunniteltujen investointien merkittävästä viivästyisestä ovat pienet.

Investoinnin perustelut, hyödyt ja tavoitteet

Käyrälammen kehittäminen on kaupungin kärkihankke, joka koetaan erittäin tärkeänä koko kaupungin elinvoiman kasvattamisen sekä asukkaiden hyvinvoinnin näkökulmista. Pohjanraitin kunnostaminen lisää alueen saavutettavuutta hiilineutraalisti ja kannustaa saapumaan alueelle muulla kuin autolla. Melnsuojaus parantaa viihtyvyyttä uimarannan tuntumassa vähentämällä melun kulkeutumista alueelle.

Investoinnin tuotot / saavutettavat säästöt

Kehittämishankkeesta ei koidu suoria tuottoja, mutta alueelle mahdollistetaan uusia matkailupalveluiden tontteja ja rakennuspaikkoja, joista kaupunki voi saada vuokratuloja. Tavoitteena on kasvattaa alueen ja sitä kautta Kouvolan vetovoimaa ja parantaa yrittämisen mahdollisuuksia, mistä toivotaan koituvan matkailutuloa sekä uusia työpaikkoja ja verotuloja. Kansalaisten hyvinvointiin ja virkistys- ja ulkoilumahdollisuuksiin panostamisella on kansanterveydellinen positiivinen vaikutus, jolla voi olla välillinen vaikutus terveydenhuollon ja poissaoloista johtuvien menojen pienenemiseen.

Kokonaiskustannus- arvio 1000 euroa	Kustannus- arvio	Ed. vuosien käyttö	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028	2029-
Päähanke								
Investointimenot	12 891	2 082	2 300	600	0	0	0	0
Rahoitusosuudet	-379	-314	-40					
Yhteensä	12 512	1 768	2 260	600	0	0	0	0
Muut liittyvät inv.kustannukset:								
Yhteensä	0	0	0	0	0	0	0	0
Investointi- kustannukset yht	12 512	1 768	2 260	600	0	0	0	0
Käyttötalouden kustannukset								
Projektitoimisto	80	77	0	0	0	0	0	0
Yhteensä	80	77	0	0	0	0	0	0
Yhteensä	12 592	1 845	2 260	600	0	0	0	0

Investointihankkeen talousarviolomake

Aktivoitava

Uus-/laajennusinvestointi

Nimi: Yritysalueet**Kuvaus**

Tällä kärkihankkeella kasvatetaan kaupungin yritystonttutuotantoa. Hanke toteutetaan vuosien 2023-2027 aikana ja sille on määritelty erillismäärärahat maanhankinnalle sekä yhdyskuntatekniikan investoinneille. Yritystonttutuotantoa kasvatetaan Teholan, Jokelan, Matkakeskuksen, Korjalan, Tervaskankaan, Korian, Ummeljoen ja Hyötyvirran alueilla. Hankkeelle tällä hetkellä määritelty investointimäärärahat mahdollistavat kaupungin tonttivarannon kasvattamisen maanhankinnan ja asemakaavoituksen osalta siten, että kaupungista löytyisi tulevaisuudessa jopa yli 200 ha uutta yritystonttitarjontaa eri puolilta kaupunkia. Määritelty investointimäärärahat keskittyvät maanhankinnan tehostamiseen, mutta ne eivät mahdollista juurikaan tonttien esirakentamista ja vain vähäisessä määrin uuden infran ja katujen rakentamista.

Riskiärvio

Hankesuunnitelman laadinnan yhteydessä on laadittu tarkempi ennakkovaikutusten arviointi sisältäen riskiärvion. Jos hanketta ei toteuteta niin kaupungin elinvoima heikkenee jos kaupunkiin ei toteuteta jatkossa ollenkaan uusia yritysalueita. Jos laajennettavat yritysalueet tai osa niistä ei kiinnosta yrityksiä, aiheutuu kaupungille ns. hukkainvestointeja jos alueet jäävät rakentumatta. Tätä riskiä on pienennetty siten, että valikoidut laajennettavat yritysalueet ovat niitä, joilta yritykset ovat tällä hetkellä osoittaneet eniten kiinnostusta. Riskiä madalletaan myös sillä, että alkuvaiheessa kaupunki hankkii maa-alueita omistukseensa ja asemakaavoittaa ne tonttivarannoksi. Kohteiden infran ja katuverkoston toteutus käynnistetään vasta sitten, kun alueelle on tonttivaraus tai muu sitova sopimus yrityksen sijoittumisesta alueelle. Kaikkein tärkeimmillä yritysalueilla rakennetaan jo valmiiksi uusia katuja ja esirakennetaan tontteja. Kaupungissa on oltava tarjolla myös täysin valmiita yritystontteja, koska tämä pienentää riskiä sille, että yritys hakeutuisikin jollekin toisen kunnan alueelle niissä tapauksissa, joissa yritys haluaa päästä rakentamaan heti. Kärkihankkeen prosessiin liittyviä riskejä ovat mm. mahdolliset viivästymiset tai maanomistajien kieltäytymiset tarvittavista maakaupoista, asemakaavoista, katusuunnitelmista tai lupaprosesseista tehtävät valitukset tai tulevista urakoista tehtävät valitukset, joilla voi olla merkittäviä vaikutuksia hankkeen toteutumiseen tai sen aikatauluun.

Investoinnin perustelut, hyödyt ja tavoitteet

Kouvolassa ei ole tällä hetkellä riittävästi ja riittävän monipuolista yritystonttitarjontaa. Hankkeella kasvatetaan kaupungin yritystonttitarjontaa erityisesti tilaa vaativan kaupan, teollisuuden ja logistiikan osalta. Hankkeen keskeisenä tavoitteena on houkutelua kaupunkiin uusia yrityksiä monipuolisemman tonttitarjonnan myötä sekä mahdollistaa kaupungissa toimivien yritysten kasvun edellytykset. Yritysten kasvun myötä myös työpaikkojen määrän on mahdollista kasvaa kaupungissa ja siten vaikuttaen positiivisesti kaupungin väestönkasvuun.

Investoinnin tuotot / saavutettavat säästöt

Hankkeen hyödyt näkyvät pitkän ajan kuluessa. Kaupunki saa suoria tuloja yritystonttien mynnistä ja vuokraamisesta sekä kasvavista kiinteistöverotuloista. Tontinmyyntitulot eivät kuitenkaan kata yritysalueiden infraan tarvittavia investointitarpeita. Välillisiä tuloja kaupungin on mahdollista saada uusien yritysten sijoittumisten myötä kaupungin elinvoiman kasvuna mikä näkyy uusien työpaikkojen sekä yksityisten investointien lisääntymisenä kaupungissa.

Kokonaiskustannus-arvio 1000 euroa	Kustannus-arvio	Ed. vuosien käyttö	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028	2029-
Päähanke								
Investointimenot	11 000	490	500	675	2 175	2 000	400	0
Rahoitusosuudet								
Yhteensä	11 000	490	500	675	2 175	2 000	400	0
Muut liittyvät inv.kustannukset:								
Maanhankinta (netto)	0	751	1 000	500	500	-500	0	0
Yhteensä	0	751	1 000	500	500	-500	0	0
Investointi-kustannukset yht	11 000	1 241	1 500	1 175	2 675	1 500	400	0
Käyttötalouden kustannukset								
Yhteensä	0	0	0	0	0	0	0	0
Yhteensä	11 000	1 241	1 500	1 175	2 675	1 500	400	0

Investointihankkeen talousarviolomake

Aktivoitava
Uus-/laajennusinvestointiNimi: Urheilupuiston kehittäminen**Kuvaus**

Urheilupuiston kehittäminen on kaupungin uusi kärkihanke vuonna 2025. Kärkihankeeseen kuuluu Urheilupuiston alueen kokonaisvaltainen kehittäminen, jolla tavoitellaan alueen vahvuksien, eli laadukkaiden liikunta- ja vapaa-ajanviettomahdollisuuksien parantamista ja monipuolistamista.

Urheilupuiston alueella on käynnissä useita kaupungin merkittävimpiä tulevaisuuden investointeja kuten uuden uimahallin rakentaminen, teatteri ja monitoimiareena. Urheilupuiston kärkihanke toimii näitä osahankkeita yhdistävänä ns. "sateenvarjona" jolla varmistetaan Urheilupuiston alueen kehittäminen kokonaisuutena. Kärkihankeelle perustettu ohjausryhmä ohjaa Urheilupuiston yleissuunnitelman toteuttamista, ja linjaa alueelle tarpeelliset lähitulevaisuuden infrainvestoinnit. Urheilupuiston kehittämisen kärkihankeessa painopiste on katujen ja yleisten alueiden investoinneissa sekä muissa toimenpiteissä, joilla Urheilupuiston osahankkeet nivoutuvat yhteen toiminnalliseksi kokonaisuudeksi.

Riskiarvio

Kärkihankkeen alussa tullaan laatimaan projektisuunnitelma, joka hyväksytään hankkeen ohjausryhmässä. Projektisuunnitelmassa määritellään myös kärkihankealueen tulevaisuuden investoinnit, sekä laaditaan ennakkovaikutusten arviointi (EVAUS) ja riskienarviointi. Urheilupuiston kehittämisen kärkihanke ei ota kantaa yksittäisten Urheilupuiston sijoittuvien osahankkeiden, kuten uimahallin, teatterin, monitoimiareenan tai kirjaston kehittämisen riskienarviointiin, vaan niitä käsitellään osahankkeiden omassa ohjaus- ja työryhmissä. Urheilupuiston kehittämisen riskienarviointi keskittyy katujen ja yleisten alueiden investointeihin, sekä toimenpiteisiin, joilla Urheilupuiston osahankkeet nivoutuvat yhteen toiminnalliseksi kokonaisuudeksi. Tärkeimpänä riskinä voidaan pitää epäonnistumista eri hankkeiden aikataulutuksessa ja fyysisen ympäristön yhteensovittamisessa. Riskit voivat toteutuessaan aiheuttaa osahankkeiden viivästymistä ja epäkäytännöllistä sekä -viihtyisää ympäristöä.

Investoinnin perustelut, hyödyt ja tavoitteet

Vuoden 2025 talousarviossa Urheilupuiston kärkihanke sisältää Palomäenkadun saneerauksen sekä Palomäen kuntosadan eteläosan uusimiseen liittyviä investointeja. Kuntosadan Urheilupuiston puoleisen osion uudistamisen investointi on noin 0,1 milj. euroa, kun radan linjausta muutetaan uimahallin laajenuksen tieltä. Palomäenkadun saneerauksen kustannusarvio on kokonaisuudessaan noin 2,3 milj. euroa, josta vuodelle 2025 varataan 0,9 milj. euroa. Palomäenkadun saneeraus liittyy Urheilupuiston liikenneverkon kehittämiseen, jossa yhtenä toimenpiteenä Palomäenkadun läpiajoliikenne tullaan katkaisemaan. Toimenpiteen myötä Urheilupuiston pohjoispuolen asiointiliikenne ohjataan kokonaan Karjalankadun suunnasta, jolloin Palomäenkadun varren asuinalueen osalta liikennemäärät pienenevät ja liikenneturvallisuus paranee. Palomäenkadun saneerauksella parannetaan merkittävästi myös Urheilupuiston ja koko keskustan pohjoispuolisen alueen hulevesien hallintaa.

Investoinnin tuotot / saavutettavat säästöt

Palomäenkadun saneerauksen investoinnilla infran korjausvelka pienenee ja hulevesitulvien aiheuttamien vahinkojen ja niiden korjauskustannusten muodostama riski pienenee.

Kokonaiskustannus- arvio 1000 euroa	Kustannus- arvio	Ed. vuosien käyttö	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028	2029 -
Päähanke								
Investointimenot	2 740	0	1 000	1 300	440	0	0	0
Rahoitusosuudet								
Yhteensä	2 740	0	1 000	1 300	440	0	0	0
Muut liittyvät inv.kustannukset:								
	0	0	0	0	0	0	0	0
Yhteensä	0	0	0	0	0	0	0	0
Investointi- kustannukset yht	2 740	0	1 000	1 300	440	0	0	0
Käyttötalouden kustannukset								
Yhteensä	0	0	0	0	0	0	0	0
Yhteensä	2 740	0	1 000	1 300	440	0	0	0